

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Homesharing pohledem nezapojených nestátních
neziskových organizací**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program:

MANAGEMENT SOCIÁLNÍ PRÁCE V ORGANIZACÍCH

Autor: Bc. Kristýna Vaníčková

Vedoucí práce: Mgr. Ingrid Baloun, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci s názvem „*Homesharing pohledem nezapojených nestátních neziskových organizací*“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 07.08.2023

.....

Bc. Kristýna Vaníčková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Ingrid Baloun, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, lidský přístup a cenné rady během jejího vypracování. Mé poděkování dále patří nestátním neziskovým organizacím za jejich čas, ochotu a otevřenost, díky které jsem získala výsledky potřebné pro zpracování praktické části.

Homesharing pohledem nezapojených nestátních neziskových organizací

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje tématice homesharingu a shrnuje jeho realizaci v České republice. Diplomová práce si stanovuje dva cíle. Zmapovat, jaký je názor pracovníků nezapojených nestátních neziskových organizací (dále jen NNO) na potřebnost služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen, a zjistit názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice.

Výzkum je realizován kvalitativní výzkumnou strategií pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Pro výběr výzkumného souboru je zvolena metoda záměrného (účelného) výběru. Výzkumný soubor tvoří 13 vedoucích pracovníků NNO nacházející se v krajích, kde není homesharing zastoupen, a 1 programová manažerka NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Analýza výsledků je provedena otevřeným kódováním a axiálním kódováním a je vytvořen paradigmatický model. Získaná data jsou zpracována softwarem ATLAS.ti 8.

Analýza dat ukazuje, jak pracovníci NNO vnímají české pojetí homesharingu, jeho potřebnost a také jeho organizaci. Pracovníci nezapojených NNO vnímají potřebnost homesharingu převážně v souvislosti s rapidním nedostatkem sociálních služeb pro osoby s poruchou autistického spektra právě v odpoledních hodinách či o víkendech. Výsledky ukazují, že by se homesharing mohl stát doplňkem sociálních služeb. Ne všechny oblasti organizace homesharingu vnímají pracovníci NNO kladně. Výsledky ukazují nedostatečnou propagaci a nedostatečné rozmístění NNO poskytující homesharing. Z výzkumu vyplývá spíše nezájem ze strany pracovníků o zařazení služby homesharing.

Diplomová práce obsahuje subjektivní hodnocení homesharingu pracovníků nezapojených NNO, které může sloužit jako zpětná vazba pro NNO organizující homesharing v České republice. Práce může být dále využita jako zdroj informací pro širší veřejnost zajímající se o české pojetí homesharingu.

Klíčová slova

Homesharing; Homeshare; Nestátní neziskové organizace; Poruchy autistického spektra; Sociální služby

Homesharing through the lens of non-participating non-governmental organisations

Abstract

The thesis deals with the topic of homesharing and summarizes its implementation in the Czech Republic. The thesis sets two objectives, namely to survey the views of the representatives of non-participating non-governmental organisations (hereinafter referred to as NGOs) on the need for homesharing services in regions where homesharing is not organised; and to examine the opinion of the representatives of non-participating NGOs on the organisation of homesharing in the Czech Republic.

The research is conducted through a qualitative research strategy, using semi-structured interviews. The method of deliberate (purposive) sampling was adopted to select the research population. The research sample consists of 13 managers of NGOs located in regions where homesharing is not organised and 1 programme manager of the Abakus Foundation. The analysis of the results is conducted using open coding and axial coding, and a paradigmatic model is created. The data obtained are processed using ATLAS.ti 8 software.

The data analysis revealed the perceptions of the NGO representatives regarding the Czech concept of homesharing, its necessity and also its organisation. The representatives of the non-participating NGOs perceive the need for homesharing mainly in connection with the drastic lack of social services for people with autism spectrum disorder particularly in the afternoon or at the weekends. The findings indicate that homesharing has the potential to complement social services. Not all areas of the organisation of homesharing are perceived positively by NGO representatives. The results show a lack of promotion and insufficient distribution of NGOs providing homesharing. The research reveals a certain lack of interest on the part of the representatives towards the inclusion of homesharing services.

The thesis contains a subjective evaluation of homesharing by NGO representatives, which can serve as feedback for NGOs organizing homesharing in the Czech Republic. The thesis can also be used as a source of information for the wider public interested in the Czech concept of homesharing.

Keywords

Autism spectrum disorder; Homesharing; Homeshare; Non-governmental organisations;
Social services

Obsah

1	Teoretická část.....	12
1.1	Mentální postižení.....	12
1.2	Kombinované postižení.....	13
1.3	Poruchy autistického spektra.....	13
1.3.1	Klinický obraz u PAS	14
1.3.2	Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle Thorové (2016):.....	15
1.3.3	Dětský autismus	15
1.3.4	Atypický autismus	15
1.3.5	Aspergerův syndrom.....	16
1.3.6	Dětská dezintegrační porucha	16
1.3.7	Rettův syndrom.....	16
1.3.8	Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby	17
1.3.9	Jiné pervazivní vývojové poruchy	17
1.3.10	Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle ICD-11 (2023):.....	17
1.3.11	Situace v rodině	18
1.4	Sociální služby a osoby s PAS, mentálním a kombinovaným postižením	19
1.5	Nestátní neziskové organizace a jejich postavení v České republice	21
1.5.1	Obraz úspěšné NNO	21
1.5.2	Financování NNO	22
1.5.3	Právní formy nestátních neziskových organizací používané v praxi.....	23
1.6	Homesharing – vznik a jeho původ.....	23
1.7	Homeshare koncept v zahraničí	24
1.7.1	Rakouský model Homeshare	24
1.7.2	Německý model Homeshare.....	24
1.7.3	Španělský a portugalský model Homeshare	25

1.7.4	Model Homeshare ve Spojeném království	25
1.7.5	Model Homeshare ve Spojených státech amerických	26
1.7.6	Homeshare model v Austrálii a na Novém Zélandu	27
1.7.7	Irský model homesharingu.....	27
1.8	Homesharing v České republice.....	30
1.8.1	Realizace homesharingu v České republice.....	30
1.8.2	Proces zapojení hostitelů a pečujících rodin do homesharingu	30
1.8.3	Klíčovní aktéři homesharingu v České republice	31
1.8.4	Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu	32
1.9	NNO poskytující homesharing v České republice	33
1.9.1	Naděje pro děti úplňku, z.s.	33
1.9.2	MIKASA z.s.	34
1.9.3	Centrum pro komunitní práci střední Čechy.....	34
1.9.4	Zet-My, z.s.	35
1.9.5	LÍP A SPOLU, z.s.....	35
1.9.6	Slezská diakonie – Úsek Brno	36
1.9.7	Rodinné Integrační Centrum, z.s.	36
1.9.8	Centrum Orion, z.s.....	36
1.10	Projektový management a jeho definice	37
1.10.1	Specifika projektového managementu.....	37
1.10.2	Projektový manažer a projektový tým	38
1.10.3	Řízení projektu a jeho fáze	39
1.10.4	Životní cyklus projektu.....	39
1.10.5	Projekt Homesharing v České republice z pohledu projektového managementu.....	40
2	Cíle a výzkumné otázky	42
2.1	Cíle práce	42

2.2	Výzkumné otázky.....	42
3	Metodika.....	43
3.1	Metody a techniky sběru dat	43
3.2	Charakteristika výzkumného souboru.....	43
3.3	Realizace výzkumu	44
3.4	Etika výzkumu	45
3.5	Limity výzkumu	45
4	Výsledky výzkumu.....	46
4.1	Kategorizace dat.....	46
4.2	Paradigmatický model.....	71
5	Diskuse	73
6	Závěr.....	81
7	Seznam použitých zdrojů:	83
8	Seznam příloh.....	90
9	Seznam tabulek a obrázků	91
9.1	Tabulky	91
9.2	Obrázky	91
10	Seznam zkratk	92

Úvod

Téma homesharingu mě zaujalo již při bakalářském studiu, kdy jsem v rámci bakalářské práce na toto téma narazila a bylo pro mne úplnou novinkou. Diplomová práce je koncipována na teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce popisuje poruchy autistického spektra (dále jen PAS), kombinované a mentální postižení, jimiž se homesharing v České republice (dále jen ČR) věnuje. Práce dále objasňuje tíživou situaci v rodině a sociální služby vytvářející podporu pro tyto rodiny. Práce zmiňuje historii homesharingu a rozebírá programy a koncepty Homeshare realizované ve světě, ale i u nás. Následná část je věnována projektu Homesharing v ČR. Zahrnuje popis realizace, aktérů procesu a výčet jednotlivých organizací poskytujících homesharing. Diplomová práce také objasňuje pojem nestátní neziskové organizace (dále jen NNO). Charakteristika projektu a projektového managementu je poslední kapitolou teoretické části.

Homeshare programy fungují po celém světě, dle potřeb společnosti jsou zaměřené na různé cílové skupiny. Principem Homeshare programů je umožnit dvěma nebo více nepříbuzným lidem sdílet bydlení pro jejich vzájemný prospěch. Světově se programy Homeshare zaměřují na soužití seniora a mladšího dospělého, převážně se jedná o studenty. Tímto způsobem se společnost snaží předcházet sociální izolaci seniorů. Koncept využívaný v ČR pochází z Irska, v zásadě je založen na stejném principu – zabránění sociální izolace, jen u jiné cílové skupiny – osob s postižením. Homeshare program v Irsku má více než 40letou tradici.

Projekt Homesharing je v ČR jedinečnou odlehčovací službou k tradičním službám pro osoby s PAS, a v posledních dvou letech také pro osoby s mentálním či kombinovaným postižením. Jeho jedinečnost spočívá v domácím prostředí hostitelských rodin. Tato služba je poskytována osmi NNO, těchto osm NNO zastřešuje rodiny a hostitele. Nabízí jim pomoc a potřebnou podporu. Homesharing propojuje dlouhodobě pečující rodiny s rodinami či jednotlivci, kteří chtějí a mohou část svého volného času věnovat dítěti se zdravotním postižením a pečovat o něj jako jeho tzv. hostitelé. Hostitelé tak společně se zastřešující organizací dávají rodinám zčásti možnost zapojit se do běžného života a společnosti.

Projekt Homesharing je v ČR zatím v plenkách, ale i přesto se podvědomí o něm rozšiřuje. Jak mezi lidmi, kteří jsou v této oblasti zainteresováni, tak i v širší společnosti. V posledních letech vzniklo množství propagačních materiálů v podobě klipů, v roce 2023 byla vydána originální píseň o homesharingu. Skrze tyto propagační materiály se homesharing snaží oslovit co největší množství potencionálních zájemců o hostitelství. Z výroční zprávy Rodinného integračního centra z roku 2020 vyplývá velký zájem ze strany rodin s dětmi se zdravotním postižením. Projekt Homesharing je v danou chvíli realizován v 8 NNO, v 8 krajích ČR. Jedná se o Středočeský kraj, Hlavní město Prahu, Pardubický kraj, Liberecký kraj, Královehradecký kraj, Olomoucký kraj, Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj. Z výčtu vyplývá neexistence homesharingu v Jihočeském kraji.

Výsledky diplomové práce budou sloužit nejenom jako zpětná vazba pro NNO organizující homesharing, také budou jednotným zdrojem informací o homesharingu jak v ČR, tak v zahraničí.

1 Teoretická část

1.1 Mentální postižení

Valenta et al. (2018) vysvětluje mentální postižení či mentální retardaci jako sníženou schopnost jedinců přizpůsobovat se prostředí kolem. Mentální postižení se vyznačuje v první řadě snížením funkcí v oblasti řeči, učení a sociálních schopnostech (Valenta et al., 2018). Thorová (2016) člení mentální postižení či mentální retardaci do 4 kategorií dle závažnosti postižení. Úrovně jsou úzce propojeny s inteligencí a inteligenčním kvocientem. Dle Thorové (2016) se mentální retardace člení na:

- a) *Lehká mentální retardace*
- b) *Středně těžká mentální retardace*
- c) *Těžká mentální retardace*
- d) *Hluboká mentální retardace*

Mentální postižení dle Valenty et al. (2018) jistě souvisí s pojmem inteligence. Valenta et al. (2018) nabízí popis pojmu „inteligence“, kde ho specifikuje jako značně složitý pojem. Dále Valenta et al. (2018) připomíná blízkost „inteligence“ k pojmům jako je bystrost a chytrost, Valenta et al. (2018) však dodává nepřeborné množství pohledů, jak na tento pojem pohlédnout. Valenta et al. (2018) vysvětluje pojem „inteligence“ dvojitým způsobem. Zaprvé jako schopnost přizpůsobit se svému okolí a zadruhé jako schopnost učit se ze zkušeností (Valenta et al., 2018).

Tabulka 1: Mentální postižení dle International Classification of Disease 11th Revision (2023)

Identifikace diagnózy	Diagnózy
6A00	Poruchy intelektuálního vývoje
6A00.0	Porucha intelektového vývoje, mírná
6A00.1	Porucha intelektuálního vývoje, střední
6A00.2	Porucha intelektuálního vývoje, těžká
6A00.3	Porucha intelektuálního vývoje, hluboká
6A00.4	Porucha intelekt. vývoje, provizorní
6A00.Z	Poruchy intelekt. vývoje blíže neurčené

Zdroj: ICD-11: International Classification of Disease 11th Revision, 2023, zpracováno v MS Word

International Classification of Disease 11th Revision (dále jen ICD-11) (2023) uvádí 6 typů diagnóz mentálního postižení neboli Poruch intelektuálního vývoje (viz. Tabulka 1). První sloupec obsahuje identifikaci diagnóz Poruch intelektuálního vývoje. Druhý sloupec uvádí jednotlivé názvy diagnóz (ICD-11, 2023).

1.2 Kombinované postižení

Kombinované postižení přibližuje Mojžíšová (2019) a popisuje ho jako značně rozsáhlé a těžko definovatelné. U jedinců s kombinovaným postižením se zpravidla objevuje více typů postižení (Mojžíšová, 2019). Jednotlivá postižení se během života mění a navzájem na sebe působí (Mojžíšová, 2019). Mojžíšová (2019) popisuje rozmanitost příčin vzniku kombinovaného postižení, dále člení kombinované postižení do skupin dle závažnosti postižení, nebo dle zrodu postižení (Mojžíšová, 2019).

1.3 Poruchy autistického spektra

Pojem autismus vychází z řeckého slova autos neboli já, Lăcrămioara (2022) naznačuje, že jedincům s poruchou autistického spektra chybí sebeuvědomění. Prvenství popisu PAS nese Leo Kanner z roku 1943 (Scarpa, 2019). Adamus et al. (2017) zmiňuje minulost a PAS, dříve byly PAS považovány za psychiatrické diagnózy. PAS jsou v mezinárodní klasifikaci nemocí ICD-11 zahrnuty do kategorie Duševní poruchy, poruchy chování a neurovývojové poruchy (ICD-11: International Classification of Disease 11th Revision, 2023). Dle ICD-11 (2023) jsou PAS řazeny do subkategorie Neurovývojových poruch. PAS je dle ICD-11 (2023) označen značkou 6A02, pod touto značkou lze PAS vyhledat. Cermak et al. (2022) popisuje PAS jako neurovývojové poruchy, jejichž prevalence se po celém světě zvyšuje. S celosvětově vyšším výskytem PAS se ztotožňuje také Mojžíšová (2019). Dudová (2022) potvrzuje stálý růst prevalence v posledních desetiletích. Tato neurovývojová porucha se vyznačuje nedostatky v oblasti sociální komunikace, sociální interakce a opakujícím se chování (Dudová, 2022). Atypické chování se u jedinců zpravidla projevuje až po dosažení věku 6 měsíců (Depastas, 2022). Depastas (2022) dále uvádí, že PAS jsou 4x častěji diagnostikovány u chlapců než u dívek.

Jak uvádí Thorová (2016), počet dětí s PAS se celosvětově zvyšuje. První výzkum provedený v šedesátých letech minulého století zmiňuje prevalenci 5:10 000 (Thorová, 2016). Průzkum provedený o 20 let později ukázal poměr 20:10 000 (Thorová, 2016). Přibližně jedno dítě z 54 je postiženo touto poruchou (Cermak et al., 2022). Z 10 tisíc

narozených dětí 5 dětí trpí jednou z poruch autistického spektra. Scarpa (2019) uvádí výskyt PAS ve Spojených státech amerických u 1:88 dětí. Depastas (2022) zmiňuje incidenci dle Světové zdravotnické organizace 1:160 dětí cca 0,63 %. Depastas (2022) také upozorňuje na odvážný odhad, jelikož velké množství studií mluví o prevalenci vyšší než 1 %. Prevalence PAS je významná jak pro zdravotní sféru, ale také je podstatným socio-ekonomickým aspektem (Depastas, 2022). Depastas (2022) hovoří o 60 milionech lidí s PAS na celém světě. Dále upozorňuje na jisté nepřesnosti provedených studií plynoucí z nulových epidemiologických údajů mnoha zemí. Přesto Depastas (2022) potvrzuje nárůst počtu osob s PAS.

Za důvody nárůstu počtu osob s PAS Thorová (2016) označuje rozšíření diagnostických kritérií, nárůst testů a metodologických materiálů vedoucí k přesnější diagnostice. Nově začaly být diagnostikovány také děti v batolecích obdobích a osoby s jiným typem poruch (Thorová, 2016). Depastas (2022) též uvádí některé možné aspekty nárůstu počtu osob s PAS. Jedná se o vědecký pokrok, dostupnost služeb a zdokonalení metodiky použité v epidemiologických studiích (Depastas, 2022).

1.3.1 Klinický obraz u PAS

PAS jsou označovány jako neurovývojová porucha vyznačující se nedostatky v oblasti sociální komunikace, sociální interakce a opakujícím se chování (Dudová, 2022). Oblast verbální i neverbální komunikace je dle Dudové (2022) narušená, dále osoby s PAS nevyhledávají oční kontakt. Thorová (2016) naopak uvádí, že někteří jedinci s PAS dokáží udržet nezvykle dlouhý oční kontakt.

PAS dle ICD-11 (2023) charakterizují nedostatky v navázání a následném udržení sociální interakce, dále poruchu charakterizuje stereotypní chování. U jedinců se vyskytují nezvyklé aktivity a činnosti nadměrně se opakující (ICD-11, 2023). Křečková a Šimáček (2018) popisují osoby s PAS jako nepřizpůsobivé jedince k novým a neznámým situacím. zPASti (2023) popisuje projevy jako jsou neobvyklé reakce na okolní zvuky, nestandardní hru a upřednostňování samoty. Shaw et al. (2021) popisují závažné poruchy spánku jako jeden ze symptomů PAS. Dle ICD-11 (2023) dochází k nástupu poruchy během raného dětství, ale první projevy se mohou dostavit až v pozdějším dětství. Stanovení diagnózy je zpravidla do 4 roku dítěte (ICD-11, 2023). Bazalová (2017) popisuje viditelné projevy kolem 3 roku života dítěte. Příznaky PAS v předškolním věku dítěte jsou: nezáměr o oční kontakt, citlivost na některé zvuky, apatie

k fyzickému kontaktu (ICD-11, 2023). Ve školním věku dítěte se ICD-11 (2023) především jedná o příznaky jako jsou denní rituály dítěte, úzkosti z neznáma, stereotypní chování. Dospívání jednotlivců s PAS je ovlivněno především nedostatkem v oblasti sociální komunikace, což způsobuje výskyt duševních poruch a sklonů k depresivnímu chování (ICD-11, 2023). Během dospělosti se PAS dle ICD-11 (2023) projevuje problémy v pracovních a rodinných vztazích. Projevy se tedy mohou během života osob s PAS měnit, právě tyto odlišnosti mají za výsledek problémy s adaptací do běžného života (Adamus, et al., 2017).

1.3.2 Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle Thorové (2016):

- a) Dětský autismus*
- b) Atypický autismus*
- c) Aspergerův syndrom*
- d) Dětská dezintegrační porucha*
- e) Rettův syndrom*
- f) Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby*
- g) Jiné pervazivní vývojové poruchy*

1.3.3 Dětský autismus

Adamus et al. (2017) uvádí 135 nově narozených dětí každý rok v ČR s diagnózou dětského autismu. Dle Thorové (2016) je dětský autismus jádrem PAS. První psychopatologické projevy dětského autismu se objevují před 3 rokem života dítěte (Dudová, 2022). Četnost výskytu je vyšší u chlapců nežli u dívek (Thorová, 2016). Mezi významné projevy patří rutinní zvyky každodenního života, pohybové stereotypy, strach z běžných změn (Dudová, 2022). V oblasti komunikace se jedná o úplnou absenci emočních reakcí, omezené užívání řeči (Dudová, 2022). Adamus et al. (2017) zmiňuje přidružené onemocnění: epilepsii a mentální postižení. Epilepsii Adamus et al. (2017) definuje jako onemocnění ovlivňující mozek, u jedinců se objevují epileptické záchvaty. Mimo epileptické záchvaty má epilepsie za následek změny nálad, chování, či neodpovídající emoční reakce (Adamus et al., 2017).

1.3.4 Atypický autismus

Atypický autismus plně nesplňuje diagnostická kritéria (Thorová, 2016). I přesto dle Thorové (2016) osoby trpící atypickým autismem vykazují velké množství

specifických symptomů. Atypický může být věk, kdy porucha vznikla, nebo se atypičnost může projevat z hlediska symptomatiky (Dudová, 2022). Atypický autismus se zpravidla projevuje až po třetím roce života (Adamus et al., 2017). Anebo jak uvádí dále Dudová (2022) je varianta, že je atypické obojí. Každý rok se v ČR narodí přibližně 270 dětí s diagnózou atypického autismu (Adamus et al., 2017).

1.3.5 Aspergerův syndrom

Aspergerův syndrom je jedna z PAS, často je Aspergerův syndrom spojován s vysoko funkčním autismem (Lăcrămioara, 2022). Světová četnost výskytu u dětských pacientů je uváděna přibližně u 0,02–0,03 % populace, výskyt je také častější u chlapců nežli u dívek (Dolfi, 2019). Adamus et al. (2017) uvádí počet žijících osob s diagnózou Aspergerova syndromu v ČR, jedná se o 15 000 osob. Lăcrămioara (2022) hovoří o osobách s Aspergerovým syndromem jako o jedincích s vysokou schopností komunikovat a používat jazyk. Jedná se o citlivé jedince častokrát ovlivněné depresemi a úzkostmi. IQ (inteligenční kvocient) je v normálním rozsahu, často bývá i vyšší (Lăcrămioara, 2022). U Aspergerova syndromu je významná absence narušení vývoje řeči a celkového kognitivního vývoje (Dudová, 2022). Jedinci se potýkají s obtížemi při navazování sociálních kontaktů a celkově mají problém se sociálním chováním (Lăcrămioara, 2022). Jedinci prožívají vnitřní svět, který je okolím jen těžko pochopitelný (Dolfi, 2019).

1.3.6 Dětská dezintegrační porucha

Thorová (2016) označuje Dětskou dezintegrační poruchu též jako Hellerův syndrom. Adamus et al. (2017) uvádí počet žijících osob s diagnózou dětské dezintegrační poruchy v ČR, jedná se o 100 osob. Thorová (2016) popisuje vývoj dítěte do dvou let jako naprosto standartní, po druhém roce od narození nastává náhlá ztráta získaných naučených schopností a dovedností. Především o ztrátu zájmu o společnost, povahové změny a ztrátu řeči (Adamus et al., 2017). Během let je možný návrat dovedností, bohužel však jen částečný (Adamus et al., 2017). U diagnózy dětské dezintegrační poruchy se vyskytuje epilepsie častěji než u diagnózy dětského autismu (Adamus et al., 2017).

1.3.7 Rettův syndrom

Fabio et al. (2022) popisuje Rettův syndrom jako neurovývojovou poruchu vznikající mutací genu na chromozomu X. Rettův syndrom je nově dle ICD-11 (2023) řazen

do kategorie Vývojové anomálie pod značkou LD90.4. Prevalence je u tohoto syndromu 1:10 000 živě narozených dětí (Fabio et al., 2022). Adamus et al. (2017) uvádí počet žijících osob s diagnózou Rettova syndromu v České republice, jedná se o 1 000 osob. Syndrom dle Buchanan (2022) postihuje zpravidla ženy. Fabio et al. (2022) dále hovoří o absenci komunikačních schopností, manuálních dovedností a stereotypy v oblasti pohybu. Běžně je také přítomna epilepsie, endokrinologické problémy, onemocnění jater, srdeční vady a mnoho dalších (Fabio et al., 2022). Buchanan (2022) uvádí čtyři typické projevy Rettova syndromu, jedná se o úplnou nebo částečnou ztrátu dovedností rukou, řeči, stereotypní pohyby rukou a abnormální chůze. Jedinci se též podle Buchanan (2022) potýkají s potížemi jako jsou neočekávané změny nálad a neúměrný strach. ICD-11 (2023) označuje Rettův syndrom jako stav částečné či úplné ztráty řeči a ztráty pohybů rukou. Rettův syndrom až na výjimky vede k těžké mentální retardaci (ICD-11, 2023). Adamus et al. (2017) uvádí přibližný věk dožití okolo 40 až 50 let věku.

1.3.8 Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby

Thorová (2016) vymezuje Hyperaktivní poruchu sdruženou s mentální retardací a stereotypními pohyby jako poruchu spočívající v hyperaktivitě jedinců trpící poruchou pozornosti. Dle Thorové (2016) mohou mít jedinci sklony k sebepoškození. Adamus et al. (2017) u této diagnózy uvádí IQ nižší než 50.

1.3.9 Jiné pervazivní vývojové poruchy

Do kategorie jiné pervazivní vývojové poruchy se řadí osoby nesplňující kritéria pro diagnózu atypického autismu nebo dětského autismu (Adamus et al., 2017). Thorová (2016) popisuje využitelnost této diagnózy. Diagnóza Jiné pervazivní vývojové poruchy není dostatečně využívána, jelikož příznaky této poruchy nejsou detailně zpracovány (Thorová, 2016). U těchto jedinců jsou narušeny komunikační dovednosti, sociální vazby, představivost, ale ne dostatečně (Adamus et al., 2017). Thorová (2016) zmiňuje problém jedinců s diagnózou Jiné pervazivní vývojové poruchy s rozeznáním reality a fantazie.

1.3.10 Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle ICD-11 (2023):

ICD-11 (2023) specifikuje 7 diagnóz PAS, dále se ICD-11 (2023) zaměřuje na přítomnost poruchy intelektu a jazykových schopností, poté se diagnóza PAS dále specifikuje.

Tabulka 2: Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle ICD-11 (2023)

Identifikace diagnózy	Diagnózy
6A02	<i>Poruchy autistického spektra</i>
6A02.0	Porucha autistického spektra bez poruchy intelektového vývoje a s mírnou nebo žádnou poruchou funkčního jazyka
6A02.1	Porucha autistického spektra s poruchou intelektového vývoje a s mírným nebo žádným postižením funkčního jazyka
6A02.2	Porucha autistického spektra bez poruchy intelektového vývoje a s narušeným funkčním jazykem
6A02.3	Porucha autistického spektra s poruchou intelektového vývoje a s narušenou funkční řečí
6A02.5	Porucha autistického spektra s poruchou intelektuálního vývoje a s absencí funkčního jazyka
6A02.Y	Jiná specifikovaná porucha autistického spektra
6A02.Z	Porucha autistického spektra blíže neurčená

Zdroj: ICD-11: International Classification of Disease 11th Revision, 2023, zpracováno v MS Word

ICD-11 (2023) rozděluje PAS (viz. Tabulka 2). Jednotlivé typy PAS dle ICD-11 (2023) popisuje druhý sloupec (viz. Tabulka 2).

1.3.11 Situace v rodině

Život jedinců s postižením se odehrává převážně v rodinném kruhu (Bláhová, 2019). ICD-11 popisuje nedostatky u jednotlivců s PAS (sociální interakce, a dalších) a vlivu na rodinné, sociální a pracovní prostředí. Pudlovská et al. (2021) zmiňuje nadměru stresu, se kterým se rodiče dětí s PAS potýkají, důsledkem mohou být narušené rodinné vazby např. se sourozenci dětí s PAS či mezi rodiči. Hidangmayum a Khadi (2017) zmiňují

stresovou zátěž a psychickou nepohodu rodičů spojenou s péčí o dítě s mentálním postižením. Fyzická a psychická zátěž související s péčí o dítě, narušuje rodinné prostředí (Bláhová, 2019). Lima-Rodríguez et al. (2018) popisují změny v rodinném fungování, v rozdělení rolí a struktuře rodiny. Další zátěží pro rodiče pečující o dítě s PAS mohou být poruchy spánku doprovázející PAS (Shaw et al., 2021). Poruchy spánku mohou mít negativní dopad na fungování a život rodiny (Shaw et al., 2021). Bláhová (2019) zmiňuje čtenější výskyt rozvodů v těchto rodinách.

Kirby et al. (2019) doporučuje rodinám s dětmi s PAS podporu zvenčí, která bude mít za dopad větší šanci začlenění osoby s PAS do společnosti a zároveň bude prospěšná i pro pečující. Vasilopoulou a Nisbet (2016) popisují nižší kvalitu života rodičů pečujících o dítě s PAS. S nižší kvalitou života dle Vasilopoulou a Nisbet (2016) souvisí nezaměstnanost rodičů, nedostačující sociální služby a neobvyklé chování dětí s PAS. Hidangmayum a Khadi (2017) doporučují zaměřit se u rodin pečujících o dítě s mentálním postižením na intervence těchto rodičů. Emocionální podpora rodiny pečující o dítě s postižením zvyšuje kvalitu jejich života (Lima-Rodríguez et al., 2018). Musetti et al. (2021) popisují zvyšování kvality života rodičů pečujících o dítě s PAS skrze intervence. Čím je větší frekvence intervencí rodičů pečujících o dítě s PAS, tím je vyšší kvalita života celé rodiny (Musetti et al., 2021). Nisha et al. (2019) popisují vyšší výskyt stresu u rodičů pečujících o dítě s PAS než u rodičů zdravých dětí. Liší se ale míra stresu u matek a otců dětí s PAS (Nisha et al., 2019). Míra stresu je vyšší u matek nežli u otců, což úzce souvisí s rodičovskými kompetencemi (Nisha et al., 2019). Dále Nisha et al. (2019) uvádějí vyšší míru stresu u matek s vyšší socioekonomickým statutem.

Guidotti et al. (2021) zmiňují zátěž nejen pečujících rodičů dětí s PAS, ale také sourozenců těchto dětí. Guidotti et al. (2021) popisují emoční a psychickou zátěž sourozenců dětí s PAS. Silné emoce prožívají sourozenci především v adolescentním věku, kdy cítí za svého sourozence stud a projevují se spíše otráveně (Guidotti et al., 2021).

1.4 Sociální služby a osoby s PAS, mentálním a kombinovaným postižením

Sociální služby v České republice se řídí Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen Zákon č. 108/2006 Sb.) a prováděcí vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů (dále jen Vyhláška č. 505/2006 Sb.). § 3 Zákona č. 108/2006 Sb., označuje

sociální službu jako „*činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*“ (Zákon č. 108/2006 Sb.). Sociální služby mají za cíl zvyšovat úroveň kvality života, dále se sociální služby snaží integrovat jedince do společnosti (Matoušek, 2011). Molek (2019) popisuje sociální službu jako pomoc jedinci nacházející se v nepříznivé sociální situaci. Arnoldová (2016) definuje sociální službu jako pomoc a podporu potřebným, kdy pomoc a podpora směřuje k integraci jedince do společnosti. Mojžíšová (2019) zmiňuje sociální služby v souvislosti se zapojením do běžného života. Dle § 32 Zákona č. 108/2006 Sb., se dají sociální služby členit do třech skupin podle druhu:

a) sociální poradenství,

b) služby sociální péče,

c) služby sociální prevence.

Sociální poradenství je rozděleno na základní a odborné sociální poradenství (Molek, 2019). Obsahem sociálního poradenství je dle Molka (2019) navigace a poskytnutí potřebných informací, skrz které dojde jedinec k řešení. Služby sociální péče napomáhají jedincům k co nejvyšší soběstačnosti jak psychického charakteru, tak fyzického (Molek, 2019). Skrze služby sociální prevence se sociální systém snaží předcházet nežádoucím jevům a tím eliminovat jejich výskyt (Molek, 2019).

Dle § 33 Zákona č. 108/2006 Sb., jsou sociální služby poskytovány ve třech formách. Existují terénní sociální služby, ambulantní sociální služby a pobytové sociální služby (Bláhová, 2019).

Křečková a Šimáček (2018) uvádějí sociální služby nejčastěji využívané osobami se zdravotním postižením:

a) Raná péče

b) Osobní asistence

c) Odlehčovací služby

d) Denní stacionáře

e) Pobytové služby

f) Poradenské služby

Pudlovská et al. (2021) zmiňuje nedostatek sociálních služeb pro osoby s PAS a nedostatečné kapacity, díky kterým jsou často klienti odmítáni. S nedostatkem

sociálních služeb zaměřující se na osoby s PAS se ztotožňuje také Křečková a Šimáček (2018). Kasincová (2019) hovoří o překážkách rodičů snažící se o umístění dítěte do odlehčovacích služeb. Rodiče pečující o dítě s postižením jsou odmítáni na základě náročnosti péče (Kasincová, 2019). Mnohé zařízení nejsou komplexní a specializují se pouze na vybrané postižení (Kasincová, 2019). Bazalová (2017) též popisuje situaci dospělých s diagnózou PAS a nedostatečných kapacit pobytových zařízení pro tyto osoby. Pobytová zařízení pro osoby s PAS nejsou pro pečující finančně přívětivá (Křečková, Šimáček, 2018).

Kasincová (2019) zmiňuje souvislost nedostatku poskytovatelů sociálních služeb a nízkého platu personálu v těchto zařízeních. Na nedobré platové podmínky personálu upozorňuje také Křečková a Šimáček (2018). Kasincová (2019) označuje množství zařízení, ve kterých je poskytována odlehčovací služba, za zneklidňující. Křečková a Šimáček (2018) upozorňují na všechny formy poskytování sociálních služeb a označuje je jako nevyhovující.

1.5 Nestátní neziskové organizace a jejich postavení v České republice

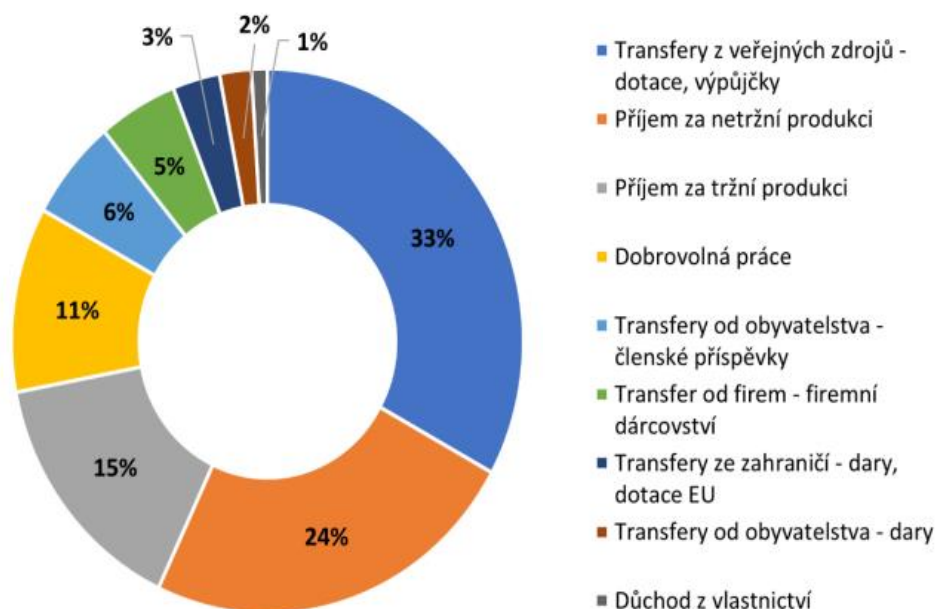
Hommerová et al. (2020) konstatují neexistenci právní úpravy pojmu NNO. Dále Hommerová et al. (2020) hovoří o Zákonu č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon č. 89/2012 Sb.) jako o stěžejním právním předpisu týkající se neziskového sektoru. Vít (2015) odkazuje na další podstatné předpisy týkající se neziskového sektoru. Jedná se zejména o zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 90/2012 Sb.) (Vít, 2015). Hejduková et al. (2018) poukazuje na nezastupitelnost neziskového sektoru v české ekonomice. Nezastupitelnost neziskového sektoru vysvětlují Hejduková et al. (2018) jako zájem neziskového sektoru o témata a oblasti, které ziskový sektor nepřitahují. Jde o oblasti týkající se zdravotnictví, sociální práce nebo oblasti výzkumu (Hejduková et al., 2018). Dle Pelikánové (2016) jsou NNO významnou složkou společnosti. Stěžejním důvodem je podíl NNO na rozvoji společnosti a politického dění (Pelikánová, 2016). Hejduková et al. (2018) konstatují potřebnost neziskového sektoru z hlediska možnosti participace občanů a možnosti prosazování vlastních zájmů.

1.5.1 Obraz úspěšné NNO

Šedivý a Medlíková (2017) popisují, jak by měla vypadat úspěšná NNO. Jedná se o několik bodů týkající se řízení a organizační stránky NNO. Dle Šedivého a Medlíkové

(2017) je základem úspěšné NNO jasné a zřetelné poslání vypovídající o smyslu a existenci NNO. Další klíčovou složkou je strategické plánování (Šedivý a Medlíková, 2017). Strategické plánování je součástí strategického managementu a je podstatné pro využití všech dostupných zdrojů. Šedivý a Medlíková (2017) považují za složku úspěšnosti NNO činné statutární orgány a jasně nastavená pravidla a předpisy NNO. Dle Šedivého a Medlíkové (2017) je propagace a fundraising též nedílnou součástí úspěchu NNO. Stálost úspěchu lze zajistit neustálým zdokonalováním NNO a soustředěností NNO na budoucnost (Šedivý a Medlíková, 2017).

1.5.2 *Financování NNO*

Obrázek 1: Financování NNO

Zdroj: Hommerová et al. (2020)

Dle Hommerové et al. (2020) největší část finančních zdrojů NNO tvoří transfery ze zahraničí, jednoduše dotace Evropské unie (dále jen EU) a dary. Jak je patrné z Obrázku 1, významným finančním zdrojem NNO jsou transfery od obyvatelstva, jedná se o finance pocházející z různých veřejných sbírek či darů obyvatel. Neopomenutelným finančním zdrojem je také příjem z tržní produkce NNO, za kterým se skrývá prodej vlastních výrobků a služeb (Hommerová et al., 2020).

1.5.3 Právní formy nestátních neziskových organizací používané v praxi

Mezi nejčastěji užívanou právní formou NNO jistě patří spolek (Pelikánová, 2016). Spolek je jednou z nejčastěji užívaných právních forem NNO a historicky se jedná o občanské sdružení (Hommerová et al., 2020). Spolek mohou dle Pelikánové (2016) založit minimálně 3 osoby jak fyzického, tak právnického charakteru. Základní a současně ustavující listinou jsou stanovy. Dle Hommerové et al. (2020) stanovy zpravidla obsahují název spolku společně s jeho sídlem, orgány a dalšími náležitostmi. Vznik spolku se stává oficiálním při zápisu do veřejného rejstříku (Hommerová et al., 2020). Další užívanou právní formou NNO jsou obecně prospěšné společnosti (Pelikánová, 2016). Tato právní forma v současné době dle Hommerová et al. (2020) již nelze založit, ale nadále je možnost ji užívat. Hommerová et al. (2020) předpokládají, že v budoucnu obecně prospěšní společnosti nahradí ústavy. Ústavy jsou dle Hommerové et al. (2020) nazývány alternativou obecně prospěšných společností. Využívanými právními formami NNO jsou nadace a nadační fondy (Pelikánová, 2016). Hommerová et al. (2020) popisuje dlouholetý charakter nadací v České republice. Nadace dle Hommerová et al. (2020) nefungují na principu výděлку, nadace mají sloužit pro veřejný prospěch a mají trvalý charakter. Odnoží nadace jsou nadační fondy, které jsou často ztotožňovány s nadacemi (Hommerová et al., 2020). Nadační fondy nemusí na rozdíl od nadací mít trvalý charakter a jsou označovány jako institucionalizované veřejné sbírky (Hommerová et al., 2020).

1.6 Homesharing – vznik a jeho původ

Dle Pudlovská et al. (2021) má samotný projekt Homesharing původ v Irsku, kde se od roku 1985 neoficiálně rozvíjel. Z počátku se homesharing rozvíjel v rámci nestatutárních organizací především z činností a aktivit jednotlivců, poté se princip Homeshare stal doplňkem pobytových služeb (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016). Pudlovská et al. (2021) uvádí, že aktivní zaměstnanci pobytových služeb si brali klienty ze zařízení k sobě domů. Hlavním motivem k rozvoji homesharingu byla především touha nabídnout možnost k tradičnímu modelu odlehčovacích služeb pro osoby s mentálním postižením (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016).

Pudlovská et al. (2021) zmiňuje rok 2003, ve kterém vznikla irská organizace National Home Sharing and Short Breaks Network (dále jen NHSN). Tato organizace zastřešuje

a slučuje zástupce organizací, které poskytují homesharing, a také odborníky působící v dané problematice. Organizace NHSN má dosah po celém Irsku (Pudlovská et al., 2021). Mezi její hlavní činnosti se řadí posílení pozice homesharingu v systému sociálních služeb v Irsku, věnuje se podpoře výzkumu a také vydává detailní analýzy (Pudlovská et al., 2021). Rok 2016 byl v Irsku pro homesharing zásadní. Organizace NHSN se zasloužila o stanovení národních irských směrnic pro homesharing (Pudlovská et al., 2021).

1.7 Homeshare koncept v zahraničí

1.7.1 Rakouský model Homeshare

Program Homeshare najdeme v Rakousku ve třech městech, kde se nacházejí významné univerzity, skrz které jsou programy aktivní (Nurturing a global network Homeshare in action 2014–2019, 2019). Nurturing a global network Homeshare... (2019) uvádí, že se jedná o hlavní město Vídeň, Innsbruck a Graz. Jedinečnost vídeňského programu se vyznačuje umístěním studentů do domova důchodců (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Studenti získají bydlení, senioři společnost a podporu (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Nurturing a global network Homeshare... (2019) zmiňuje mezigenerační propojení, jež přirozeně vzniká v rámci tohoto programu.

Wohnbeihilfe einmal anders (2023) popisuje homeshare program v Rakousku, hovoří o pomoci studentů osobám v nouzi. Pomoc je poskytována v oblastech týkající se úklidu domácnosti, pomoci na zahradě, doprovodu na úřady, trávení společného času (Wohnbeihilfe einmal anders, 2023). Dle Wohnbeihilfe einmal anders (2023) je principem homeshare programu 1 m² obytné plochy = 1 hodina pomoci týkající se uvedených aktivit.

1.7.2 Německý model Homeshare

V Německu je model Homeshare známý jako Wohnen für Hilfe (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Dle Nurturing a global network Homeshare... (2019) funguje v Německu momentálně 35 programů po různých univerzitních městech. Důvodem prosperity modelu Homeshare mohou být vysoké náklady na bydlení (Nurturing a global network Homeshare..., 2019).

Principem Homeshare programu v Německu je bezplatné ubytování studentů v bytech a domech seniorů, samoživitelů, rodinách pečujících o osobu se zdravotním postižením

(Wohnen für Hilfe, 2023). Místo nájemného pomáhají studenti s aktivitami a činnostmi každodenního života (Wohnen für Hilfe, 2023). Pomoc se dle Wohnen für Hilfe (2023) týká nakupování, úklidu domácnosti, zahradničení, i pomoci s domácími zvířaty. Program je vhodný pro studenty s nižšími finančními prostředky ochotné pomáhat potřebným (Wohnen für Hilfe, 2023). Organizace zastřešující Homeshare program zprostředkovává kontakt obou stran, pomáhá se sepisováním smlouvy a je oporou při případném konfliktu (Wohnen für Hilfe, 2023).

1.7.3 Španělský a portugalský model Homeshare

Španělský model Homeshare funguje v zemi od roku 1991, kdy byl reakcí na silnou bytovou poptávku ze strany studentů (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Homesharing je ve Španělsku financován z místních zdrojů, je velmi podporován a jeho financování bylo v poslední době zdvojnásobeno (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Dle Convive programa intergeneracional (2023) je španělský model založen na mezigeneračním spojováním a solidaritě. Convive programa intergeneracional (2023) popisuje soužití studentů a svobodných starších lidí. Studenti a starší lidé se v rámci programu vzájemně obohacují a společné bydlení je pro obě strany pozitivní zkušeností (Convive programa intergeneracional, 2023). Bydlení je pro studenty bezplatné, nájemce může po studentovi žádat úhradu za energie do určité finanční výše (Convive programa intergeneracional, 2023).

Obsahem portugalského modelu Homeshare je umísťování studentů univerzit do pečovatelských domů (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Studenti výměnou za pokoj nabízí klientům pečovatelských domů společnost a podporu (Nurturing a global network Homeshare..., 2019).

1.7.4 Model Homeshare ve Spojeném království

Scaling up Community-based models...(2019) popisuje Homeshare jako možnost sdílení bytu či domu v prospěch obou zúčastněných stran. Podpora seniorů ve vlastních domácnostech byla iniciativou pro vznik Homeshare programu ve Spojeném království (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Aktéry Homeshare programů ve Spojeném království jsou senioři, ale i lidé s ranou demencí a mladší dospělí, například jedinci po absolvování studia (Scaling up Community-based models..., 2019). Homeshare neřeší pouze příznaky osamělosti, zaměřuje se také na její příčiny

(Homeshare UK annual report, 2019), vytváří nové mezigenerační vazby a pomáhá eliminovat kulturní rozdíly (Homeshare UK annual report, 2019).

Dle Homeshare UK annual report (2019) je síť ve Spojeném království složena z 21 členů, z nichž je 19 programů Homeshare aktivní. Na základě dat dle Homeshare UK annual report (2019) jsou programy udržitelné, financování programů je převážně zajištěno z příjmů za poplatky Homeshare, pouze tři programy jsou financovány plně z grantů. Podnájemce výměnou za levný nájem poskytuje nájemci 8-10 hodin týdně pomoc s běžnými aktivitami v domácnosti (Scaling up Community-based models, 2019). Jedná se například o aktivity: společně strávený čas, pomoc s udržováním domácnosti a zahradničení (Scaling up Community-based models, 2019).

1.7.5 Model Homeshare ve Spojených státech amerických

Ve Spojených státech amerických (dále jen USA) vznikl model Homeshare v 70. letech 20. století (Nurturing a global network Homeshare..., 2019). Martinez (2020) považuje Homesharing v USA za model uspořádání bydlení, kdy ve společné domácnosti žijí a sdílejí prostor lidé bez příbuzenského vztahu. Společně sdílejí společné prostory, jakými jsou kuchyně a obývací pokoj, zároveň má ale každý svůj soukromý pokoj (Martinez, 2020).

Annual report 2022 (2022) uvádí, že HomeShare Vermont je jednou z mnoha organizací v USA poskytující program Homeshare. HomeShare Vermont poskytuje služby již 40 let a snaží se o rozšíření služeb sdíleného bydlení do celé oblasti Vermont. Velké množství starších obyvatel se potýká se sociální izolací. Problémem jsou také vysoké finanční náklady na bydlení (Annual report 2022, 2022).

Dle Assessments of Shared Housing in the United States (2021) existuje v USA síť na sobě nezávislých Homeshare programů. Tato síť se nazývá National Shared Housing Resource Center (dále jen NSHRC), uvádí Assessments of Shared Housing... (2021). Programy se snaží o osvětu programu Homeshare, podporují programy, které jsou osvědčené praxí (Assessments of Shared Housing..., 2021). Dle Assessments of Shared Housing... (2021) má model Homeshare sociální a zdravotní přínosy, jejichž dopadem je snižování osamělosti a sociální izolace seniorů. Homesharing označuje Martinez (2020) za inovativní přístup k bydlení.

Bydlení je dle Martineze (2020) založeno na výměně, kdy mohou senioři získat další příjem, kromě příjmu mohou získat společnost, podporu a pomoc. Těmito činiteli se zvyšuje pravděpodobnost delšího nezávislého setrvání seniorů ve svých vlastních domovech (Martinez, 2020). Martinez (2020) dále zdůrazňuje souvislost mezi homesharingem a úsporou výdajů v rámci sociálních a zdravotních služeb. Assessments of Shared Housing... (2021) poukazuje na populační stárnutí a označuje tak model Homeshare jako perspektivní.

1.7.6 Homeshare model v Austrálii a na Novém Zélandu

12th Annual Report (2022) popisuje organizaci Homeshare Australia & New Zealand alliance (dále jen HANZA). Organizace HANZA se zasazuje o rozvoj Homeshare v Austrálii a na Novém Zélandu. Její hlavní vizí je sdílené bydlení sloužící ve prospěch místní komunity, dostupné především pro zranitelnou část obyvatel (12th Annual Report, 2022). Organizace HANZA vytváří síť poskytovatelů homeshare tvořenou z organizací a jednotlivců, poskytuje informace, školení a podporu (12th Annual Report, 2022). Nurturing a global network Homeshare... (2019) hovoří o víc jak dvacetileté podpoře seniorů a poskytování dostupného bydlení ze strany programu Homeshare v Austrálii a na Novém Zélandu. V rámci programu bylo navázáno stovky lidských vazeb, které trvají dodnes (Nurturing a global network Homeshare..., 2019).

1.7.7 Irský model homesharingu

Irský model homesharingu je založen na úsilí o důstojnost lidí s mentálním postižením, o možnost smysluplného zapojení do běžného života (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016). Dle Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland (2016) spočívá jedinečnost homesharingu v podpoře, jež je jednotlivcům s postižením poskytována ve vlastních domovech hostitelů. Jednotlivci mají příležitost utvářet nové vztahy a být součástí nových komunit (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016). Pudlovská et al. (2021) uvádí, že v Irsku je homesharing poskytován všem bez rozdílu věku s mentálním či kombinovaným postižením. Irsko v minulých letech zaznamenalo několik skandálů týkající se zneužívání osob s mentálním postižením v rámci odlehčovacích služeb (Pudlovská et al., 2021). Tyto události daly za vznik velmi propracovanému systému posuzování vhodných pečujících (Pudlovská et al., 2021). Dle Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland (2016) bylo k datu 31. března 2016 zařazeno do homesharingu 853 osob s mentálním či

kombinovaným postižením. Jednalo se o 398 dětí a 455 dospělých (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016).

Homesharing v Irsku má tři podoby. První podobou je model „Short Breaks“ families neboli model krátkých přestávek (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016). Tento model se vyznačuje podporou hostitelské rodiny jednoho či dvou osob s mentálním či kombinovaným postižením. Dle Pudlovské et al. (2021) těmto osobám poté poskytuje jeden až dva krátké pobyty v měsíci. Po finanční stránce je hostitelská rodina vyplácena jednorázově, tedy dostává vyplaceno za jednotlivé pobyty (Pudlovská et al., 2021).

Dle Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland (2016) je druhou podobou model „Shared Living“ families, neboli sdílené bydlení. Tento irský model je pro porovnání velmi blízko k modelu pěstounské péče v ČR. Za trvalé bydliště osoby s mentálním či kombinovaným postižením je považována domácnost hostitelské rodiny. Dle Pudlovská et al. (2021) je osoba s mentálním či kombinovaným postižením plnohodnotným členem domácnosti hostitelské rodiny, ale i přesto tráví vyhrazený čas s původní rodinou či v pobytovém zařízení. Po finanční stránce je to upraveno tak, že rodina dostává měsíční výplatu plus jednorázové příspěvky (Pudlovská et al., 2021).

Poslední, tedy třetí podobou, je model „Contract“ families neboli smluvní rodiny (Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland, 2016). V případě třetí podoby modelu má hostitelská rodina podepsanou trvalou smlouvu s vybranou organizací a poskytuje tak střednědobé pobyty osobám s mentálním či kombinovaným postižením (Pudlovská et al., 2021). Dle Pudlovské et al. (2021) má hostitelská rodina ve smlouvě uvedeno několik nocí za měsíc (cca 10-16). V tyto dny je hostitelská rodina dle smlouvy k dispozici. Finance jsou hostitelským rodinám vypláceny měsíčně, a stejně jako u podoby modelu číslo 2, jsou rodině vypláceny jednorázové příspěvky (Pudlovská et al., 2021).

Irský model Homesharingu se dle Pudlovské et al. (2021) skládá z několika fází. Důležité je upozornit na fakt, že odstoupit z procesu mohou obě strany kdykoliv během jakékoliv fáze (Pudlovská et al., 2021).

První fází irského modelu Homesharingu je Recruitment neboli nábor. Náborová kampaň se koná dvakrát do roka a pořádá ji sama daná organizace, která poptává hostitelské rodiny (Pudlovská et al., 2021). Hostitelskou rodinou se může stát kdokoliv. Jsou 3

základní podmínky pro přihlášení se do homesharingu. Je jím dobrý zdravotní stav, osoba musí být starší 18 let a mít čistý trestní rejstřík (Pudlovská et al., 2021). Nábor se odehrává prostřednictvím propagace skrze noviny, sociální sítě, internetové stránky, plakáty a mnoho dalších (Pudlovská et al., 2021).

Dle Pudlovské et al. (2021) je následující fází Training neboli školení, během kterého se hostitelská rodina zúčastní šesti přípravných setkání. Tato fáze slouží také jako prostor pro odstoupení hostitelské rodiny. Důvody mohou být dle Pudlovské et al. (2021) různé.

Pokud se rodina zúčastní všech setkání, je na řadě třetí fáze – Assessment neboli hodnocení. Během této fáze dle Pudlovské et al. (2021) posuzuje sociální pracovník organizace vhodnost kandidátské hostitelské rodiny. Rozhoduje tak na základě návštěv v hostitelské rodině a získaných informací o hostitelské rodině (Pudlovská et al., 2021).

Následnou fází dle Pudlovské et al. (2021) je Approval Panel neboli schvalovací panel, kdy členové schvalovací rady organizace rozhodují o schválení hostitelské rodiny na základě všech doložených informací.

Při pozitivním rozhodnutí přichází na řadu fáze Matching Panel neboli párovací panel, ve kterém dochází k párováním osoby s mentálním či kombinovaným postižením s hostitelskou rodinou (Pudlovská et al., 2021). Zohledňují se veškerá kritéria, která by mohla působit na setkávání v rámci homesharingu (Pudlovská et al., 2021).

Šestou fází je první představení rodiny s osobou s mentálním či kombinovaným postižením a její primární rodinou (Pudlovská et al., 2021). Podepisují se nezbytné dokumenty, jako je smlouva o hostitelství, plán péče a intimní péče. Fáze obsahuje seznamovací návštěvy společně se sociálním pracovníkem organizace. Dle Pudlovské et al. (2021) jsou seznamovací návštěvy u konce, pokud se obě strany cítí připravení stýkat se samy bez dohledu pracovníka organizace.

Sedmou fází celkový monitoring procesu (Pudlovská et al., 2021). Monitoring probíhá pomocí supervizí, telefonického kontaktu a návštěv v domácnostech zúčastněných osob. Není přesně stanovena frekvence kontaktu, jedná se o individuální záležitost (Pudlovská et al., 2021).

Poslední fází je fáze Reviews neboli fáze kontroly. Během této fáze sociální pracovník organizace navštěvuje hostitelskou rodinu v různých intervalech dle podoby modelu homesharingu (Pudlovská et al., 2021). Náplní jeho práce je zjistit, jaká je situace

v rodině, zda jsou podmínky homesharingu dobře nastaveny a provedení rozhovoru se všemi členy hostitelské rodiny (Pudlovská et al., 2021).

1.8 Homesharing v České republice

Výroční zpráva 2020 (2020) uvádí: „*Homesharing je forma sdílené péče o lidi s hlubším intelektuálním znevýhodněním, kdy hostitelská rodina či jednotlivec si bere pravidelně dítě do své domácí péče na předem domluvenou dobu. Nejde o výpomoc a hlídání dítěte, ale pro dítě to je především příležitost si vytvořit vztah mimo okruh své rodiny, získat nové sociální dovednosti a získat dobrou zkušenost a přijetí komunitou*“. Výroční zpráva 2021 (2021d) považuje za hlavní cíle homesharingu zajištění nové alternativy odlehčovacích služeb pro rodiny, ve kterých pečují o osobu s mentálním či kombinovaným postižením. Hlavním cílem do následujících let působení homesharingu v České republice je také rozšíření programu do dalších krajů České republiky (Výroční zpráva 2021, 2021d).

1.8.1 Realizace homesharingu v České republice

Dokument Analýza potřeb rodičů dětí s postižením nebo chronickým onemocněním (2021) doporučuje zaměřit se na zapojení podpůrných služeb pro rodiny s dětmi s postižením. Pudlovská et al. (2021) popisuje několik vazeb, které musí být funkční, aby mohly být naplněny principy homesharingu. Pudlovská et al. (2021) hovoří o čtyřech aktérech, kdy prvním z nich je primární rodina pečující o dítě s PAS (Pudlovská et al., 2021), druhým aktérem je dítě s PAS. Hostitel nebo hostitelská rodina jsou dalším významným aktérem a v neposlední řadě zastřešující organizace (Pudlovská et al., 2021).

1.8.2 Proces zapojení hostitelů a pečujících rodin do homesharingu

Pudlovská et al. (2021) rozděluje proces homesharingu do 5 fází. V první fázi se organizace snaží oslovit širokou veřejnost a získat tak co největší počet zájemců o hostitelství v homesharingu. Tyto činnosti Pudlovská et al. (2021) označuje termínem nábor hostitelů. Organizace se během této fáze rozhoduje, kdo postoupí do fáze druhé – fáze přípravné (Pudlovská et al., 2021). Během přípravy hostitelé absolvují výcvik trvající několik týdnů. Před vstupem do třetí fáze je podmínkou oboustranná jistota budoucí spolupráce (Pudlovská et al., 2021). Fáze třetí se týká rodin pečujících o dítě s postižením. Jde o seznámení zastřešující organizace a rodiny. Na základě vybudovaného vztahu je organizace kompetentní výběru vhodného hostitele. Čtvrtá fáze je dle Pudlovské et al. (2021) významnou fází celého procesu, dochází k párování

vybraného hostitele a pečující rodiny s dítětem. Poslední, tedy pátá fáze, má podpůrný charakter, kdy se organizace snaží podporovat hostitele např. pomocí poskytovaných supervizí (Pudlovská et al., 2021).

1.8.3 Klíčoví aktéři homesharingu v České republice

Zásadním klíčovým aktérem homesharingu je primární rodina (Pudlovská et al., 2021). Z dokumentu *Analýza potřeb rodičů dětí...* (2021) vychází potřeby rodičů dětí s postižením. *Analýza potřeb rodičů dětí...* (2021) obsahuje dvě nejméně naplněné potřeby rodičů, první nejméně naplněnou potřebou je čas sloužící k odpočinku, druhou nejméně naplněnou potřebou je schopnost udržet či najít si zaměstnání. Homesharing primární rodinu obohacuje v mnoha směrech, především slouží jako jedna z alternativ odlehčovací péče (Pudlovská et al., 2021). Navrací rodinám možnost věnovat se práci, vytvářet a zapojovat se do mezilidských vztahů (Pudlovská et al., 2021). Výroční zpráva 2020 (2020) popisuje získaný čas primárních rodin a označuje ho za nepostradatelný. Homesharing přispívá k duševnímu zdraví rodin a také dává možnost odpočinku (Pudlovská et al., 2021).

Jako dalšího stěžejního aktéra zmiňuje Pudlovská et al. (2021) dítě. Pro dítě s mentálním či kombinovaným postižením nebo PAS je homesharing dle Pudlovské et al. (2021) významnou součástí života. Nejen, že zvyšuje jeho kvalitu, ale zajišťuje setkávání s novými lidmi a získání nových kontaktů (Pudlovská et al., 2021).

Součástí homesharingu je také hostitel či hostitelská rodina (Pudlovská et al., 2021). Hostitelem či hostitelskou rodinou se může stát kdokoliv z širší veřejnosti (Výroční zpráva 2020, 2020). Dle Pudlovské et al. (2021) hostitel či hostitelská rodina investuje svůj volný čas k smysluplné činnosti, kterou pomáhá na místech, kde je to potřeba. Hostitel či hostitelská rodina posiluje své kompetence v oblasti komunikace, lidského pochopení, vcítění se (Pudlovská et al., 2021). Homesharing a vztah vybudovaný mezi dítětem a hostitelem působí pozitivně v sebepoznávání (Pudlovská et al., 2021).

Osobnostní profil hostitele/hostitelské rodiny popisuje Pudlovská et al. (2021) následovně. Hostitel by měl být empatický, umět se vcítit do člověka, měl by umět komunikovat a reagovat na vyvstálé situace (Pudlovská et al., 2021). Podstatným charakterovým rysem je také trpělivost, a umění reflektovat sebe samého. Trpělivost hostitel zužitkuje během komunikace a kontaktu s dítětem s PAS (Pudlovská et al., 2021).

Nezbytná je pro hostitele schopnost dodržovat nastavená pravidla a sebmotivace (Pudlovská et al., 2021). Hostitel nevykonává homesharing za úplatu, má pouze nárok na úhradu za náklady spojené s hostitelstvím (Pudlovská et al., 2021).

NNO zastřešující homesharing jsou klíčovým aktérem celé realizace homesharingu (Pudlovská et al., 2021). Pudlovská et al. (2021) označuje zastřešující organizace jako aktéra homesharingu se zprostředkovatelskou rolí. Úkolem organizací jsou činnosti a aktivity týkající se náboru, následného výběru hostitelů či hostitelských rodin, ale také pečujících (Pudlovská et al., 2021). Dále zastřešující organizace zajišťuje přípravu hostitelů/hostitelských rodin a také přípravu pečujících na proces homesharingu (Pudlovská et al., 2021). Během samotného procesu je organizace nablízku pečujícím i hostitelům, provází je během prvních seznamovacích setkání a projevuje oběma stranám podporu (Pudlovská et al., 2021). V České republice existuje 8 NNO zapojených do projektu homesharing (Kontakty, 2023). Jedná se o NNO: Naděje pro děti úplňku, z.s., Mikasa, z.s., Centrum pro komunitní práci střední Čechy, Zet – My, z.s., LÍP a SPOLU, z.s., Slezská diakonie – Úsek Brno, Rodinné Integrační Centrum, z.s., Centrum Orion, z.s (Kontakty, 2023).

1.8.4 Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu

Dříve nadační fond Avast se dle Homesharing, Otevřená výzva 2021 (2021) věnuje obohacením české společnosti o nové nástroje. Zajímá se především o témata, která nejsou ve veřejném prostoru tolik probíraná a zaslouží si větší pozornost (Homesharing, Otevřená výzva 2021, 2021). Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, se zaměřuje převážně na sociální témata (Výroční zpráva 2021, 2021d). Dle Výroční zprávy 2021 (2021d) Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu spolupracuje s NNO, se kterými sdílí podobné vize a hodnoty. Jeho aktivita tkví především v pořádání otevřených výzev, kdy NNO podporuje nejen finančně, ale zajišťuje také metodickou podporu a podporu známých odborníků (Výroční zpráva 2021, 2021d). Jedna z mnoha otevřených výzev je také otevřená výzva Homesharing 2021. V této výzvě Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu vybral 6 NNO, jež finančně a metodicky podporuje (Homesharing, Otevřená výzva 2021, 2021).

1.9 NNO poskytující homesharing v České republice

Tabulka 3: NNO poskytující homesharing v České republice

Zapojené NNO	Kraj	Rok zapojení do projektu
Naděje pro děti úplňku, z.s.	Hlavní město Praha	2018
Míkasa, z.s.	Moravskoslezský kraj	2021
Centrum pro komunitní práci střední Čechy	Středočeský kraj	2021
Zet – My, z.s.	Olomoucký kraj	2021
LÍP a SPOLU, z.s.	Liberecký kraj	2021
Slezská diakonie – Úsek Brno	Jihomoravský kraj	2021
Rodinné Integrační Centrum, z.s.	Pardubický kraj	2019
Centrum Orion, z.s.	Královehradecký kraj	2021

Zdroj: Kontakty (2023), zpracováno v MS Word

V České republice poskytuje homesharing 8 NNO (viz. Tabulka 3) (Kontakty, 2023). Jedná se o NNO: Naděje pro děti úplňku, z.s., Míkasa, z.s., Centrum pro komunitní práci střední Čechy, Zet – My, z.s., LÍP a SPOLU, z.s., Slezská diakonie – Úsek Brno, Rodinné Integrační Centrum, z.s., Centrum Orion, z.s (Kontakty, 2023). Tyto NNO jsou zapojeny do projektu Homesharing (Kontakty, 2023).

1.9.1 Naděje pro děti úplňku, z.s.

Naděje pro děti úplňku, z.s. je NNO zabývající se podporou dětí s PAS a jejich rodin od roku 2017 (Výroční zpráva 2021, 2021c). Vize organizace směřuje k dostatečné podpoře a důstojnému životu ve všech životních etapách osob s PAS či mentálním postižením (Výroční zpráva 2021, 2021c). Dle Výroční zprávy 2021 (2021c) mezi její hlavní aktivity patří osvěta problematiky diagnózy PAS, snaha o změnu podpory v oblasti sociálních služeb pro rodiny s dětmi s PAS. Na základě Evidence-based přístupu se Naděje pro děti úplňku, z.s. zasazuje o nové metody podpory rodin s dětmi s PAS (Výroční zpráva 2021, 2021c). Výstupem je projekt Homesharing. V rámci projektu se

NNO zasloužila o zpracování české verze metodiky – vytvoření jednotné webové stránky homesharingu a proškolení organizací nově poskytující homesharing (Výroční zpráva 2021, 2021c).

Dle Výroční zprávy 2021 (2021c) plánuje NNO rozšířit síť organizací poskytující homesharing také do krajů, kde homesharing ještě nemá zastoupení. Za podstatné považuje prosazení reformy systému sociálních dávek pro osoby s PAS, jelikož nynější systém nezahrnuje veškeré potřeby těchto osob (Výroční zpráva 2021, 2021c). Dle Výroční zprávy 2021 (2021c) je systém nedostačující.

1.9.2 MIKASA z.s.

MIKASA z.s. je NNO sídlící v Ostravě (Výroční zpráva 2021, 2021a). Jedná se o organizaci poskytující tři zaregistrované sociální služby, dle zákona č. 108/2006 Sb., (Výroční zpráva 2021, 2021a). První registrovanou službou je denní stacionář, dále pak sociální rehabilitace v Ostravě a sociální rehabilitace v Opavě a Frenštátu pod Radhoštěm (Výroční zpráva 2021, 2021a). Mimo registrované sociální služby se také věnují aktivitám jako je vzdělávání, průvodcovství rodinám s dětmi s PAS, homesharing a podpůrné terapeutické rodičovské skupiny (Výroční zpráva 2021, 2021a).

Denní stacionář sídlící v Ostravě se specifikuje na klienty ve věku od 16 let (Výroční zpráva 2021, 2021a). Dle Výroční zprávy 2021 (2021a) se jedná o klienty se středně těžkým až těžkým mentálním postižením. Průvodcovství rodinám s dětmi s PAS poskytují jak ambulantně, tak terénně. V rámci registrované sociální rehabilitace organizace cílí na zvýšení soběstačnosti klientů a dosažení celkové samostatnosti (Výroční zpráva 2021, 2021a). Cílovou skupinou této služby jsou osoby s vysokofunkčním autismem.

Aktivitu homesharing realizuje MIKASA z.s. od roku 2020, označuje ji za alternativní formu odlehčovací služby. Celkově se MIKASA z.s. zaměřuje na rodiny s dětmi s PAS, pomáhá jim a poskytuje tak moc potřebou podporu (Výroční zpráva 2021, 2021a).

1.9.3 Centrum pro komunitní práci střední Čechy

Centrum pro komunitní práci střední Čechy působí dle Homesharing – Výsledky 2021 (2021) ve Středočeském kraji. Osoby s mentálním a kombinovaným postižením jsou cílovou skupinou NNO (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). Výroční zpráva CPKP střední Čechy (2019) popisuje Centrum pro komunitní práci střední Čechy jako NNO

zabývající se plánováním v oblastech sociálních služeb územního rozvoje. Dále se dle Výroční zprávy CPKP střední Čechy (2019) zabývá zpracováním analytických podkladů. Centrum pro komunitní práci střední Čechy pracuje na zviditelňování opomíjených témat, jako je například péče o osoby se sluchovým postižením (Homesharing – Výsledky 2021, 2021).

1.9.4 Zet-My, z.s.

Zet-My, z.s. je NNO poskytující sociální službu působící v Olomouckém kraji (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). NNO poskytuje jednu zaregistrovanou sociální službu, a to odlehčovací službu (Výroční zpráva za rok 2021, 2021b). Dle Výroční zprávy za rok 2021, 2021b) je sociální služba poskytována terénní i ambulantní formou. Cílovou skupinou této registrované sociální služby jsou osoby ve věku 4 let (Výroční zpráva za rok 2021, 2021b). Spolek Zet-My, z.s. se zaměřuje především na podporu pečujících osob a na podporu osob s mentálním a kombinovaným postižením (Výroční zpráva za rok 2021, 2021b). Snaha pomoci osobám s mentálním a kombinovaným postižením tkví především v podpoře a pomoci rozvíjet a prohlubovat své kompetence (Výroční zpráva za rok 2021, 2021b). Spolek také pořádá příměstské odlehčovací tábory, víkendové programy a je aktivní v oblasti dobrovolnictví (Výroční zpráva za rok 2021, 2021b). Dle Výroční zprávy za rok 2021 (2021b) je od roku 2021 spolek součástí zavádění homesharingu v České republice. Dle Homesharing – Výsledky 2021 (2021) jsou cílovou skupinou pro oblast zavádění homesharingu osoby s PAS.

1.9.5 LÍP A SPOLU, z.s.

Spolek LÍP A SPOLU, z.s. je organizací působící v České Lípě a celém Libereckém kraji (2021 Výroční zpráva, 2021). Spolek existuje od roku 2019 z iniciativy rodičů dětí s PAS (2021 Výroční zpráva, 2021). Cílovou skupinou LÍP A SPOLU, z.s. jsou osoby s PAS (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). Výroční zpráva (2021) popisuje široké množství poskytovaných aktivit, jedná se o příměstské odlehčovací tábory, víkendové programy, poradenství v různých oblastech, vzdělávání, rodičovské skupiny a další. Hlavní vizí spolku je vytvářet bezpečné místo plné klidu a pochopení nejen pro rodiče, ale také pro děti s PAS (2021 Výroční zpráva, 2021).

1.9.6 Slezská diakonie – Úsek Brno

Slezská diakonie – Úsek Brno je NNO nacházející se v Jihomoravském kraji (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). Tato NNO se dle Homesharing – Výsledky 2021 (2021) zabývá o osoby s mentálním a kombinovaným postižením. Slezská diakonie – Úsek Brno poskytuje tři registrované sociální služby v souladu se Zákonem č. 108/2006 Sb. Jedná se o ranou péči, sociální rehabilitaci a osobní asistenci (Slezská diakonie – Úsek Brno, 2023).

1.9.7 Rodinné Integrační Centrum, z.s.

Rodinné Integrační Centrum, z.s. má sídlo v Pardubicích, proto své aktivity poskytuje výhradně osobám s trvalým bydlištěm v Pardubickém kraji (Výroční zpráva za rok 2021, 2021a). Dle zPASTi (2023) Rodinné Integrační Centrum, z.s. pomáhá rodinám s dětmi s PAS.

Dle Výroční zprávy za rok 2021 (2021a) poskytuje tři registrované sociální služby dle Zákona č. 108/2006 Sb. Jedná se o ranou péči, sociální rehabilitaci a sociálně–aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Dle Výroční zprávy za rok 2021 (2021a) je raná péče poskytována bez úhrady, terénně či ambulantně. Formy poskytnutí sociální služby se mohou kombinovat. Kapacita rané péče je omezena na 85 rodin s dětmi s PAS (Výroční zpráva za rok 2021, 2021a). zPASTi (2023) považuje za zásadní poslání rané péče intenzivní a včasnou pomoc. Sociálně–aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou též velmi využívanou službou, maximální kapacita je 80 rodin s dětmi s PAS (Výroční zpráva za rok 2021, 2021a). Sociální rehabilitace slouží především k nácviku nových dovedností a ke kontaktu se společenským prostředím. Kapacita pro sociální rehabilitace je celkem pro 22 osob s PAS (Výroční zpráva za rok 2021, 2021a).

1.9.8 Centrum Orion, z.s.

Centrum Orion, z.s. je NNO v Rychnově nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji (Výroční zpráva 2021, 2021b). Zaměřuje se na osoby s mentálním a kombinovaným postižením (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). V roce 2021 měl spolek dle Výroční zprávy 2021 (2021b) 120 členů.

Poskytuje dvě registrované sociální služby dle Zákona č. 108/2006 Sb. Výroční zpráva 2021 (2021b) uvádí sociální službu Centra denních služeb a sociální službu Osobní asistence. Centrum denních služeb zajišťuje podporu 40 klientům ve věku od 6 do 50 let

věku (Výroční zpráva 2021, 2021b). Centrum denních služeb dává klientům možnost rozvíjet a prohlubovat své dovednosti a trávit čas mimo své obvyklé prostředí (Výroční zpráva 2021, 2021b). Osobní asistence je poskytována osobám ve věku od 3 do 50 let terénní formou poskytování sociálních služeb (Výroční zpráva 2021, 2021b). V rámci osobní asistence se pracovníci snaží o zvýšení kvality života klienta sociální služby. Mezi další aktivity této NNO patří psychoterapeutická pomoc rodičům pečující o dítě se zdravotním postižením (Výroční zpráva 2021, 2021b).

1.10 Projektový management a jeho definice

Molek (2019) definuje management: „*umět řídit podnikovou činnost, resp. umět dosáhnout stanovených podnikatelských cílů organizace*“. Doležal (2016) projekt považuje za sled aktivit a kroků, jež vedou ke stanovenému cíli. Máchal et al. (2017) popisuje projekt jako organizovanou snahu vedoucí k realizaci s předem stanovenými podmínkami.

1.10.1 Specifika projektového managementu

Svozilová (2016) odlišuje projektový management a operativní řízení. Hlavní rozdíl Svozilová (2016) spatřuje v časovém rámci, známe začátek projektu a jeho konec, dále v přidělení finančních zdrojů na implementaci projektu. Máchal et al. (2015) popisuje finanční zdroje jako nezbytnou součást implementace projektu. Máchal et al. (2015) rozděljuje finanční prostředky na vlastní finanční prostředky a prostředky cizí. Doležal (2016) popisuje charakteristické rysy projektu v oblasti projektového managementu. Projekt je specifický pro svou jedinečnost, časové a finanční omezení (Doležal, 2016). Svozilová (2016) označuje za klíčové prvky projektu časový rámec, finance a téma projektu. Dílčími prvky dále jsou rizika, se kterými se během projektu potýkáme, a také výstupy a jejich kvalita (Svozilová, 2016). Doležal (2016) dále vymezuje pojem projektové řízení jako použití získaných dovedností, postupů a vědomostí k úspěšnosti projektu.

Projekt dále obsahuje rizika, s nimiž je nutné počítat a uvědomovat si je (Doležal, 2016). Za nejčastější a nejzásadnější rizika úspěšnosti projektu jsou dle Doležala (2016) považována: nedostatečné lidské zdroje, nekonkrétní zadání projektu, zainteresované strany a vztahy s nimi, nadměrně častý výskyt změn v rámci projektu. Zainteresované strany označuje Svozilová (2016) jako skupiny v určité vazbě na daný projekt. Zainteresovanou stranou může být osoba či skupina z vnějšího prostředí projektu,

na kterou projekt nějakým způsobem působí (Svozilová, 2016). Dle Svozilové (2016) se jedná například o zákazníka, vlastníka projektu, sponzora projektu a další skupiny, jichž se projekt dotýká.

1.10.2 Projektový manažer a projektový tým

Dle Máchala et al. (2017) nese za projekt odpovědnost projektový manažer. Úspěšnému projektové manažerovi by měly být blízké 3 oblasti kompetencí, uvádí Máchal et al. (2017). Máchal et al. (2017) dále popisují oblasti kompetencí, jedná se o kompetence technické, behaviorální a kompetence kontextové. Mezi technické kompetence Máchal et al. (2017) zahrnují definování cílů, organizaci času, dohled nad kvalitou výstupů, přehled v oblasti financování, plánování a umění práce s riziky a příležitostmi. Behaviorální kompetence se dle Máchala et al. (2017) týkají více charakterových vlastností, ale i získaných dovedností. Máchal et al. (2017) do nich řadí kreativitu, komunikační dovednosti, spolupráci v týmu, umění řešit konflikt a vůdcovské schopnosti. Kvalitní komunikační dovednosti manažera označuje Molek (2019) za první předpoklad úspěchu organizace. Kontextové kompetence se týkají moci, umění řízení a dodržování nařízení a standardů (Máchal et al., 2017). Molek (2019) označuje umění motivovat okolí za významnou manažerskou kompetenci. Cílem manažera je probudit v týmu zájem podílet se na společném záměru organizace (Molek, 2019).

V rámci realizace projektu je zapojen tým lidí podílejících se na společném úkolu s totožným cílem (Doležal, 2016). Cíl je pro projekt významným prvkem, při výstupu vyjadřuje vykonanou snahu projektového týmu (Doležal, 2016). Svozilová (2016) definuje cíl projektu jako jedinečný výstup, výstup může mít podobu poskytnuté služby či daného objektu. Tým lidí zapojený do projektu se nazývá projektový tým (Svozilová, 2016). Svozilová (2016) projektový tým definuje jako skupinu osob podílejících se na stanovených cílech firmy či organizace. Svozilová (2016) upozorňuje na významnost rozdělení moci a odpovědnosti. Každý člen týmu má mít vymezenou svou vlastní odpovědnost a má mít své pověření. To dle Svozilové (2016) zajišťuje respekt člena ostatními členy v projektovém týmu. Na základě respektu pak může pověřená osoba činit rozhodnutí (Svozilová, 2016).

1.10.3 Řízení projektu a jeho fáze

Samotné řízení projektu se dle Doležala (2016) skládá z několika po sobě jdoucích fází. Doležal (2016) označuje 4 fáze, kdy první fází stanovuje jako fází zahájení. Dle Doležala (2016) během této fáze by měly být zodpovězeny otázky, jako jsou:

- a) Jaký je cíl?
- b) Jaký je důvod realizace projektu?
- c) Co bude výstupem projektu?
- d) Jaké má projekt časové a finanční omezení?

Doležal (2016) označuje za následné fáze fází přípravy a plánování. Plánování podle Doležala (2016) je souhrnem činností směřující k dosažení stanoveného cíle. Obsahuje plánování jednotlivých kroků a aktivit, nesmí být opomenuto samotné plánování rozpočtu projektu a celkový harmonogram projektu (Doležal, 2016). Dle Doležala (2016) odpovídáme na otázky:

- a) Jakým způsobem bude projekt realizován?
- b) Jaké aktivity a činnosti bude projekt obsahovat?
- c) Jaký je časový a finanční horizont aktivit a činností?

Po nezbytné fázi plánování projektu a následném schválení přichází na řadu samotná fáze realizace (Doležal, 2016). Dle Doležala (2016) implementace dojednané práce probíhá pomocí projektového týmu, který řídí projektový manažer. Během implementace je významným činitelem monitoring průběhu projektu (Doležal, 2016). Monitoring průběhu projektu je sledování plnění jednotlivých kroků a aktivit vedoucích k naplnění stanoveného cíle (Doležal, 2016).

Dle Doležala (2016) je fáze vyřazení a ukončení projektu poslední fází řízení projektu. Celkové vyhodnocení je nejvýznamnějším prvkem této fáze (Doležal, 2016). Projektový manažer společně s projektovým týmem hodnotí průběh a přínosy daného projektu. Hodnocení je neopomenutelné z důvodu přínosu pro následující projekty v budoucnu (Doležal, 2016).

1.10.4 Životní cyklus projektu

Svozilová (2016) chápe projekt jako po sobě jdoucí procesy, jež dohromady utvářejí takzvaný životní cyklus projektu. Životní cyklus projektu je dle Svozilové (2016) členěn

do 5 jednotlivých částí. Jedná se o zahájení projektu, plánování projektu, koordinaci projektu, monitorování projektu a jeho ukončení (Svozilová, 2016). Svozilová (2016) chápe zahájení projektu především jako definování strategických cílů, popis projektu, jeho finančních a lidských zdrojů. Plánování projektu se podle Svozilové (2016) týká vypracování rozpočtu projektu, nastavení komunikace v rámci projektu, vypracování časového harmonogramu projektu a také zpracování analýzy rizik. Koordinace projektu zahrnuje řízení naplánovaných aktivit projektu, podněcování dodržování harmonogramu projektu, postavení kompatibilního týmu a jeho následné řízení (Svozilová, 2016). Monitorování vyžaduje kontrolu odvedené práce, práci s rozpočtem, monitorování průběžných výsledků, kontrolu, zda je dodržován harmonogram projektu (Svozilová, 2016). Celkové hodnocení vykonaných činností, hodnocení kvality výstupů, čerpání rozpočtu – tuto část nazývá Svozilová (2016) ukončení projektu.

1.10.5 Projekt Homesharing v České republice z pohledu projektového managementu

Pudlovská et al. (2021) popisuje cestu projektu Homesharing na prepilotní a pilotní část. Cílem prepilotního projektu bylo zjistit, zda je projekt Homesharing schopný zaujmout místo v organizacích po celé České republice (Pudlovská et al., 2021). Prepilotní část byla započata v roce 2018 pomocí sociálních medií. Dle Výroční zprávy 2021 (2021d) se v roce 2018 zúčastnily dvě organizace, Naděje pro děti úplňku, z.s. a Rodinné Integrační Centrum, z.s. Celkem bylo získáno 7 hostitelů a 3 rodiny pečující o dítě s PAS. Dle Pudlovské et al. (2021) byly výsledkem tři rodiny s dětmi s PAS se dvěma hostiteli. Prepilotní projekt nahradil v roce 2019 pilotní projekt Homesharing, ten byl zaměřený na oslovení většího počtu osob za účelem stát se jedním z hostitelů (Pudlovská et al., 2021). Přípravnou fází prošlo 25 potencionálních hostitelů (Pudlovská et al., 2021). Přes 200 pečujících rodin o dítě s PAS kontaktovalo projektový tým se zájmem o zapojení do projektu (Pudlovská et al., 2021). Během těchto fází byla zpracována metodika, jež pomáhá organizacím se zaváděním homesharingu (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). Dále proběhl sběr dat týkající se způsobilosti hostitelů a zkušeností pečujících rodin (Homesharing – Výsledky 2021, 2021).

Dle Homesharing – Výsledky 2021 (2021) v roce 2021 proběhla grantová výzva homesharingu pod záštitou NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, kdy bylo vybráno celkem 6 NNO. Byly vybrány tyto NNO: MIKASA z.s., Zet-My, z.s., LÍP A

SPOLU, z.s., Centrum Orion, z.s., Slezská diakonie – Úsek Brno a Centrum pro komunitní práci střední Čechy (Homesharing - Výsledky 2021, 2021). Dvouletý program bude probíhat v období od 07/2021 až 12/2023 (Homesharing – Výsledky 2021, 2021). Dle Homesharing – Výsledky 2021 (2021) se budou NNO společně podílet na zakotvení homesharingu v systému České republiky.

2 Cíle a výzkumné otázky

2.1 Cíle práce

- 1) Zmapovat, jaký je názor pracovníků nezapojených nestátních neziskových organizací (NNO) na potřebnost služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen.
- 2) Zjistit názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice.

2.2 Výzkumné otázky

- 1) Jaká je potřeba ze strany pracovníků nezapojených NNO služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupený?
- 2) Jaký je názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice?
- 3) Jaký je zájem ze strany pracovníků nezapojených NNO o službu homesharing?

3 Metodika

3.1 *Metody a techniky sběru dat*

K realizaci výzkumné části diplomové práce byla využita kvalitativní výzkumná strategie. Pro kvalitativní výzkumnou strategii byla využita metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Pro výběr výzkumného souboru byla zvolena metoda záměrného (účelného) výběru. Pro výběr informantů v závislosti na cíle byly určeny čtyři kritéria výběru. Prvním kritériem se týkalo místa, kde NNO působí. Osloveny byly NNO nacházející se v krajích, kde není homesharing zastoupen. Druhým kritériem bylo neposkytování homesharingu. Třetí kritériem byla cílová skupina osob s PAS. Posledním a čtvrtým kritériem bylo povědomí informantů o tématu homesharingu a jeho realizaci v ČR.

Pro polostrukturovaný rozhovor byly předem vymezeny okruhy otázek, které povedou k naplnění stanovených cílů. Okruhy otázek jsou vlastní konstrukce. Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je možnost získat informace od informantů mimo stanovené okruhy otázek, což je pro tento výzkum důležité právě z důvodu jedinečnosti a neprobádanosti stanoveného tématu.

3.2 *Charakteristika výzkumného souboru*

Výzkumný soubor tvoří 14 pracovníků NNO, ti jsou dále pro účely diplomové práce označováni jako informanti. Převážnou část výzkumného souboru tvoří 13 pracovníků nezapojených NNO, kteří odpovídají všem 4 kritériím. Informanti jsou zaměstnaní na různých pracovních pozicích. Jedná se převážně o vedoucí pracovníky a ředitele NNO.

Dále byl zrealizován 1 rozhovor s programovou manažerkou Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Ve výzkumu rozhovor slouží pro porovnání názoru pracovníků NNO, které homesharing neposkytují, a programové manažerky, která se podílí na realizaci homesharingu v ČR. Dále rozhovor vyvrací některé domněnky pracovníků NNO.

3.3 Realizace výzkumu

Obrázek 2: Časový harmonogram výzkumu

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023, zpracováno v MS Word

Realizace výzkumu trvala, viz. Obrázek 2, od ledna 2023 do května 2023. V lednu 2023 byly vytvořeny okruhy otázek. Na základě čtyř stanovených kritérií byly vyhledány NNO. V únoru 2023 byly osloveny vybrané NNO. Dohromady bylo telefonicky osloveno 25 nezapojených NNO, z nichž 6 nezapojených NNO službu homesharing neznalo, 1 nezapojená NNO odmítla spolupráci. Dále byla skrze e-mail oslovena programová manažerka NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. V březnu 2023 bylo realizováno celkem 14 rozhovorů. 13 rozhovorů bylo realizováno s vedoucími pracovníky NNO, jež nejsou zapojeni do homesharingu, poté byl sběr dat z důvodu opakujících se odpovědí, a tedy nasycení výzkumného vzorku ukončen. 1 rozhovor byl realizován s programovou manažerkou NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Ve výzkumu rozhovor slouží pro porovnání názoru pracovníků NNO, které homesharing neposkytují, a programové manažerky, která se podílí na realizaci homesharingu v ČR. Dále rozhovor vyvrací některé domněnky pracovníků NNO. Rozhovory s informanty probíhaly dle časových možností informantů, některé osobně, některé skrze aplikaci Zoom, některé telefonicky. Rozhovory trvaly kolem 45 minut. Rozhovory byly nahrávány na diktafon, poté doslovně přepsány a následně smazány pro zachování anonymity. Květen 2023 patřil zpracování získaných dat z rozhovorů. Získaná data v rámci výzkumu byla zpracována pomocí otevřeného kódování, kdy vytvořené kódy byly následně shrnuty do kategorií. Dalším krokem bylo axiální kódování, z něž vychází dále vytvořený paradigmatický model obsahující dané souvislosti: (A)-> příčinné podmínky -> (B) jev -> (C) kontext -> (D) intervenující podmínky -> (E) strategie jednání a interakce -> (F) následky. Grafické výstupy jednotlivých kategorií byly zpracovány v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8.

3.4 Etika výzkumu

Informanti byli předem obeznámeni s účely rozhovorů a souhlasili s účastí v mém výzkumu. Dále byli obeznámeni s nahráváním rozhovoru, souhlas projeví tím, že byl rozhovor realizován. Současně jim byly sděleny informace o anonymitě rozhovoru. V práci se proto neobjevují žádná jména, ani bližší specifika o osobách. Informanti před zahájením spolupráce vyjádřili informovaný souhlas, kterým dokazují informovanost o průběhu výzkumu a také svůj souhlas s účastí. Informované souhlasy jsou uchovány u autorky výzkumu. Informanti byli srozuměni, že mohou kdykoli během rozhovoru ukončit svou účast. Já jakožto výzkumník nikomu jinému neprozradím identitu účastníků. Informanti byli před zahájením rozhovoru seznámeni s cíli a výzkumnými otázkami. Po ukončení výzkumu jim budou poskytnuty výsledky této diplomové práce k nahlédnutí. Všechny osobní údaje byly zpracovány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

3.5 Limity výzkumu

Za nejzásadnější limity výzkumu je považován nízký počet informantů vyplývající z nízkého počtu NNO zabývajících se danou cílovou skupinou. V návaznosti na nízký počet NNO plyne další limit výzkumu týkající se časového vytížení pracovníků NNO, z důvodu časového vytížení pracovníků došlo k neochotě spolupracovat. Dále došlo k nenávazání spolupráce z důvodu neznalosti tématu homesharingu. Limitem výzkumu je také neochota pracovníků sdílet soukromé, pro někoho citlivé informace o NNO.

4 Výsledky výzkumu

Kapitola výsledky výzkumu hovoří o výsledcích získaných během polostrukturovaných rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumu. Výzkum se zabývá NNO, které neposkytují službu homesharing, a zároveň se nachází v kraji, kde homesharing není zastoupen. Polostrukturované rozhovory jsou realizovány s pracovníky NNO na různých pracovních pozicích v rámci organizační struktury NNO. Celkem výsledky výzkumu obsahují 14 rozhovorů. 13 rozhovorů s pracovníky nezapojených NNO a 1 rozhovor s programovou manažerkou NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Výsledky výzkumu jsou zobrazeny v následujících schématech a tabulkách. Schémata jsou zpracována v analytickém softwaru ATLAS. ti. 8. V níže uvedených kategoriích jsou znázorněny významné výroky informantů.

4.1 Kategorizace dat

Pomocí otevřeného kódování vzniklo množství kódů. Tyto kódy jsou následně řazeny do jednotlivých kategorií. Celkem výsledky výzkumu nabízí 10 kategorií.

- **K1: Identifikační údaje o NNO a pracovnících:** kategorie zobrazuje údaje o NNO a pracovním zařazení pracovníků v rámci organizační struktury, kteří mají povědomí o homesharingu
- **K2: První kontakt pracovníků s homesharingem:** tato kategorie osvětluje, jak a kde se pracovníci NNO o homesharingu dozvěděli
- **K3: Situace poskytovaných SS v NNO a krajích:** údaje v této kategorii hovoří o situaci a vytíženosti sociálních služeb jednotlivých NNO, ale reflektuje také situaci v krajích, kde není homesharing zastoupen
- **K4: Finanční stránka homesharingu:** kategorie hovoří o postojích pracovníků NNO k finanční oblasti homesharingu
- **K5: Homesharing a legislativa:** v této kategorii jsou uvedeny názory pracovníků NNO na úpravu homesharingu v rámci české legislativy
- **K6: Pozitiva a negativa homesharingu:** kategorie zobrazuje pozitiva a negativa homesharingu vnímaná z pohledu pracovníků NNO
- **K7: Připravenost NNO na službu homesharing:** tato kategorie poukazuje na připravenost a situaci NNO, především zázemí a personálního zajištění NNO, kde není homesharing zastoupen

- **K8: Zájem NNO o službu homesharing:** kategorie vyobrazuje zájem o službu homesharing ze strany pracovníků NNO, ale také poukazuje na tendence realizace homesharingu v NNO
- **K9: Organizace homesharingu v ČR:** údaje v této kategorii obsahují názory pracovníků NNO na oblasti týkající se organizace homesharingu v České republice, především propagace celkového pojetí v České republice a aktuálního rozmístění poskytujících organizací
- **K10: Potřebnost homesharingu v nezapojených krajích ČR:** tato kategorie zobrazuje názory pracovníků NNO na potřebnost v nezapojených krajích ČR

K1: Identifikační údaje o NNO a pracovnících

Tabulka 4: Identifikační údaje NNO a pracovníků

Informanti	Pracovní pozice v rámci organizační struktury	Registrované soc. služby	Cílová skupina
I1	Vedoucí sociálně aktivizační služby	Raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi s PAS	PAS, mentální, kombinované a zrakové postižení
I2	Finanční a personální ředitel	Raná péče, sociálně aktivizační služby, odlehčovací služby	Děti, dospívající a dospělí s PAS
I3	Fundraiser a PR manager	Denní stacionář, týdenní stacionář	Děti s PAS, děti s těžkým kombinovaným postižením od 1-40 let
I4	Vedoucí sociální služby, koordinátor	Raná péče, odlehčovací služba	Děti s PAS ve věku od 0-7 let
I5	PR pracovník a fundraising manager	Raná péče, odborné sociální poradenství	Děti s PAS, mentálním a kombinovaným postižením, rodiny s dětmi do 7 let

I6	Vedoucí úseku sociální péče	DOZP, odlehčovací služba, sociálně terapeutické dílny, chráněné bydlení	Osoby s PAS, mentálním a kombinovaným postižením
I7	Vedoucí sociální pracovník	Raná péče, denní stacionář, odlehčovací služba, osobní asistence, sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny	Děti, mládež a dospělí do 50 let s mentálním a kombinovaným postižením a PAS
I8	Vedoucí ve středním managementu	12 sociálních služeb	Mentální, kombinované, zrakové a sluchové postižení
I9	Vedoucí sociální služby raná péče	Sociálně aktivizační služby, osobní asistence, sociální rehabilitace, podpora samostatného bydlení	Rodiny s dětmi s PAS, s mentálním, kombinovaným postižením a opožděným vývojem
I10	Koordinátor homesharingu	X	Děti od 3-18 let se specifickými potřebami
I11	Výkonný ředitel	Raná péče, sociálně aktivizační služby, osobní asistence, odlehčovací služby	Děti od početí do 40 let se smyslovým postižením
I12	Vedoucí rané péče	Raná péče, sociálně aktivizační služby, týdenní stacionář, odlehčovací služba	Osoby s PAS
I13	Vedoucí sociální pracovník	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Rodiny s dětmi s PAS od 3-27 let
I14	Programová manažerka nadačního fondu Abakus	X	Potřební, v závislosti na projektu

Zdroj: Vlastní zpracování, 2023, zpracováno v MS Word

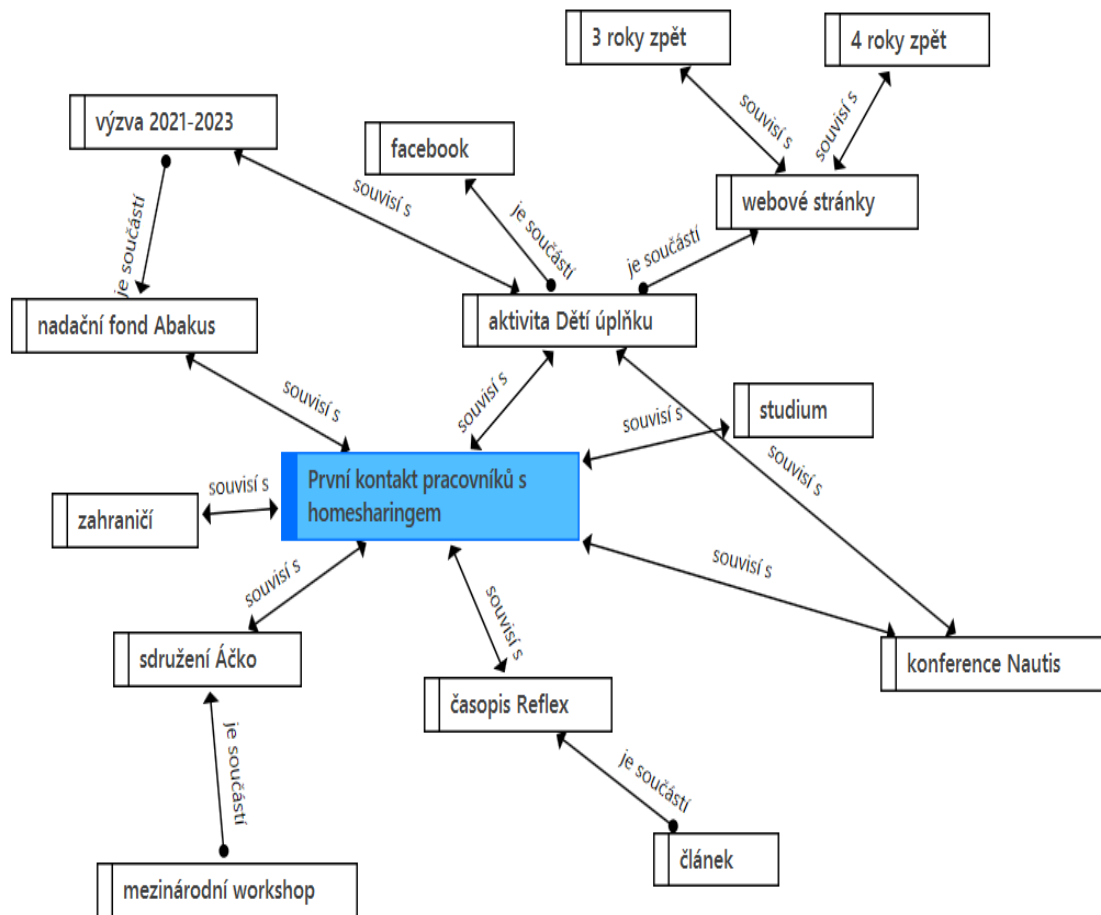
Tabulka 4 obsahuje identifikační údaje o 14 informantech (dále jen I). I1-I13 jsou informanti pracovníci nezapojených NNO (NNO, které nejsou součástí grantu NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu v rámci grantové výzvy 2021). I14 je programová manažerka NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu (programová manažerka souhlasila se zveřejněním její osoby). První sloupec zobrazuje číselné označení jednotlivých I. Tabulka 4 neobsahuje místo působení NNO z důvodu zachování anonymity informantů a NNO. Celkem se do výzkumu zapojily NNO z Jihočeského kraje, Plzeňského kraje a kraje Vysočina. Dále se zapojily NNO z Ústeckého kraje, Zlínského kraje a Karlovarského kraje.

Druhý sloupec obsahuje informace o pracovní pozici informantů v rámci organizační struktury NNO. Výzkum byl realizován s pracovníky, kteří mají povědomí o homesharingu a jsou informováni, což bylo jedním ze čtyř kritérií výběru informantů. Z tabulky 4 vyplývá, že povědomí o homesharingu v rámci organizační struktury NNO mají pracovníci na vedoucích pracovních pozicích (vedoucí sociální pracovník, vedoucí sociální služby, či ředitelé NNO). Z tabulky 4 je patrné, že ve dvou případech (I3 a I5) byly rozhovory realizovány s PR managery, ti v NNO působí také jako fundraisingový manažeři.

Následuje sloupec týkající se registrovaných sociálních služeb. NNO poskytují sociální služby dle Zákona č. 108/2006 Sb. Co se týká poskytovaných sociálních služeb mají NNO pestrá portfolia. Z Tabulky 4 vyplývá, že 9 z 13 NNO poskytují ranou službu, dále v portfoliích nechybí denní stacionáře, sociálně aktivizační služby a osobní asistence. Pouze jedna NNO (I10) neposkytuje žádnou sociální službu dle Zákona č. 108/2006 Sb. Tato NNO dle I10 vznikla s účelem poskytovat službu homesharing. Zatím službu nerealizují, nyní prochází přípravnou fází, pracují na propagaci a snaží se oslovovat širší veřejnost. Kromě registrovaných sociálních služeb se NNO věnují podpůrným aktivitám směřovaným k odlehčení rodičů dětí s postižením.

Poslední čtvrtý sloupec obsahuje cílovou skupinu, kterou se NNO zabývají. Jedná se převážně o děti s PAS, mentálním a kombinovaným postižením v různých věkových rozmezích.

K2: První kontakt pracovníků s homesharingem

Obrázek 3: První kontakt pracovníků s homesharingem

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

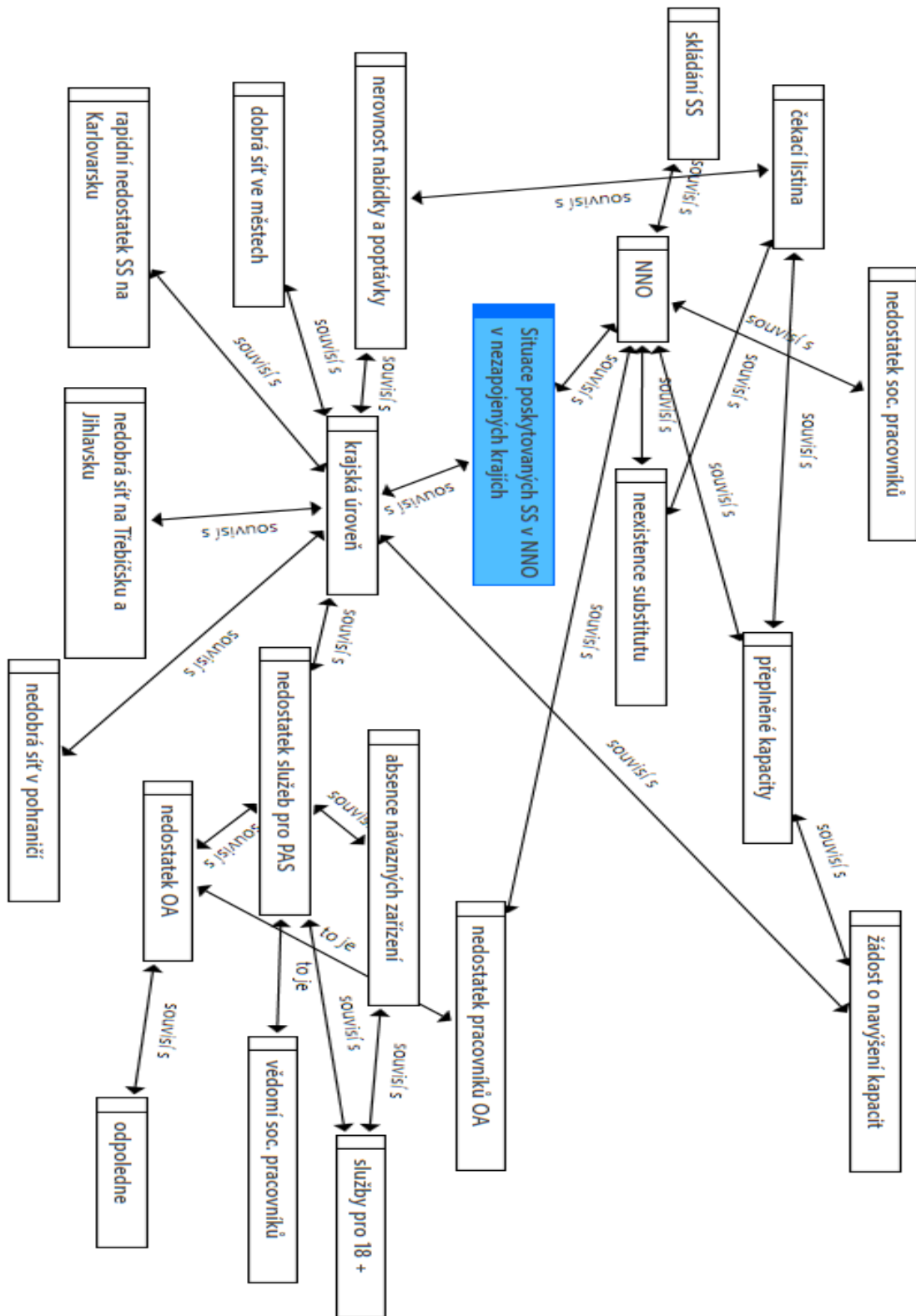
Kategorie první kontakt pracovníků s homesharingem (viz. Obrázek 3) přibližuje, jakým způsobem a popřípadě kdy se pracovníci o homesharingu dozvěděli. Převážná část informantů se o homesharingu poprvé dozvěděla díky aktivitám sdružení rodičů Naděje pro děti úplňku, z.s. I3 sdělila: „*My dlouhodobě sledujeme Děti úplňku, ty s tím přišli. Vlastně od samého začátku. Což je asi 3 roky zpátky. Viděla jsem to tenkrát na jejich webových stránkách.*“

I11 se s homesharingem poprvé setkala na mezinárodním workshopu, jež organizovalo sdružení Áčko. Sdružení Áčko se podle I11 věnovalo tématice homesharingu ještě před sdružení rodičů Naděje pro děti úplňku, z.s. I11 uvedla: *O homesharingu jsem se dozvěděla asi před 8 lety, když u nás vznikalo sdružení Áčko a ono mělo mezinárodní*

spolupráci a tam v rámci toho byl nějaký mezinárodní workshop a tam vystupovaly zahraniční lektorky, které o homesharingu vyprávěly, jak to u nich funguje.“ I4 se s homesharingem poprvé setkala skrz NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, který se homesharingu věnuje od roku 2019. I4 vzpomínala: „Tenkrát jsem se o něm dozvěděla skrz organizaci Abakus, která nám vlastně nabízela ať se do projektu zapojíme. Věděla jsem vlastně o homesharingu už dříve ještě před Abakusem, jelikož v zahraničí je to úplně běžná věc“.

I1, I6 a I13 totožně zmiňují konferenci konanou NNO Nautis, z. ú. v roce 2018 jako prvotní zdroj informací o homesharingu. I6 seznámení popisuje takto: *„Když byla ta první akce, co dělal Nautis, taková malá konference, co to ten homesharing je, a jak funguje, to už bude asi 5 let zpět. Tak hned na tom začátku v rámci nějaké konference od Nautisu. kde o tom mluvili“.* I5 zmínila první setkání s homesharingem v rámci studia sociální práce na vysoké škole.

K3: Situace poskytovaných SS v NNO a krajích

Obrázek 4: Situace poskytovaných SS v NNO a krajích

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

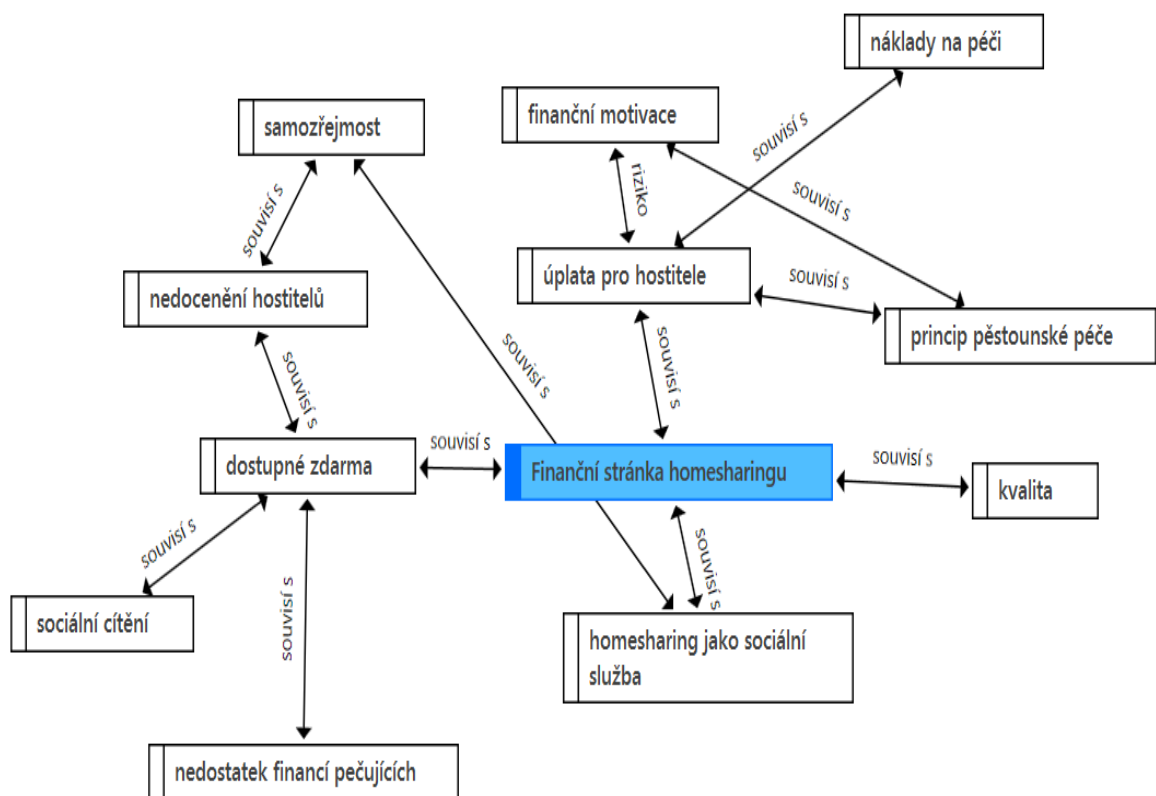
NNO poskytují sociální služby dle Zákona č. 108/2006 Sb. K3 popisuje aktuální stav NNO (viz. Obrázek 4) jimi poskytovaných sociálních služeb pro osoby s PAS, mentálním a kombinovaným postižením. K3 dále zmiňuje celkový aktuální stav v krajích, kde není homesharing zastoupen. K objasnění situací v krajích byly položeny otázky č. 2 a 3: „*Jak vnímáte množství služeb poskytovaných pro osoby s PAS ve vašem regionu?*“ a „*Jaké máte kapacity služeb a jak je to s obsazeností?*“

Všech 13 informantů uvedlo nedostatek sociálních služeb pro danou cílovou skupinu v jejich regionu. I12 popsala nedostatek sociálních služeb v Jihočeském kraji a za důvod označila financování sociálních služeb: „*Je jich nedostatek, ale to je způsobené financováním.*“ Za nejzásadnější problém považují návaznost služeb a minimální či nulovou nabídku sociálních služeb pro jedince 18+. I3 popsala situaci v Jihočeském kraji takto: „*Vnímám to špatně, vnímám to velice špatně. Je tu obrovský převis poptávky nad nabídkou, právě co se týká těch starších dětí, kdy si rodiče potřebují ulevit, a to nemluví o tom, když je těm dětem nad 18 let, to ty služby rapidně ubývají. Pro ty děti s těžkým mentálním kombinovaným postižením, tam je nedostatek.*“ Informanti také zmiňovali čekací lhůty a čekací listiny, I1 popisuje stav Ústeckého kraje uvedla: „*Máme přeplněný ty služby. Čekací doba je tak rok, tím že nemáme ty rodiny poslat kam jinam, není ta adekvátní varianta, jiný služby samozřejmě tady jsou, ale neposkytují stejně specifický služby, takže ty rodiny čekají, než na ně přijde řada*“. Dále zmínila nerovnováhu nabídky a poptávky po službách, která je dle jejího názoru v Ústeckém kraji problémem. I5 popsala situaci ve Zlínském kraji a také kapacitu jejich NNO a uvedla: „*Momentálně máme kapacitu kolem 120 rodin, ale desítky dalších jsou na čekací listině a čekají asi 3-6 měsíců, není to dobré, vnímáme tady velký přetlak.*“ I2 hovoří o personální nedostatecích, které navazují na omezené kapacity jejich NNO v Jihočeském kraji. I4 popsala počet NNO v Karlovarském kraji poskytující sociální služby pro danou cílovou skupinu a sdělila: „*Určitě vnímám rapidně nedostatek služeb. V Karlovarském kraji vlastně máme ještě jednu organizaci, která se věnuje cílové skupině, které se věnujeme my. Dělá podobné věci jako děláme my.*“

I7 jako jediná popsala pozitivum v oblasti aktuální situace v místě působení a domnívá se, že síť ve městech je dostatečná a uvádí: „*Já bych řekla obecně, že ta síť ve městech je dobrá, obecně. Ale samozřejmě je spousta služeb, které tady chybí, anebo jsou ty kapacity nedostatečné. Například máme hodně klientů, kteří dojíždí v rozsahu 30 kilometrů, konkrétně klienti z Českého Krumlova, Kaplicka. Tahle část toho pohraničí jako je*

Lipensko a tak dále, tam ty služby určitě nejsou zajištěné. Stejně jako západní část kraje, Vimpersko, Prachaticko. Ve velkých městech ano, ale jako celková síť kraje je nedostatečná.“ I10 potvrzuje sdělení I7 a také se domnívá, že síť sociální služeb na Šumavě a v Pošumaví je nedostatečná. Situaci v kraji Vysočina popisuje I9. I9 hovoří o nedostatku odlehčovací služby a osobní asistence, a to převážně v odpoledních hodinách. Tento nedostatek je podle I9 způsoben nedostatkem pracovníků v sociálních službách. Totožně líčí I11 stav sociálních služeb ve Zlínském kraji, dle I11: „Služby máme neustále vytižené, spíše přetížené, a nemůžeme sehnat pracovníky. Nejhorší je to na pozici osobní asistence, a to z důvodu odpoledních hodin, ve kterých je služba poskytována“.

K4: Finanční stránka homesharingu

Obrázek 5: Finanční stránka homesharingu

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

Otázka financí a homesharingu (viz. Obrázek 5) rozděluje informanty, stejně jako otázka legislativy, na dvě skupiny. Část informantů vnímá finanční odměnu pro hostitele jako nedílnou součást homesharingu, naopak druhá skupina informantů se domnívá, že by

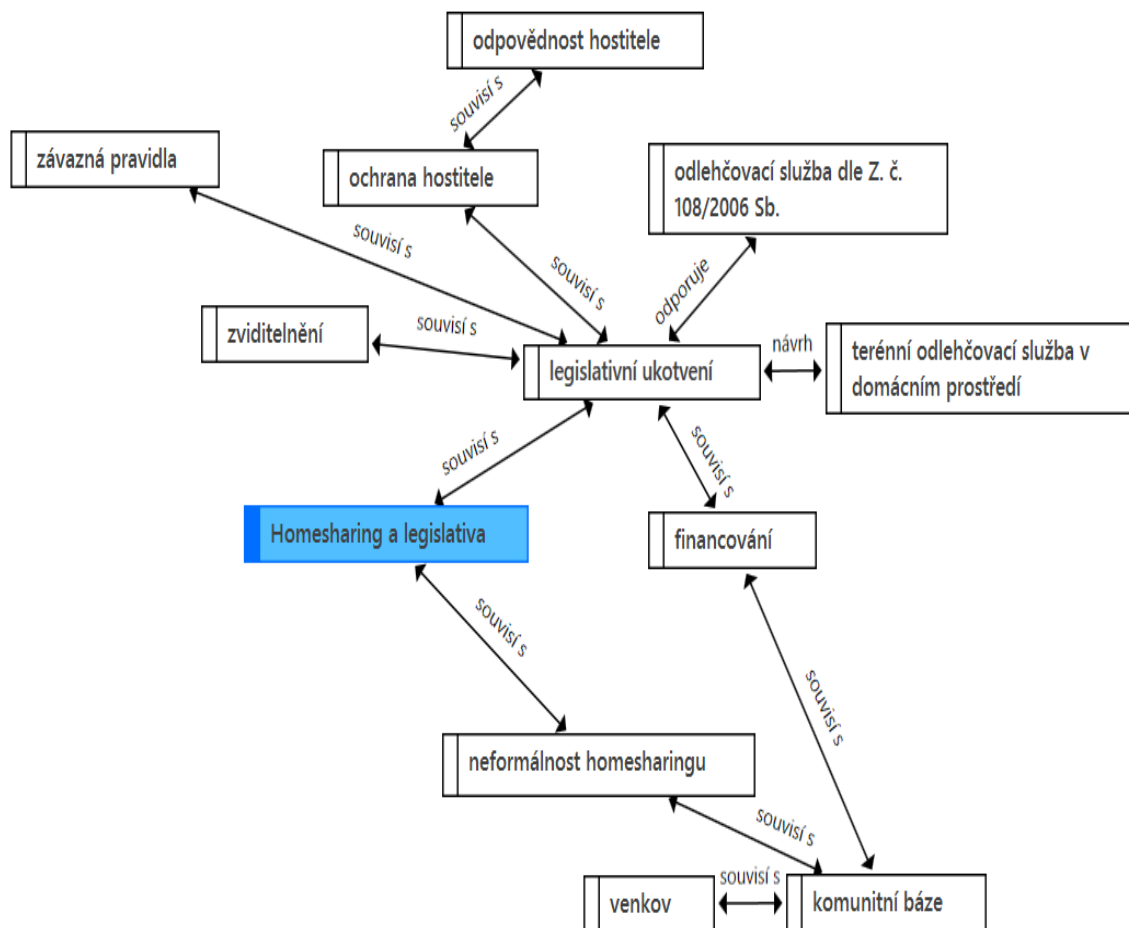
služba homesharing měla být založená na dobrovolné bázi. Informanti také finance spojují s kvalitou a často upozorňují na nevyzpytatelnost služeb poskytovaných zdarma bez úhrady. I3 se k otázce financí staví takto: „*Já myslím, že za úplatu. Pokud to bude institucionalizované, bude to druh nějaké sociální služby, tak vždycky je to asi lepší. Tak jako pěstounství je taky za úplatu. Nemyslím si, že by pro hostitele hráli primární roli peníze, to určitě ne.*“ I10 vnímá finanční odměnu jako nedílnou součást homesharingu, pokud je cokoli zdarma, lidé to začnou vnímat jako samozřejmost: „*To asi záleží. Já nejsem příznivcem bezplatných služeb. V tom nezisku jsou klienti zvyklí, že dostávají věci zadarmo, a to nedělá dobrotu. Minimální úhrada vede k tomu, že si toho potom lidi aspoň trošku váží. Chápu potom, že jsou sociální služby, kde to nejde. Ale pokud rodina čerpá příspěvek na péči, tak by nějaká malá úhrada být měla.*“ NNO, kde pracuje I11, v minulosti zrealizovali projekt a snažili se o realizování služby homesharing. Přesvědčení I11 o nutnosti finanční úhrady pramení ze zkušenosti. I11 zmiňuje: „*Dobrovolně jsme to dělali a přestalo to fungovat. Určitě by tam měly být hrazené náklady pro ty hostitele. My jsme ztroskotali na tom, že jsme neměli finance na to, abychom jim zaplatili, aby jeli na výlet společně.*“ O potřebnosti finanční úplaty pro hostitele je přesvědčená také I12: „*Poskytovat za úplatu – ale ne od rodin. Rodiny mají co dělat, aby samy vyšly. Stát by se k tomu měl postavit – ale to je otázka deinstitutionalizace.*“

Na druhé straně informanti považují úhradu za neadekvátní součást procesu. I6 se ztotožňuje s principem solidarity a vyjádřila se takto: „*Já bych to asi nechala na dobrovolné bázi, jak začnete s úplatou, tak to budou lidi dělat jenom pro peníze. Zůstala bych radši na tom silným sociálním cítění.*“ S tím se ztotožňuje také I7: „*Aby to mělo nějaký smysl, tak by to mělo být bez úplaty. Pokud by se za to mělo začít platit, pak už to začíná být na rozhraní s nějakou profesionální službou a pořád by to mělo spadat do té báze dobrovolnické.*“

I14 shrnula otázku financí takto: „*To byla vlastně velká debata ještě když začali pilotovat Děti úplňků a rodinné integrační centrum. Byla velká debata o tom, jestli mají ty hostitele něco dostávat nebo ne. Máme v organizaci irského mentora a ten řekl: každopádně rodiny musí něco dostat. Nesmí to být brané jako mzda, ale má to být brané jako náhrada výdajů, které ta rodina s tím má. Ta reakce na začátku byla taková, že když se hlásili ty první hostitelé, tak to byli velký srdcaři, velký nadšenci, byli uráženi, že jim někdo chce dát nějaké peníze. Ale jak šel čas, tak i ti hostitelé zjistili, že ty náklady nejsou úplně malé, že*

to dítě něco potřebuje. Každá ta rodina s ním vlastně nakládá jinak s těmi financemi. A co se týká těch organizací, tak to má každá organizace nastaveno jinak tu částku, kterou hostitel dostane. Někdo to má dělený za hodinu, někdo to má dělený na úseky. A to vlastně platí rodič z primární rodiny například 50 Kč a rodinné integrační centrum doplácí 60 Kč, aby hostitel dostal 110 Kč na hodinu. Důvod, že to není veřejně na webu je takový, že když se nám přihlásí hostitel a první se zeptá na odměnu, tak už je to pro nás varovný signál. Ten rozhovor o financích přichází například a že jako bod 5.“

K5: Homesharing a legislativa

Obrázek 6: Homesharing a legislativa

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8.

Homesharing v České republice není zatím nijak legislativně ukotven. Naděje pro děti úplňku, z.s. hledají v posledních letech cestu, jak homesharing v české legislativě ukotvit. Avšak ne všichni informanti jsou za legislativní ukotvení homesharingu. Informanti se

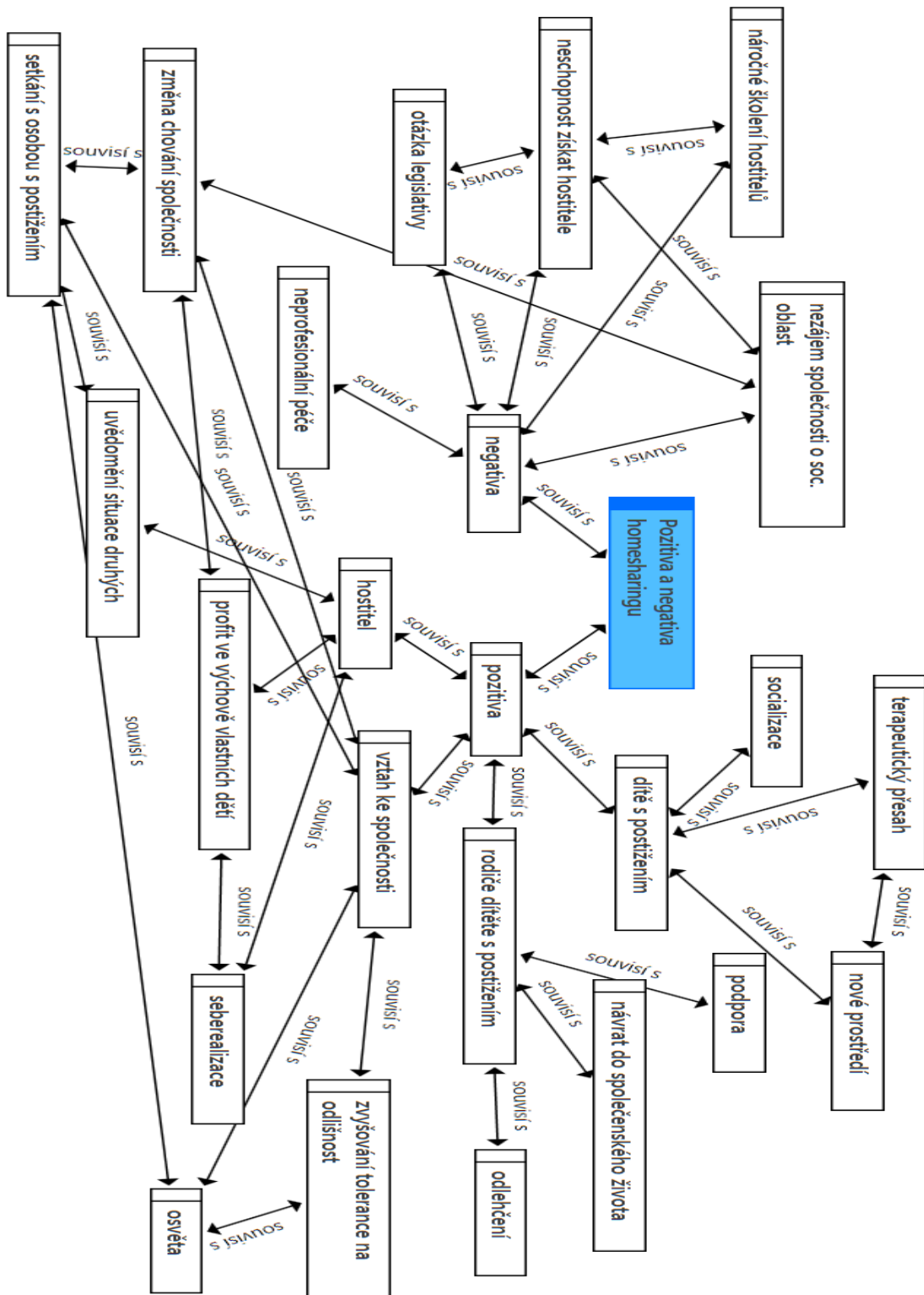
svými názory rozdělují na dva tábory (viz. Obrázek 6). Jeden tábor je ztotožněn s myšlenkou homesharing legislativně ukotvit a vidí v legislativě budoucí cestu homesharingu. I2 má o ukotvení homesharingu svou představu a navrhuje následující řešení: „*Kdyby se to začlenilo jako způsob odlehčovací služby, ono by se to dalo. Je to forma odlehčovací služby, taková terénní odlehčovací služba v přirozeném domácím prostředí*“. Pro legislativní ukotvení homesharingu je také I5, ta přemýšlí tímto způsobem: „*Myslím, že by mu pomohlo, kdyby byl legislativně ukotven. Co se týká toho zviditelnění a finanční podpory*“. I9 vidí v legislativní úpravě potřebnost především z důvodu financování homesharingu: „*Měl by být ukotven, je to nezbytně nutné, jinak to nedostaneme do systému financování. A když to nebude podporované alespoň částečně ze strany státu, tak to ty rodiny nikdy nezaplatí. Stát také potřebuje naplnit potřeby lidí s postižením, nebo by měl.*“

Na druhou stranu další informanti vnímají homesharing jako čistě neformální službu, co by měla být poskytována na komunitní bázi a nevidí v legislativním ukotvení žádné výhody, spíše naopak. I7 uvádí: „*Já to vnímám jako neformální službu, která by měla fungovat v rámci komunity. Nevím, co by to udělalo, kdyby se to legislativně ukotvilo, pak už by to asi byla zase nějaká profesionalizace. Myslím, že by to neměla být sociální služba.*“

I4 sdělila: „*Já myslím, že je to upravené jako odlehčovací služba v zákoně. Pro mě jsou to dvě totožné služby, které se jinak jmenují*“.

I14 sdělila: „*To je další věc, kterou bysme chtěli dotáhnout k nějakému konci. Už je to tři roky, co jsme to začali řešit. Svolali jsme kulatý stůl a řešili jsme, kde by měl homesharing být, aby neztratil charakter komunitní služby, ale zároveň, aby měl v systému místo a byl legislativně ukotvený. Zatím je tendence, že by neměl být registrovanou sociální službou. Podobnost s některými službami tam je, neměl by se homesharing ohýbat. Nemyslím, že by tam měl jmenovitě vytyčený. Možná vytvořit nějakou kategorii, kam se homesharing vejde a ty úřady budou vědět, jak s ním zacházet.*“

K6: Pozitiva a negativa homesharingu

Obrázek 7: Pozitiva a negativa homesharingu

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

Kategorie pozitiva a negativa (viz. Obrázek 7) shrnuje postoje a názory pracovníků NNO na tematiku homesharingu. Informanti na tematice homesharingu shledávají více pozitiv, než negativ a mají k homesharingu spíše pozitivní postoje.

Pozitiva

Z výpovědí informantů vyplývá převaha pozitiv nad negativy. Informanti na pozitiva homesharingu pohlížejí hned z několika různých úhlů. Pozitiva vnímají z hlediska péče o dítě s postižením a chápou pozitiva homesharingu na straně pečujících rodičů. I6 hovoří především o intenzivním odlehčení pro tyto rodiny: *„Pro ty rodiny, co se starají 24 hodin o postižené dítě, pro ty je to určitě super. Jednak mají čas na takové ty své aktivity, i pro to dítě je to takové rozšíření v oblasti začleňování.“* Stejného názoru je také I10. I10 si je vědoma náročnosti péče o postižené dítě a vypovídá: *„Vidím tam tu možnost pro ty rodiče, jak si ulevit a jak si trochu odpočinout, věnovat se dalším dětem, protože ta péče je obrovsky náročná.“* Odlehčení je pro rodiče jeden z nejvýznamnějších faktorů využití služby homesharing. I14 má zpětnou vazbu od rodin, které jsou zapojeny do projektu homesharing, a vypovídá: *„Máme zpětnou vazbu od rodin, že je to často první odlehčení, na které si sáhli. Protože je jejich dítě tak specifický, že ho žádná odlehčovací služba nepřijala, nebo v jejich okolí žádná sociální služba není.“*

Dále informanti vnímají pozitiva homesharingu z perspektivy dítěte s postižením. Informanti zmiňují významnost nového prostředí, jelikož dítě s postižením má významně úzký okruh známých, většinou se jedná pouze o rodinné příslušníky. I2 popisuje pozitivum pro dítě: *„Je to pro ně zase nový způsob začleňování do společnosti, do takového normálního režimu, je to přirozené, najde se nějaká teta nebo strejda, kam on chodí.“* Důležitost socializace spatřuje také I6: *„Pokud je to autista s těžkým mentálním postižením, tak se může díky tomu homesharingu lépe začlenit, dostat se to jiného okruhu lidí, co se kolem něj pohybují.“* I7 na homesharingu oceňuje další rozměr, který dítě s postižením díky socializaci získá, vyzdvihuje pozitiva, jako je navazování nových vztahů a zmiňované nové prostředí. I8 rozumí pozitivům homesharingu na straně dítěte s postižením takto: *„Pro děti s autismem to má určitě nějaký terapeutický přesah, protože přijdou vlastně do styku s úplně jiným člověkem.“*

Pozitivní efekt může mít homesharing dle informantů také na hostitele nebo celou hostitelskou rodinu. I1 vypovídá: *„... a pro ty lidi, co se do toho zapojí obrovský výhody, co se týká naplnění, hledání smyslu života a hlavně obecná sounáležitost.“* Dále I1

dodává svou zkušenost z praxe: „Z výpovědí lidí, co jsou timi hostiteli, vyplývá, že z toho mají profit i ve výchově vlastních dětí.“ I7 vidí výhody homesharingu pro hostitele především v informacích a vědomostech, které hostitelské rodiny získají v rámci této služby.

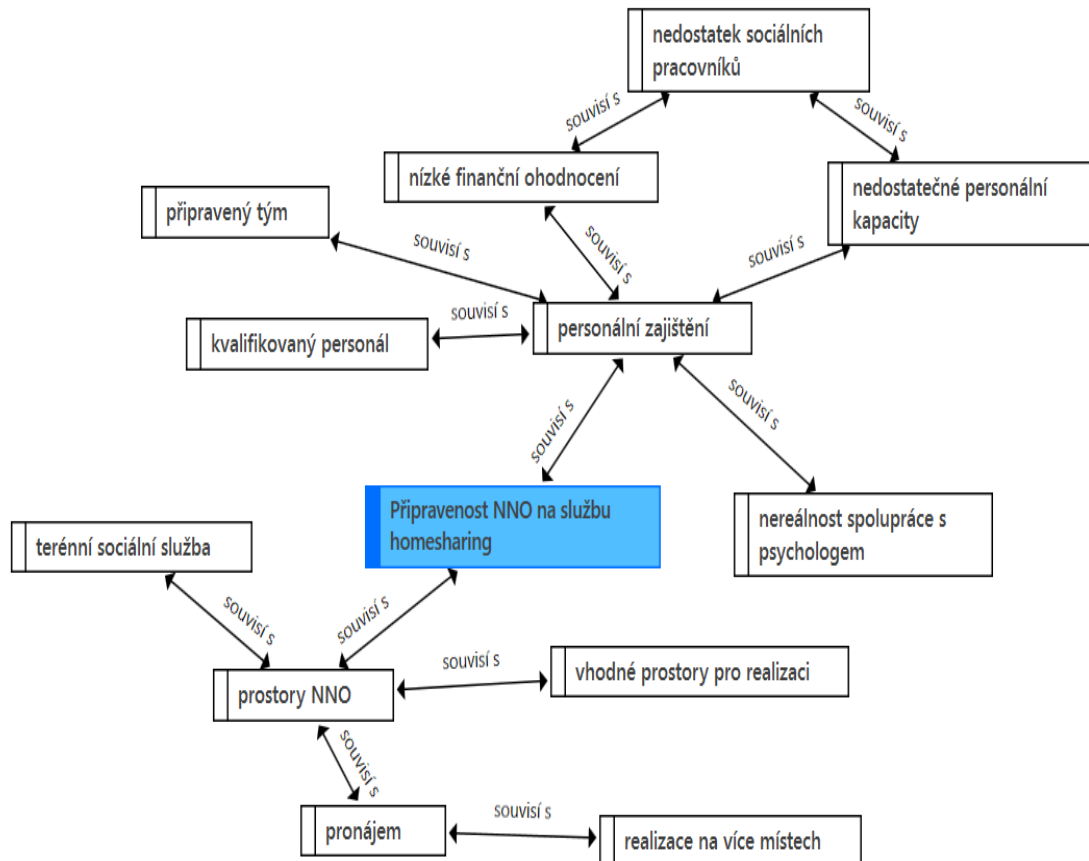
Zajímavým pojetím pozitiv homesharingu je chápání jeho smyslu jako přínosu pro společnost. Z výpovědí informantů vyplývají následky rozšíření služby homesharing. I1 se domnívá, že následkem realizace homesharingu by mohlo být: „Zvyšování kultury společnosti, že ne všechno se musí dělat jenom za peníze a že je možný mít se dobře společně, i když má každý jiné potřeby.“ I1 dodává: „Jako výhoda mě napadá určité zvyšování tolerance lidí s jakoukoliv odlišností.“ S tím také koresponduje výpověď I11. I11 vypověděla: „Já to беру jako úžasnou osvětu, že se díky homesharingu může velký počet lidí dozvědět, jak je ta péče náročná a mohou měnit vzorce svého chování, sebe a svých přátel“. I7 vnímá pozitivní stránku homesharingu v tom, jak obrovsky rozvíjející může být, že osoby z běžné veřejnosti mají možnost potkat se s někým s postižením. I7 zmiňuje: „Určitě by to mohlo přinést, že můj soused taky má dvakrát do týdne nějaký jiný dítě. Mohlo by to přinést zase větší začlenění do té společnosti.“

Negativa

I přes početnost a převahu pozitiv, informanti vidí na homesharingu jistá zásadní negativa. Informanti opakovaně zmiňují neukotvení v legislativním systému České republiky viz. K5. Druhým nejčastěji označovaným negativem je nezájem společnosti jednak o sociální oblast, ale celkový nezájem něco dělat. I7 popisuje: „A ty negativa, mně přijde, že lidi v dnešní době nemají o nic zájem. A dodává, jak se s daným faktem vyrovnat: „...že je třeba udělat dobrý nábor, výběr, hodně motivovat. Jako výzvu vidím, jak hledat hostitele, co to chtějí dělat.“ I9 označuje za nevýhodu nedostatečné množství poskytovatelů homesharingu. I4 nahlíží na negativum ze strany pečujícího rodiče a zmiňuje: „Jako nevýhodu určitě vnímám obavy rodičů nechat péči na neprofesionálech dobrovolnících.“ Dále I4 hovoří o neschopnosti získat hostitele: „Tak to je hlavně o těch dobrovolnících, nejsme schopný získat dobrovolníky ani do té odlehčovací služby, natož do homesharingu. Já vlastně si nedokážu představit, že jsem lajk a že bych do tohoto projektu šla. Protože ty specifika dětí s autismem jsou velká. Je velký rozdíl, když máte ve službě dítě se zrakovým postižením a když má to dítě těžkou formu autismu.“ I11 také potvrzuje problematiku získávání dobrovolníků/hostitelů ve Zlínském kraji. Tvrzení

dokládá také výpověď I14: „...určitě nevnímáme velký zájem ze strany hostitelů, organizace se snaží zkoušet nové varianty, jak hostitele oslovit.“

K7: Připravenost NNO na službu homesharing

Obrázek 8: Připravenost NNO na službu homesharing

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

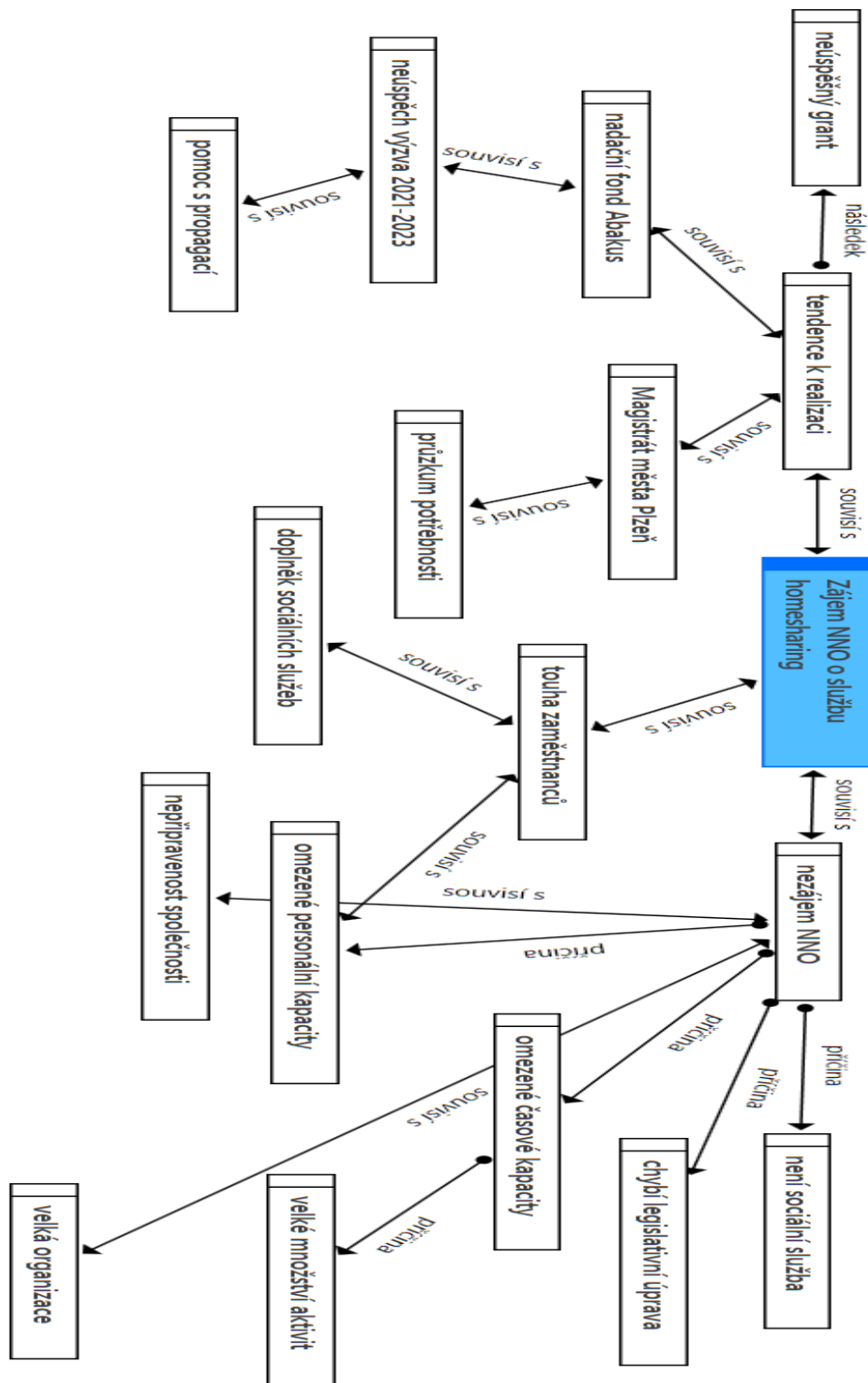
K7 zobrazuje připravenost NNO na službu homesharing (viz. Obrázek 8). Homesharing jako služba je personálně náročná. V procesu homesharingu je uplatňována multidisciplinární spolupráce, proto by NNO měly mít kvalitní personální zajištění nejen v zázemí NNO, ale také by měly mít zajištěné kontakty na odborníky, jako je například psycholog. Personální zajištění v NNO je dle informantů neuspokojivé, důvodem je nedostatek pracovníků jak v přímé péči, tak na pozicích sociálních pracovníků. Důvodem nedostatku může být nízké finanční ohodnocení osob pracujících v sociálních službách. I1 popsal zkušenost ve své NNO v Ústeckém kraji: „Kdybychom měli psychologa, to by bylo v sociální práci skvělý, vynikající. Nikdy nemáme šanci ho zaplatit, máme problém

zaplatit lidi s vyšší odborností a platy v sociálních službách jsou výsměchem vzdělaným lidem. “ Toto tvrzení potvrzuje stav NNO v Jihočeském kraji, který zmiňuje I2: *„Personál na novou službu prostě nemáme. Jsme rádi, že vyjdeme. Psychologa už vůbec ne, to je v dnešní době nereálné.*“ I2 dále popsala důvody, proč jejich personální zajištění procesu homesharingu neodpovídá. *„Nemáme ty lidi na to, hlavně musíte taky ty lidi připravovat, proškolit je, taky rodiny. Je třeba se tomu dlouhodobě a aktivně věnovat. Musíte zkontaktovat ty rodiny, věnovat se jim.*“ I4 naopak vyobrazila personální zajištění NNO v Karlovarském kraji jako tým mladých a perspektivních lidí.

I10 je členem NNO sídlící v Plzeňském kraji, tato NNO vznikla za účelem poskytovat homesharing a momentálně je v přípravné fázi. I10 vylíčila personální zajištění jako naplánované organizační záležitosti a koordinaci zajistí členové spolku a odborníci budou zaměstnání na DPP. I9 se podělila o zkušenost z oblasti personálního zajištění, kdy byla NNO žadatelem v grantové výzvě: *„...protože ten tým už jsme měli skoro poskládaný, jen jsme čekali na ty finance. Takže bychom dokázali poskládat tým s různými odborníky.*“

Významným aspektem během procesu homesharingu je též zázemí NNO, přesněji její prostory. Proces obnáší jednotlivé organizační schůzky týmu, rodin, hostitelů. Obsahuje také supervize, intervizní setkání a další podpůrné akce. Informanti se často shodovali na odpovídajících prostorech, jednalo se o informanty pracující v NNO poskytující pobytové sociální služby. I1 uvádí: *„...prostorově ano, ty by odpovídaly realizaci homesharingu, prostorů máme dost.*“ I3 popisuje: *„Prostory ano, na takovéto školení a supervize, to určitě ano.*“ I4 doplňuje: *„Prostory proto určitě máme, ty podmínky v organizaci proto jsou.*“ NNO poskytující terénní sociální služby označily své prostory a zázemí jako neodpovídající. I9 popsala představu o plánech týkajících se prostor používaných k poskytování služby homesharing NNO, I9 uvedla, že: *„Prostory bysme si pronajímaly. Naše prostory jsou dost malé. Ale my jsme stejně nechtěli školit lidi jen v jednom místě na Vysočině. Chtěli jsme to školení udělat na různých místech. Například v Jihlavě, v Třebíči, aby k nám nemuseli jezdit takovou dálku.*“

K8: Zájem NNO o službu homesharing

Obrázek 9: Zájem NNO o službu homesharing

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8

K8 popisuje zájem NNO a jejich zaměstnanců o poskytování služby homesharing (viz. Obrázek 9). V současné době poskytuje homesharing 8 NNO v 8 krajích České republiky pod záštitou NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Výzkum ukazuje tendence k realizaci služby homesharing mimo NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Přehled podobných NNO nelze dohledat. Informanti v rámci výzkumu často zmiňovali nezájem NNO o rozšíření poskytovaných služeb o službu homesharing. Mezi hlavní uvedené důvody patří především nedostatečné personální a také časové kapacity NNO. I1 uvedla: *„Je to tak, že by to třeba i zaměstnance lákalo a bavilo, ale ty kapacity personální a časový jsou omezený, proto zatím vůbec nemáme v plánu rozšiřovat. Navíc poblíž je tady organizace Líp a spolu, která se tomu věnuje v Libereckém kraji, kvalitně to zajišťuje.“* I2 označuje za hlavní důvod nezájmu neukotvení služby homesharing v české legislativě, důvod popisuje takto: *„Tak samozřejmě, že nás to zaujalo, když to sem přinesli, přišlo to. Tak jsme o tom chtěli vědět. Je to určitě dobrý záměr. Problém vidím v tom, že to není sociální služba v zákoně, takže taky i problémy jak to financovat, jak to dělat, jak to dělat profesionálně, aby to mělo tu úroveň.“*

4 NNO mělo v minulosti zájem rozšířit své portfolium služeb o homesharing, důvodem výsledného neposkytování byl neúspěch v poslední výzvě Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu 2021-2023. I9 uvedla prvotní neúspěch ve výzvě 2021-2023: *„...a pak jsme vlastně podávali, teď jak vybrali těch 6 organizací, tak my jsme bohužel neuspěli a byly jsme pod čarou.“* I9 popsala snahu NNO realizovat službu homesharing bez finanční podpory NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, ale v žádosti o grant v rámci Operačního programu Zaměstnanost plus byli také neúspěšní: *„A my jsme byli jediný z kraje, co podali teď žádost za tu 014 za homesharing. A nevyšlo nám to. Alokace je brutální.“*

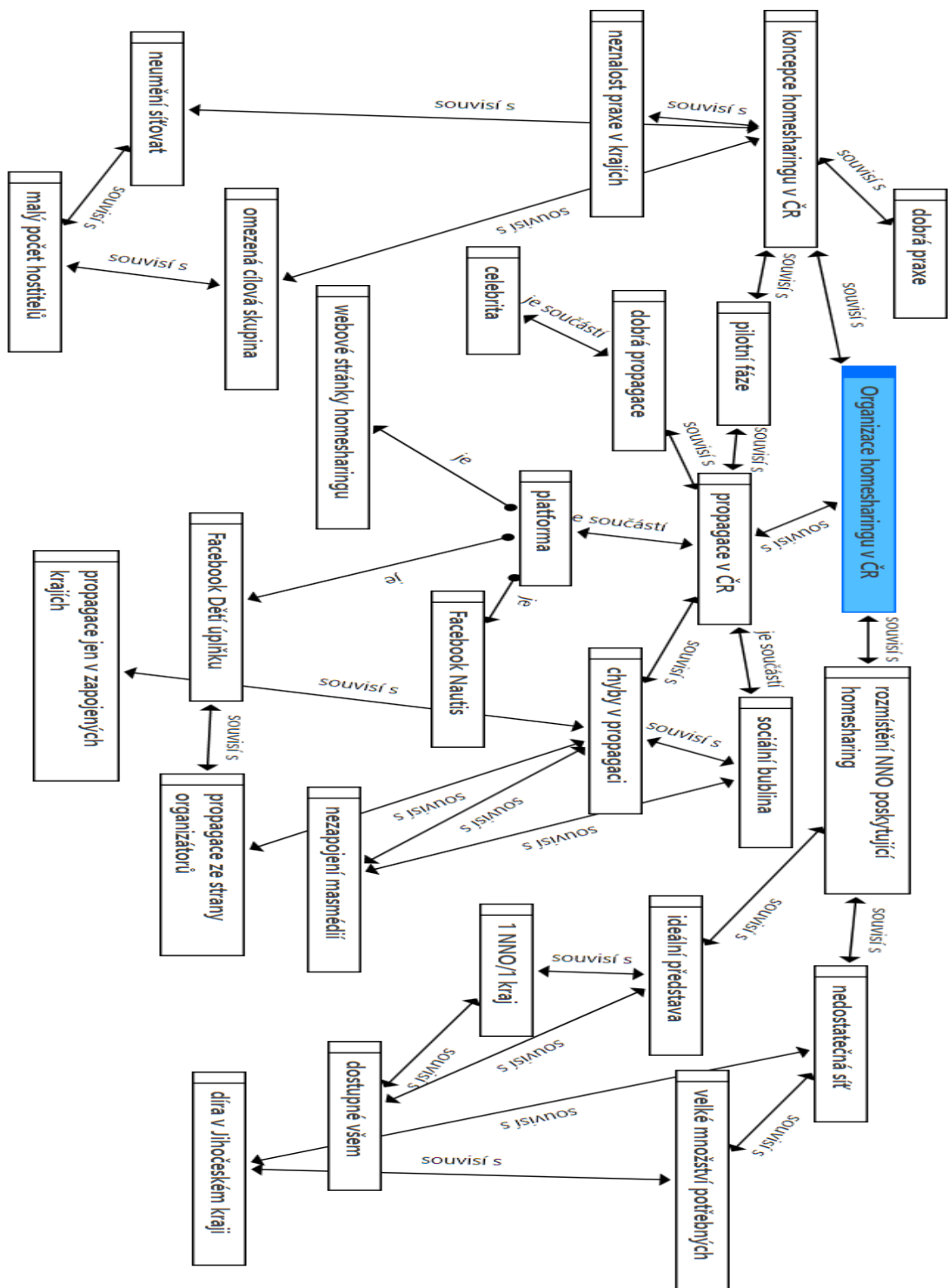
I10 také popsala zájem NNO o realizaci služby homesharing: *„Ta vlastně přišla s nápadem, že když bude vypsáný grant od Abakusu, tak bysme do toho mohli jít. Dostali jsme se do druhého kola, ale nedostali jsme ho.“* I10 s dalšími členy spolku pokračují k přípravě NNO na budoucí realizaci, I10 uvádí: *„Důvodem založení organizace bylo poskytování homesharingu. Organizace vznikla za účelem poskytovat homesharing.“*

I11 také překládala neúspěšný projekt NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu v poslední výzvě 2021-2023. I11 konstatuje: *„Nakonec jsem byla ráda, že to nevyšlo. My jsme něco podobného dělali jako kdyby na dobrovolnické bázi, neříkali jsme tomu*

homesharing. Myslím, že je k homesharingu třeba velké množství odborníků a náš okres má obrovský nedostatek psychologů a podobných pracovníků.“ I12 též sdílí neúspěch v poslední výzvě 2021-2023 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu: I12: „Nedostali jsme dotaci a nemáme to jinak z čeho financovat, protože zaškolení lidí je velice časově náročné a pak i spárovat děti se správnou rodinou je hrozně časově náročné.“

I13 hovoří o zájmu Magistrátu města Plzně o realizaci služby homesharing na území Plzeňského kraje: „Nám vlastně teď přišla od magistrátu výzva ať uděláme poptávku, kdo by měl o homesharing zájem, a my jsme poslali poptávku našim rodičům a někteří uvedli, že by o to zájem měli.“

K9: Organizace homesharingu v ČR

Obrázek 10: Organizace homesharingu v ČR

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS. ti 8.

Kategorie organizace homesharingu v České republice (viz. Obrázek 10) shrnuje několik oblastí, jako jsou propagace, celková koncepce a pojetí českého homesharingu, částečně komentuje jako organizační řízení ze strany NNO, které se homesharingu v České republice věnují. Nabízí také názory pracovníků NNO na organizované rozmístění NNO poskytující homesharing.

Koncepce českého pojetí homesharingu vychází z irského konceptu. Světová praxe místní pojetí inspiruje, ale běžně se musí lišit. To je dané kulturou, mentalitou obyvatel a celkovým charakterem země.

I1 kritizuje omezenost cílové skupiny ve srovnání se zahraniční praxí: *„a co mně nejvíc napadá, že je to tady zaměřené jen na určitou cílovou skupinu, vlastně děti s PAS, a v zahraničí je to širší.“* I14 popisuje metodiku, která by měla být dostupná v roce 2024: *„...ta by měla být víc zobecněná, že bychom neměli pracovat pouze s lidmi s PAS, ale i s mentálním postižením a dalšími skupinami. Ty další organizace 3 z těch co tam teď máme, tak právě pracují s lidmi s mentálním postižením.“*

I4 vnímá teoretické pojetí homesharingu v České republice kladně, zmiňuje rizika týkající se jeho praxe: *„Vnímám to tak, že teorie dobrá, v praxi je to horší. Horší v tom, že si myslím, že v České republice neumíme síťovat. Hlavně co se týče dobrovolníků, nejenom organizací, ale hlavně dobrovolníků. ČR vždycky dokáže vymyslet skvělé projekty, ale neumí to dotáhnout do konce.“*

I13 vnímá koncept pozitivně, ale není informovaná, jak probíhá homesharing v krajích, kde je poskytován: *„Vnímám to pozitivně, ale nemám pocit, že někde je hodně realizován. Například tady v Plzeňském kraji tady neprobíhá. Vůbec nemám povědomí, jak to funguje v jiných krajích.“*

Propagace a komunikace s veřejností je nedílnou součástí aktivit NNO. V NNO má z pravidla tuto aktivitu na starost fundraising manager nebo sám ředitel NNO. Informanti se shodovali na chybách v propagaci a uváděli různé důvody. I1 hovoří o zkušenosti z Ústeckého kraje a doporučení: *„Možná reklama v televizi, to je i v dnešní době významná platforma. To by mohla být cesta. Co se týká internetu, tak o to člověk zakopne. Články v Respektu jsou bezvadný, ale to čte úzká skupina lidí. Propagace je zvládnutá průměrně podle mě.“* I4 hodnotí propagaci za minulé období velmi kladně, nyní se ale domnívá, že: *„Tenkrát mě oslovovali vlastně hodně sociální sítě, to hodnotím kladně. Momentálně vnímám, co se týče propagace, ticho po pěšině.“* I11 komentuje propagaci

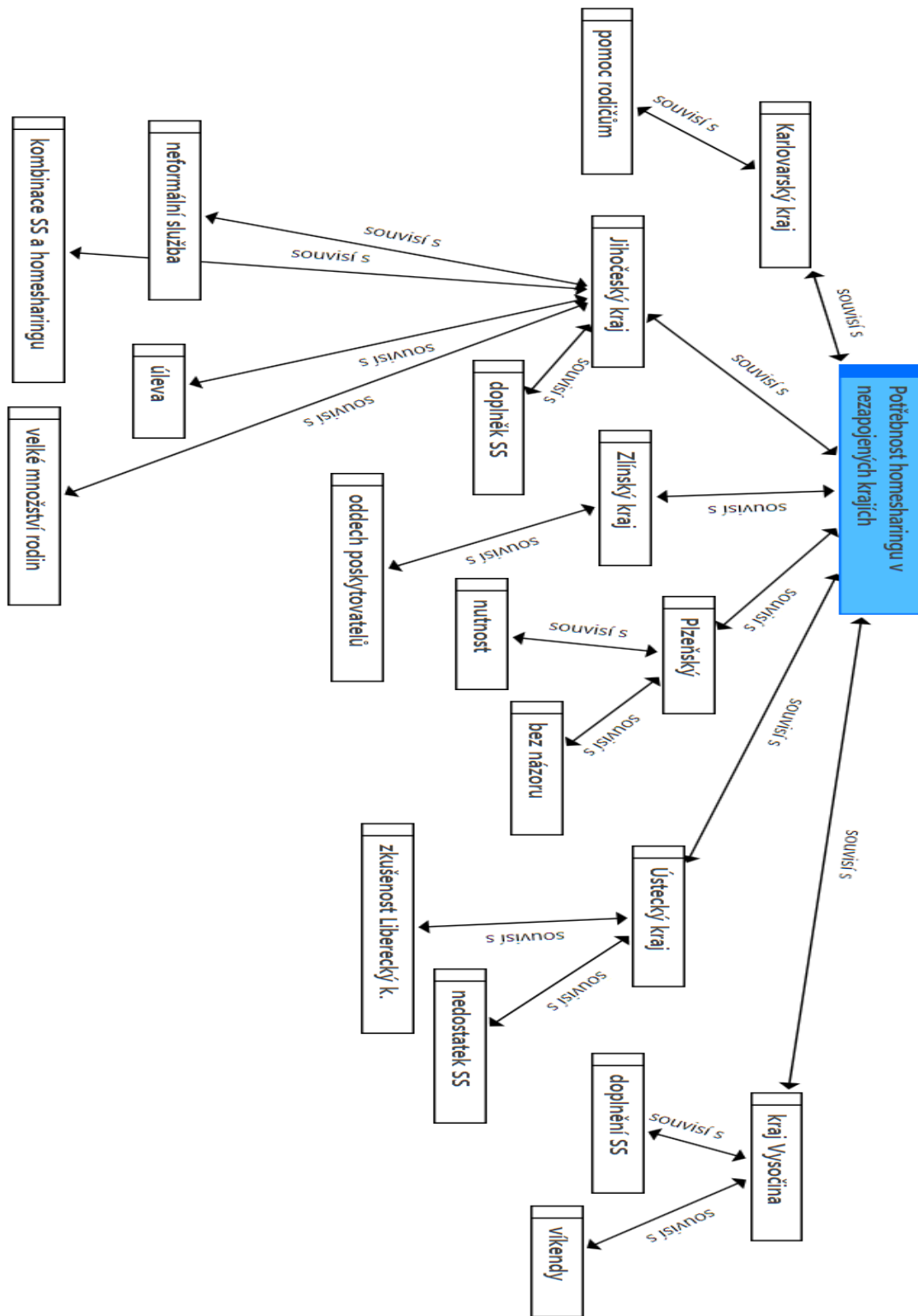
a informovanost ve Zlínském kraji takto: „*mně tak ještě něco chybí, nějaké sdělení. Mně to občas přijde taková hezká pohádka. Chybí mi tam nějaký význam. Hodně o tom slyším mluvit ty organizátory a míň slyším mluvit ty rodiny nebo hostitele. To by bylo myslím účinnější.*“ Naopak I12 vnímá propagaci homesharingu v České republice kladně: „*Mají krásná videa a na propagaci opravdu makají. Získali i známou osobnost, takže za mě to šlape skvěle.*“ I14 vysvětluje úlohu NNO v oblasti propagace a komunikace s veřejností: „*Tu propagaci musí organizace zvládnout sami, protože ty regiony jsou tak specifický, že to, co funguje někde, nefunguje jinde.*“

I se shodovali na využívaných platformách v rámci marketingu NNO. I9 zaznamenala propagaci na sociálních sítích Děti úplňku: „*Vídávám různé spoty v televizi nebo v rádiu, také to vidím na sociálních sítích u Děti úplňku.*“ I6 zaznamenala aktivní propagaci na Facebooku NNO Nautis, z. ú.

Organizované rozmístění NNO po 8 krajích České republiky znamená neexistenci dostupnosti homesharingu v Jihočeském kraji, Plzeňském kraji, kraji Vysočina, Ústeckém kraji, Karlovarském kraji a kraji Zlínském. Názory pracovníků NNO nabízejí představu o tom, jak by měla síť NNO poskytujících homesharing vypadat.

Všichni informanti se shodují na nedobré a nedostačujícím rozmístění NNO poskytující homesharing. I6 má představu o dostupnosti homesharingu v každém kraji České republiky: „*Myslím si, že by to mělo být v každém kraji. I kdyby tam bylo třeba jen 5 nebo 6 rodin, tak i tak by to mělo smysl. I kdyby to bylo jen pro 3 rodiny, tak pořád si myslím, že to má význam.*“ I9 souhlasí s I6 a dodává: „*...měl by být v kraji jeden poskytovatel, víc jich ani být nemusí. Nebo by mohl být jeden celorepublikový, který bude mít pobočky v každém kraji. Když to bude dělat v kraji větší množství organizací, tak si myslím, že to bude spíš kontraproduktivní.*“ I2 zmiňuje potřebnost služby homesharing v Jihočeském kraji: „*V Jihočeském kraji to chybí, vím, že jedna organizace měla s tím začít, ale nějak jim to nevyšlo.*“

K10: Potřeba homesharingu v nezapojených krajích

Obrázek 11: Potřeba homesharingu v nezapojených krajích

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v analytickém softwarovém programu ATLAS.
ti 8.

K10 pojednává o názorech pracovníků nezapojených NNO na potřebnost služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen (viz. Obrázek 11). Celkem se jedná o kraj Vysočina, Jihočeský kraj, Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Plzeňský kraj a kraj Zlínský.

V Karlovarském kraji hovoří I4 takto: „*Myslím, že v našem kraji by to proto pro ty rodiny bylo velké ulehčení, že ti rodiče by se mohli například vrátit do práce díky homesharingu.*“

V Jihočeském kraji informanti zmiňují v souvislosti s potřebností homesharing jako doplněk sociálních služeb, a upozorňují na kombinaci sociálních služeb a homesharingu.

I3: „*Rodiče by mohli kombinovat nabízené sociální služby a homesharing. Myslím, že by to mohla být taková doplňková služba.*“

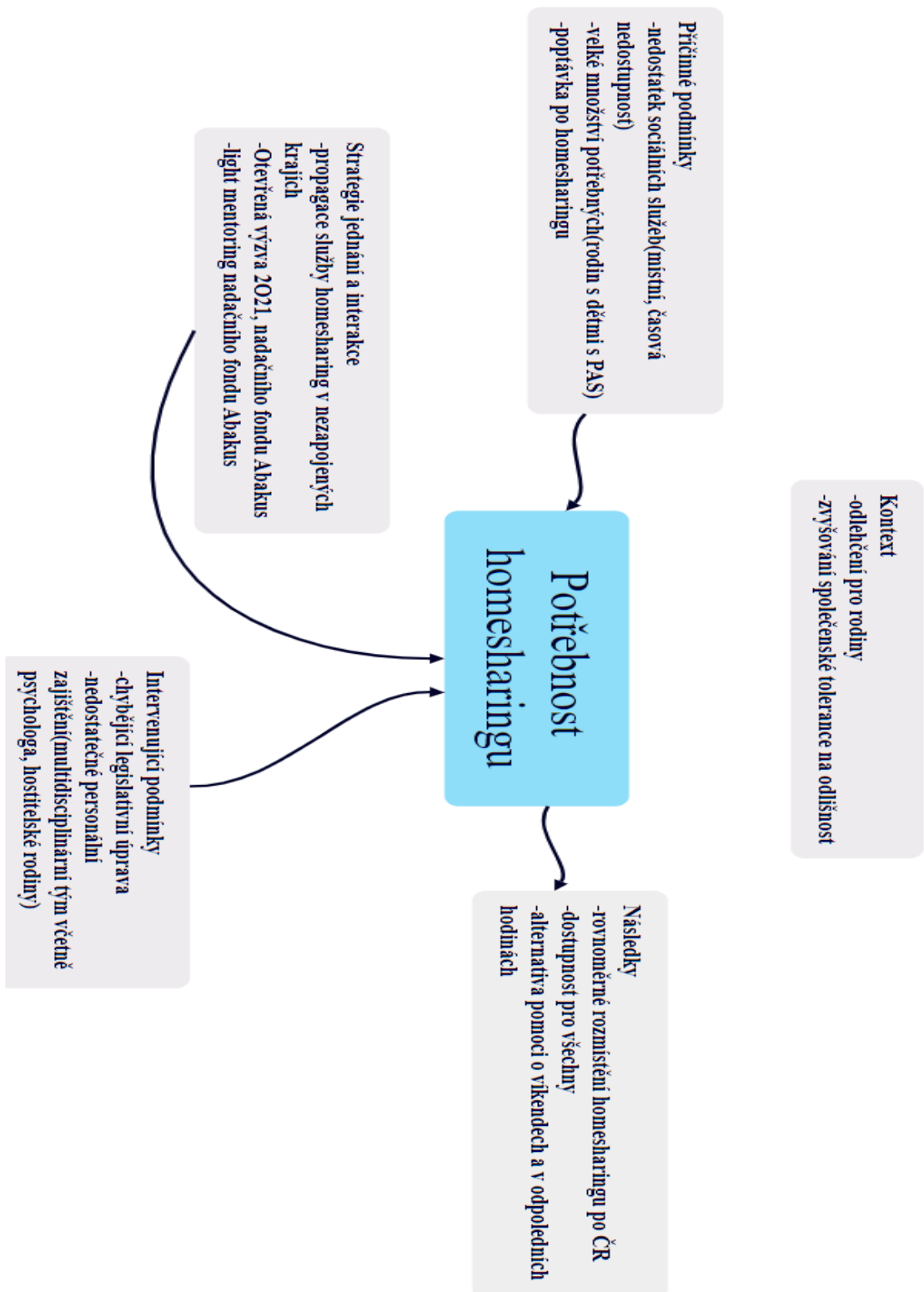
I11 sděluje svůj názor na potřebnost služby homesharing ve Zlínském kraji, potřebnost vnímá především v souvislosti s nedostatkem sociálních služeb. I11: „*Služby máme neustále vytížené, spíše přetížené, homesharing by se snížil tlak na odlehčovací služby.*“

I9 chápe homesharing jako nutnost v Plzeňském kraji, vidí v něm jednu z cest v souvislosti s nedostatkem sociálních služeb. I9: „*Homesharing by vyřešil nedostatek služeb, které jsou právě poskytovány po odpoledních a ve večerních hodinách, ten je hluboký.*“

Ústecký kraj má dle I1 nedostatečnou nabídku sociálních služeb pro osoby s PAS. Homesharing je realizován v Libereckém kraji, a po jeho vzoru by měl dle I1 pokračovat také kraj Ústecký. Potřebnost I1 vnímá v souvislosti s nedostatkem sociálních služeb. I1: „*V našem kraji by to byla určitě využívaná služba, je mi to jasné ze zkušeností z Libereckého kraje. Ta poptávka po tom určitě je.*“

I6 vnímá potřebnost homesharingu v kraji Vysočina s ohledem na nedostatek sociálních služeb pro vyhrazenou cílovou skupinu. I6 popisuje: „*...že u nás na Vysočině je dost dětí a lidí s poruchou autistického spektra, takže si myslím, že by to rodiny přivítali. Byla by to zase jiná sociální služba. Doplnilo by to ty poskytované sociální služby, hlavně odpoledne a přes víkendy.*“

4.2 Paradigmatický model

Obrázek 12: Paradigmatický model

Zdroj: Vlastní výzkum, 2023, zpracováno v softwaru Xmind 8

Z Obrázku 12 vyplývá, že stanoveným jevem je potřeba homesharingu. Tento jev je informanty nejvíce zmiňován v návaznosti na příčinné podmínky. Potřeba homesharingu je podmíněna nedostatkem sociálních služeb pro osoby s PAS v rámci místní a časové nedostupnosti a návaznosti. Dále je potřeba podmíněna vysokým počtem potřebných a poptávkou po homesharingu. Kontextem potřebnosti homesharingu je odlehčení pro rodiny, kdy ze zkušenosti ze zapojených krajů vyplývá jako jedno z mnoha, které rodiče zažili. Kontextem potřebnosti je také zvyšování společenské tolerance na odlišnost. Intervenující podmínkou je chybějící legislativní úprava společně s nezajištěným multidisciplinárním týmem včetně psychologů a nedostatečným množstvím hostitelských rodin. Tyto intervenující podmínky jsou informanty nejčastěji zmiňovány. Strategie jednání a interakce může být vyjádřena propagací v nezapojených krajích, Otevřenou výzvou 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, či jeho light mentoringem. Následkem potřebnosti homesharingu je jeho rovnoměrné rozmístění po celé ČR, čímž bude zajištěna jeho celoplošná dostupnost. Což může mít za následek vytvoření alternativy pomoci při odlehčení rodinám během problematických víkendů a odpoledních hodin.

5 Diskuse

Kapitola diskuse představuje střet teoretických poznatků s výsledky výzkumu. Diplomová práce pojednává o tématu homesharingu v České republice. Shrnuje jeho aktuální realizaci a nabízí názory jednotlivých pracovníků NNO pracujících v NNO, které neposkytují službu homesharing. Výzkum je realizován kvalitativní výzkumnou strategií pomocí metody dotazování a technikou polostrukturovaného rozhovoru. Výběr výzkumného souboru je realizován pomocí záměrného (účelného) výběru. Výzkumný soubor obsahuje 14 rozhovorů s pracovníky NNO. Výsledky výzkumu zobrazují 10 kategorií a paradigmatický model.

V rámci diplomové práce jsou stanoveny dva cíle, a to zmapovat, jaký je názor pracovníků nezapojených nestátních neziskových organizací (NNO) na potřebnost služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen, a zjistit názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice. V návaznosti na stanovené cíle jsou vytvořeny 3 výzkumné otázky. Diplomová práce se ptá, jaká je potřebnost ze strany pracovníků nezapojených NNO služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupený? Jaký je názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice? Jaký je zájem ze strany pracovníků nezapojených NNO o službu homesharing?

Výzkumná otázka č. 1: Jaká je potřebnost ze strany pracovníků nezapojených NNO služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen?

Záměrem výzkumné otázky č. 1 bylo zjistit, jaká je potřebnost služby homesharing ze strany pracovníků nezapojených NNO v krajích, kde není homesharing zastoupen. Pro získání odpovědí a potřebných informací byla v rámci polostrukturovaných rozhovorů sledována situace v jednotlivých NNO, ale také situace v oblasti sociálních služeb pro vybranou cílovou skupinu na krajské úrovni. Také byly zjišťovány názory pracovníků NNO na potřebnost po službě homesharing.

Podporu a pomoc zajišťují rodinám s dětmi s postižením NNO poskytující sociální služby a další aktivity. Homesharing, Otevřená výzva 2021 (2021) popisuje kapacity dostupných sociálních odlehčovacích služeb jako nedobré a často na některých místech nedostupné. Informanti se jednohlasně shodují na nedostatku sociálních služeb pro danou cílovou skupinu v krajích, kde se NNO nacházejí. Pudlovská et al. (2021) se ztotožňují

s nedostatkem sociálních služeb pro osoby s PAS a nedostatečnými kapacitami. Křečková a Šimáček (2018) též popisují nedostatek sociálních služeb zaměřující se na osoby s PAS. Sociální služby jsou nedostatečné pro dospělé osoby dané cílové skupiny. I3 shrnula situaci sociálních služeb v Jihočeském kraji: „*Je tu obrovský převis poptávky nad nabídkou, právě co se týká těch starších dětí, kdy si rodiče potřebují ulevit, a to nemluví o tom, když je těm dětem nad 18 let, to ty služby rapidně ubývají.*“ I14 ze zkušenosti uvádí zpětnou vazbu od rodin. Rodiny často označují homesharing jako jedinou formu odlehčení, se kterou mají zkušenost. Jako důvody popisují neexistenci vhodné sociální služby v jejich regionu anebo nepřijetí jejich dítěte se specifickými projevy do žádného ze zařízení. Bazalová (2017) též popisuje situaci dospělých s diagnózou PAS a nedostatečné kapacity sociálních služeb pro tyto osoby. Nedostatečné kapacity sociálních služeb mohou mít souvislost s finančním ohodnocením jejich pracovníků. I1 popsala názor na finanční oblast sociálních služeb: „*...máme problém zaplatit lidi s vyšší odborností a platy v sociálních službách jsou výsměchem vzdělaným lidem*“. S tímto tvrzením se ztotožňuje také Kasincová (2019). Kasincová (2019) zmiňuje souvislost nedostatku poskytovatelů sociálních služeb a nízkého platu personálu v těchto zařízeních.

Nedostatek sociálních služeb by v budoucnu mohla částečně zajistit služba homesharing. Sociální služby mají za cíl zvyšovat úroveň kvality života a snaží se integrovat jedince do společnosti (Matoušek, 2011). Totožné poslání má také služba homesharing. Pudlovská et al. (2021) o homesharingu hovoří jako o prostředku, jenž zvyšuje kvalitu života, ale také potřebným zajišťuje setkávání s novými lidmi a zajišťuje získání nových kontaktů. Homesharing dle Výroční zprávy 2021 (2021d) nabízí nové alternativy odlehčovacích služeb pro rodiny, ve kterých pečují o osobu s mentálním či kombinovaným postižením. I3 má o zavedení služby homesharing představu: „*Rodiče by mohli kombinovat nabízené sociální služby a homesharing. Myslím, že to bude taková doplňková služba.*“ Služba homesharing zajišťuje péči o dítě s postižením právě v odpoledních hodinách či o víkendech. To jsou časová rozmezí, která pracovníci NNO nejčastěji vnímají jako problematická.

Potřebnost homesharingu pracovníci NNO vnímají každý jinak a liší se také krajskou působností NNO. V Jihočeském kraji pracovníci NNO hovoří o velkém množství potřebných rodin, kde by homesharing mohl doplňovat nedostatečné sociální služby. Zastoupení homesharingu v Plzeňském kraji vnímá I8 jako nutnost. Na základě zkušeností z Libereckého kraje, kde je homesharing zastoupen, považuje I1 homesharing

za projekt plný potenciálu potřebný v Ústeckém kraji. V kraji Vysočina nejsou dostatečně zajištěny sociální služby o víkendech, homesharing je proto potřebný dle I6 právě v tento čas. Ve Zlínském kraji je zátěž poskytovatelů sociálních služeb výrazně vysoká, homesharing by byl zde potřebný právě pro jejich odlehčení. V Karlovarském kraji je poptávka po sociálních službách pro osoby s PAS neuspokojena, homesharing by mohl tuto poptávku uspokojit.

Výzkumná otázka č. 2: Jaký je názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice?

Výzkum odhaluje názory pracovníků nezapojených NNO na tři oblasti organizace homesharingu v České republice. Objasňuje názory pracovníků na organizaci propagace homesharingu, na rozmístění NNO poskytující službu homesharing a také na celkovou koncepci homesharingu a jeho českého pojetí.

Slavík (2014) rozeznává 3 hlavní typy propagace, přičemž jeden z hlavních typů propagace je typ informativní. Informativní propagace má za účel informovat veřejnost o nabízených produktech a vytváří celkový dojem o produktech. Propagace homesharingu je informanty vnímána spíše negativně, pouze jeden z informantů hodnotí propagaci homesharingu v České republice kladně. V její realizaci spatřují mnoho chyb. Slavík (2014) upozorňuje na složitost výběru v reklamních médiích. Je třeba uvážit, koho má reklama oslovit. Podle výběru zvolit vhodné reklamní médium. Informanti hodnotí kladně reklamu na sociálních sítích NNO, avšak upozorňují na jisté riziko omezení dosahu. I1 spatřuje jako vhodné reklamní médium televizi: „*Možná reklama v televizi, to je i v dnešní době významná platforma. To by mohla být cesta.*“ I14 konstatuje volnost NNO v oblasti propagace, její realizaci si řídí NNO sami z důvodu specifík jednotlivých krajů České republiky.

I vnímají souvislost propagace a nízkého počtu zájemců o hostitelství. Nízký počet zájemců o hostitelství vnímají jako všeobecně známý. Pudlovská et al. (2021) popisuje proces a fáze homesharingu, kdy se během první fáze snaží NNO oslovit širokou veřejnost a získat tak co největší počet zájemců o hostitelství v homesharingu. I14 konstatuje skutečnost spojenou se zájmem o hostitelství takto: „*Určitě nevnímáme velký zájem ze strany hostitelů, organizace se snaží zkoušet nové varianty, jak hostitele oslovit. Na začátku byla představa, že by se k tomu mohla použít nějaká národní kampaň, kterou*

dělali Děti úplňku. Byly ve 168, ve zprávách. Ale dokázalo se, že to na nábor hostitelů to vliv nemá“.

O efektivitě propagace a také její kvalitě vypovídají výsledky výzkumu, a to první kontakt pracovníků s homesharingem. První setkání informantů s homesharingem nejčastěji zapříčinila NNO Naděje pro děti úplňku, z.s. Výroční zpráva 2021 (2021c) poukazuje na fakt, že NNO Naděje pro děti úplňku, z.s. se zasloužila o zpracování české verze metodiky a vytvoření jednotné webové stránky homesharingu. Informanti zmiňují zaregistrování propagace homesharingu na webových stránkách či Facebooku NNO Naděje pro děti úplňku, z.s.

Síť NNO poskytujících službu homesharing se nachází v 8 krajích České republiky. Výzkum ukazuje tendence poskytování služby homesharing i mimo tuto síť NNO. Dle Kontakty (2023) poskytuje homesharing 8 NNO zapojených do projektu homesharing. Jedná se o organizace: Naděje pro děti úplňku, z.s., Mikasa, z.s., Centrum pro komunitní práci střední Čechy, Zet – My, z.s., LÍP a SPOLU, z.s., Slezská diakonie – Úsek Brno, Rodinné Integrační Centrum z.s., Centrum Orion, z.s. Finanční zajištění společně s mentoringem NNO poskytující homesharing zajišťuje NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. I14 sdělila plánovaný směr NNO: *„No a my jsme si právě říkali, že vlastně dojedeme tenhle projekt a potom zase v tom roce 2024 podpoříme další organizace, protože teď máme homesharing v 8 krajích. A že to dotáhneme k tomu, aby v každém kraji byla jedna organizace“.* Služba homesharing není dostupná v Jihočeském kraji, Plzeňském kraji, Karlovarském kraji, Ústeckém kraji, Zlínském kraji a kraji Vysočina. Přičemž dle statistiky Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) je Jihočeský kraj druhý největší, co se rozlohy týče. Dle statistik ČSÚ je Plzeňský kraj třetím největším krajem z pohledu rozlohy. Výroční zpráva 2021 (2021d) považuje za hlavní cíl do následujících let rozšířit působení homesharingu do dalších krajů České republiky. Tento fakt také potvrzuje Výroční zpráva 2021 (2021c). Výroční zpráva 2021 (2021c) popisuje myšlenku rozšířit síť NNO poskytující homesharing také do krajů, kde homesharing ještě nemá zastoupení.

Dle I14 však během pilotního období zjistili, že NNO jsou schopné homesharing poskytovat i bez financování ze strany NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Potřeba je naopak po zmiňovaném mentoringu. I14 vysvětluje aktuální stav, kdy se nastavuje vzdělávací infrastruktura mezi 8 zapojenými NNO, která by měla sloužit

na následné období. Výzkum jednoznačně ukazuje poptávku NNO po rozšíření homesharingu i do krajů, kde není v dnešní době poskytován. Informanti se shodují na nedostačující síti homesharingu. I6 popsala představu sítě homesharingu v České republice. Dle I6 by v každém kraji měla existovat NNO poskytující homesharing, poté by byl homesharing dostupný všem. Dále I6 nabízí vizi jedné zastřešující NNO a jejích krajských poboček, a to z důvodu následné a možné konkurence na trhu. Malík Holasová (2014) však upozorňují na častou neexistenci konkurenčního prostředí v oblasti sociálních služeb, a to z důvodu malého množství nabízených služeb a omezeného výběru.

Pudlovská et al. (2021) v souvislosti s českým pojetím zmiňují čtyři aktéry, kdy prvním z nich je primární rodina pečující o dítě s PAS. Druhým aktérem je dítě s PAS. Hostitel nebo hostitelská rodina jsou dalším významným aktérem a v neposlední řadě zastřešující organizace (Pudlovská et al., 2021). Informanti oceňují české pojetí z hlediska pozitiv a výhod, které jeho realizace přináší třem ze čtyřech zmiňovaných aktérů. Rodinám s dítětem s postižením přináší odlehčení, podporu či návrat do společenského života. Výroční zpráva 2020 (2020) popisuje získaný čas primárních rodin a označuje ho za nepostradatelný. Dítě s postižením díky zapojení do homesharingu poznává nové prostředí, dochází k jeho lepší socializaci a jak uvedla I8: „*Pro děti s autismem to má určitě nějaký terapeutický přesah*“. Kirby et al. (2019) doporučuje rodinám s dětmi s PAS podporu zvenčí, která bude mít za dopad větší šanci začlenění osoby s PAS do společnosti, a zároveň bude prospěšná i pro pečující. Homesharing zvyšuje kvalitu života dětí s PAS, ale zajišťuje setkávání s novými lidmi a získání nových kontaktů (Pudlovská et al., 2021). Seberealizace, profit ve výchově vlastních dětí a uvědomění si situace druhých – to jsou pojmy, které jsou spojovány s pozitivou na straně hostitele.

Služba homesharing se v České republice věnuje primárně dětem s PAS. Zahraniční modely se převážně zaměřují na jiné cílové skupiny. V Evropě je homesharing využíván např. v Rakousku či Německu. V Německu je homesharing dle Wohnen für Hilfe (2023) založen na mezigenerační solidaritě. Principem homesharingu je spolubydlení studentů a seniorů, kdy obě strany ze soužití nějakým způsobem těží. Wohnbeihilfe einmal anders (2023) popisuje stejný princip poskytování homesharingu v Rakousku. České pojetí a celková koncepce českého homesharingu vychází z irského modelu. Pudlovská et al. (2021) konstatuje, že v Irsku je homesharing poskytován všem bez rozdílu věku s mentálním či kombinovaným postižením. I1 kritizuje omezenost koncepce z hlediska

cílové skupiny. Pudlovská et al. (2021) v metodice Začínáme s homesharingem zmiňují pouze jednu cílovou skupinu, a to dítě s PAS. I14 doplňuje uvedení nové metodiky, a to v roce 2024 po ukončení projektu v prosinci 2023. Nová metodika by měla být výstupem z projektu probíhajícího od roku 2021-2023 a měla by být více zobecněna. I14 dodává: „... že bychom neměli pracovat pouze s lidmi s PAS, ale i s mentálním postižením a dalšími skupinami. Ty další organizace, 3 z těch, co tam teď máme, tak právě pracují s lidmi s mentálním postižením. Ta další metodika bude ukazovat, co homesharing musí obsahovat, aby se to dalo nazývat homesharingem“. Homesharing, Otevřená výzva 2021 (2021) potvrzuje tvrzení I14 a ukládá si za jeden z dílčích cílů rozšíření homesharingu i na další cílové skupiny. Především mentální a kombinované postižení (Homesharing, Otevřená výzva 2021, 2021).

V České republice neexistuje legislativní úprava homesharingu. Tento fakt je výraznou částí informantů vnímán negativně. Programová manažerka NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu označuje téma legislativního ukotvení za téma aktuální a prioritní. Jejich vizí je zachování homesharingu z hlediska komunitního charakteru, avšak vidí nutnost legislativní úpravy z hlediska financování a přehlednosti. V rámci otevřené výzvy 2021 poskytla NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu všem zapojeným NNO částku 3,5 mil. korun na realizaci homesharingu. Dle Homesharing, Otevřené výzvy 2021 (2021) byla maximální požadovaná částka na realizaci 3 mil. Problém ale I14 vidí v následném financování. Kdy ze zkušenosti hovoří o neschopnosti zapojených NNO získat finance z jiných zdrojů než z NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Dle I14 by legislativa tento problém vyřešila. Avšak I14 vyvrací tendenci spojovat homesharing s registrovanou sociální službou.

Výzkumná otázka č. 3: Jaký je zájem ze strany pracovníků nezapojených NNO o službu homesharing?

Výzkum se zaměřil na zájem NNO o případné poskytování služby homesharing. Z výzkumu vyplývá spíše nezájem NNO o zahrnutí služby homesharing do svého portfolia služeb. Informanti uváděli pestré množství argumentů, proč jejich NNO zájem nemají. Na druhou stranu několik informantů má s myšlenkou o realizaci homesharingu zkušenost. Důvodem následné nerealizace je neúspěch v otevřené výzvě 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu.

Jako nejčastější důvody nezájmu informanti uvádějí nedostatečné personální zajištění, nedostatečné časové možnosti, příliš velká NNO poskytující velké množství sociálních služeb. Problém informanti také spatřují v tom, že homesharing není sociální služba, a na to navazující neexistenci legislativní úpravy homesharingu. Dle Homesharing, Otevřená výzva 2021 (2021) je jedním z dílčích cílů právě legislativní ukotvení homesharingu. Nedostatečné časové možnosti NNO souvisí s jejich obsazeností a nedostatečným personálním zajištěním. Informanti také v souvislosti s omezenými časovými možnostmi zmiňují náročnost celého procesu homesharingu. Pudlovská et al. (2021) popisuje dlouhý proces homesharingu od výběru hostitelů, přípravy, po párování hostitelů a rodin. Pro NNO je zavádění homesharingu časově náročné. Dle I14 při výběru NNO během otevřené výzvy nadační fond hledí na to, aby NNO ve stejnou dobu zavádění homesharingu NNO neplánovala zavádění nové sociální služby nebo se neúčastnila dalšího velkého projektu.

I9, I10, I11 a I12 měli v budoucnosti zájem poskytovat službu homesharing, avšak čelili neúspěchu v otevřené výzvě 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. I10 se i přes neúspěch v otevřené výzvě 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu na poskytování homesharingu připravuje a dříve se účastnili light mentoringu NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. I14 popsala pojem light mentoringu: *„Minulý rok jsme vlastně nabízeli ještě takový light mentoring pro dalších 5 organizací v republice, kdy se online scházeli s Děťmi úplňků a procházela se metodika. A ne úplně, že by začal homesharing zavádět, ale připravovali se na to, co by k tomu vlastně potřebovali.“* I9 a NNO, v které pracuje se o získání financí na realizaci homesharingu pokoušeli již dvakrát. Poprvé neuspěli v otevřené výzvě 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu, podruhé neuspěli v žádosti o grant v rámci operačního programu Zaměstnanost plus. Výzva o předkládání žádosti o podporu (2022) v rámci operačního programu Zaměstnanost plus obsahovala jako jednu z podporovaných aktivit homesharing a subjekty tak mohly podat projekt, na který získaly finanční podporu.

Paradigmatický model

V rámci kapitoly 4 Výsledky výzkumu je vytvořen paradigmatický model, kdy stanoveným jevem je potřeba homesharingu. Potřeba homesharingu je podmíněna nedostatkem sociálních služeb pro osoby s PAS. Kontextem potřeby homesharingu je odlehčení pro rodiny. Pudlovská et al. (2021) popisují homesharing jako službu, která

především slouží jako jedna z alternativ odlehčovací péče. Navrací rodinám možnost věnovat se práci, vytvářet a zapojovat se do mezilidských vztahů (Pudlovská et al., 2021). Intervenující podmínkou je chybějící legislativní úprava společně s nezajištěným multidisciplinárním týmem. Strategie jednání a interakce může být vyjádřena propagací v nezapojených krajích, Otevřenou výzvou 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu či jeho light mentoringem. Následkem potřeby homesharingu je jeho rovnoměrné rozmístění po celé ČR, čímž bude zajištěna jeho celoplošná dostupnost.

6 Závěr

V rámci předložené diplomové práce bylo mou snahou objasnit příslušné výzkumné otázky a naplnit tak oba stanovené cíle. Diplomová práce pojednává o tématu homesharingu a jeho realizaci v České republice. Nabízí subjektivní pohledy a názory vedoucích pracovníků NNO na potřebnost této služby a také na její dosavadní organizaci v České republice. Diplomová práce současně reflektuje zájem vedoucích pracovníků NNO o zařazení služby homesharing do svého portfolia služeb. Pro naplnění stanovených cílů byla použita kvalitativní výzkumná strategie, kdy pomocí dotazování byla sbírána data od třinácti pracovníků NNO, dále byl uskutečněn rozhovor s programovou manažerkou NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu. Získaná data od programové manažerky byla v rámci kapitoly Výsledky výzkumu a Diskuse konfrontována se získanými daty od pracovníků NNO. Uvědomuji si rizika související se zvolenou metodikou. Výsledky mohou být ovlivněny neinformovaností a neochotou pracovníků NNO.

Homesharing je stále v České republice novým sociálním tématem a zajisté ho v budoucích letech čeká progres a vývoj. Výzkum jednoznačně dokázal potřebnost homesharingu v krajích, kde není homesharing zastoupen. Jeho jedinečnost spočívající v domácím prostředí a flexibilní časové dostupnosti je jeho nejkvalitnějším pozitivem. Pracovníci nezapojených NNO vnímají potřebnost homesharingu převážně v souvislosti s rapidním nedostatkem sociálních služeb pro zmiňovanou cílovou skupinu právě v odpoledních či večerních hodinách a o víkendech. Výsledky ukazují, že by se homesharing mohl stát doplňkem sociálních služeb.

Oblast organizace homesharingu v České republice pojednává o propagaci, jeho celkovém pojetí a organizovaném rozmístění. Propagaci a celkovou komunikaci s veřejností nevnímají pracovníci NNO příliš kladně, spíše vnímají chyby. Doporučují využití jiných komunikačních kanálů, např. televize. Zvýšení povědomí širší veřejnosti by mohlo mít za následek nárůst zájmu o hostitelství. České pojetí homesharingu pracovníci vnímají kladně, uvědomují si pestré množství pozitiv, která jsou s realizací homesharingu spojená. Pozitiva vnímají nejen na straně pečující rodiny, ale také dítěte s postižením a hostitele. Část pracovníků NNO vnímá české pojetí homesharingu jako nedostatečné z důvodu omezenosti cílové skupiny. Organizované rozmístění není dle

názorů pracovníků NNO dostatečné. Dle názoru pracovníků NNO by homesharing měl být dostupný v každém z krajů, aby byla zajištěna dostupnost pro všechny.

Z výzkumu vyplývá spíše nezájem ze strany NNO o zařazení služby homesharing. Důvodem jsou především omezené časové a personální kapacity, jež neodpovídají realizaci homesharingu. Část NNO měla v minulosti zájem zařadit službu homesharing do svých aktivit, ale nezískali finanční podporu v rámci Otevřené výzvy 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu.

V rámci diplomové práce je vytvořen paradigmatický model, kdy stanoveným jevem je potřeba homesharingu. Potřeba homesharingu je podmíněna nedostatkem sociálních služeb pro osoby s PAS. Kontextem potřeby homesharingu je odlehčení pro rodiny. Intervenující podmínkou je chybějící legislativní úprava společně s nezajištěným multidisciplinárním týmem. Strategie jednání a interakce může být vyjádřena propagací v nezapojených krajích, Otevřenou výzvou 2021 NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu či jeho light mentoringem. Následkem potřeby homesharingu je jeho rovnoměrné rozmístění po celé ČR, čímž bude zajištěna jeho celoplošná dostupnost.

Výsledky výzkumu obsahující subjektivní názory a hodnocení pracovníků NNO mohou sloužit jako zpětná vazba pro NNO organizující homesharing v České republice. Výsledky mohou být zajímavým souhrnem subjektivních názorů pracovníků NNO z krajů České republiky, kde není homesharing realizován. Dále může být práce využita jako zdroj informací pro širší veřejnost zajímající se o české pojetí homesharingu.

7 Seznam použitých zdrojů:

- 1) *12th Annual Report*, 2022. [online]. HANZA Homeshare Australia & New Zealand alliance [cit. 2023-02-07] Dostupné z: <https://irp.cdn-website.com/553149f4/files/uploaded/HANZA-Annual-Report-2021-22.pdf>
- 2) *2021 Výroční zpráva*, 2021. [online]. LÍP A SPOLU, z.s. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.lipaspolu.cz/wp-content/uploads/2022/11/Vyrocnizprava-2021.pdf>
- 3) ADAMUS, P., et al., 2017. *Poruchy autistického spektra v kontextu aktuálních interdisciplinárních poznatků*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta. 167 s. ISBN 978-80-7464-957-8.
- 4) *Analýza potřeb rodičů dětí s postižením nebo chronickým onemocněním*, 2021. [online]. Abakus nadační fond zakladatelů Avastu. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: https://abakus.cz/file/ke-stazeni/2021_Vyzkum_Podpora-rodin_Analyza-potreb-rodicu-deti-se-zdravotnim-znevyhodnenim.pdf
- 5) *Annual report 2022*, 2022. [online]. Homeshare Vermont [cit. 2023-02-06] Dostupné z: <https://www.homesharevermont.org/wp-content/uploads/2022/11/Annual-Report-22WEB-v2.pdf>
- 6) ARNOLDOVÁ, A., 2016. *Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: GRADA Publishing. 320 s. ISBN 978-80-247-5148-1.
- 7) *Assessments of Shared Housing in the United States*, 2021. [online]. Into Housing and Community Development Policy [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://www.huduser.gov/portal/sites/default/files/pdf/Insights-of-Housing.pdf>
- 8) BAZALOVÁ, B., 2017. *Autismus v edukační praxi*. Praha: Portál. 208 s. ISBN 978-80-262-1195-2.
- 9) BLÁHOVÁ, K., 2019. *Pediatrická propedeutika*. Třetí, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Galén. 249 s. ISBN 978-80-7492-442-2.
- 10) BUCHANAN, C., et al., 2022. Anxiety-like behavior and anxiolytic treatment in the Rett syndrome natural history study. *Journal of Neurodevelopmental Disorders*. 14(1), 1-11. ISSN 18661947.
- 11) CERMAK, C., et al., 2022. Brain and Language Associations in Autism Spectrum Disorder: A Scoping Review. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 52:725–737, doi.org/10.1007/s10803-021-04975-0

- 12) *Convive programa intergeneracional*, 2023. [online]. Solidarios [cit. 2023-02-06]
Dostupné z: http://www.solidarios.org.es/convive/docs/Info_Estudiantes.pdf
- 13) DEPASTAS, C., KALAITZAKI, A., 2022. The epidemiology of autism spectrum disorder and factors contributing to the increase in its prevalence. *Archives of Hellenic Medicine*. [online]. 39(3), 308-312. ISSN 1105-3992.
- 14) DOLEŽAL, J., 2016. *Projektový management: Komplexně, prakticky a podle světových standardů*. Praha: Grada. 413 s. ISBN 978-80-247-5620-2.
- 15) DOLFI, A., UDOSE, C., 2019. Asperger syndrome in adults. *Romanian Journal of Child & Adolescent Psychiatry*. 7 (9), 11-19. ISSN 2360-185X.
- 16) DUDOVÁ, I., 2022. Poruchy autistického spektra. *Czecho-Slovak Pediatrics / Cesko-Slovenska Pediatrie* [online]. 77(3), 143-147 [cit. 2022-12-12]. ISSN 00692328.
- 17) FABIO, R., et al., 2022. Pain in Rett syndrome: a pilot study and a single case study on the assessment of pain and the construction of a suitable measuring scale. *Orphanet Journal of Rare Diseases*. 17(1), 1-14. ISSN 1750-1172.
- 18) GUIDOTTI, L., et al., 2021. Conflicting and harmonious sibling relationships of children and adolescent siblings of children with autism spectrum disorder. *Child: Care, Health and Development*. 47:163-173, doi: 10.1111/cch.12823.
- 19) HEJDUKOVÁ P., et al., 2018. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). 208 s. ISBN 978-80-247-3075-2.
- 20) HIDANGMAYUM, N., KHADI, P., 2017. Educational intervention for reducing parenting stress of mentally challenged children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 45(8):1338-49, DOI:10.1111/j.1469-7610.2004.00841.x
- 21) *Home Sharing in Intellectual Disability Services in Ireland*, 2016. [online]. The National Home Sharing & Short Breaks Network. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://www.hse.ie/eng/services/publications/disability/reportonhomesharing.pdf>
- 22) *Homeshare UK annual report*, 2019. [online]. Shared lives plus. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://homeshareuk.org/wp-content/uploads/2020/01/Homeshare-UK-annual-report-2019.pdf>
- 23) *Homesharing - Výsledky 2021*, 2021. [online]. Abakus - nadační fond zakladatelů Avastu [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: https://abakus.cz/file/ke-stazeni/Podpora_rodin-Homesharing.pdf

- 24) *Homesharing, Otevřená výzva 2021*, 2021. [online]. Abakus - nadační fond zakladatelů Avastu. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: https://www.abakus.cz/file/ke-stazeni/2021_vyzva_homesharing.pdf
- 25) HOMMEROVÁ, D., et al., 2020. *Efektivní řízení neziskových organizací poskytujících sociální služby*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 174 s. ISBN 978-80-261-0965-5.
- 26) ICD-11: International Classification of Disease 11th Revision, 2023. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://icd.who.int>
- 27) KASINCOVÁ, B., 2019. [online]. *Význam a dostupnost odlehčovacích služeb pohledem pečujících o děti s postižením*. Praha: Péče bez překážek, z.s. Dostupné z: https://www.pece-bez-prekazek.cz/wp-content/uploads/2019/06/Vyznam_a_dostupnost_odl_sluzeb_pohledem_pecujich_o_deti_s_postizenim.pdf
- 28) KIRBY, A. et al., 2019. *Sensory Features and Family Functioning in Families of Children With Autism and Developmental Disabilities: Longitudinal Associations. The American Journal of Occupational Therapy* [online]. 73(2): 7302205040p1– 7302205040p14 (2019). [cit.2023-02-09]. DOI: 10.5014/ajot.2018.027391
- 29) *Kontakty*, 2023. [online]. Homesharing [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://homesharing.cz/kontakty/>
- 30) KŘEČKOVÁ, M., ŠIMÁČEK, M., 2018. [online]. *Dostupnost služeb pro lidi s poruchou autistického spektra v ČR a Evropě – analýza a inspirace*. Praha: Naděje pro děti úplňku z.s. Dostupné z: www.detiuplnku.cz/analyza
- 31) LĂCRĂMIOARA, P., 2022. Asperger syndrome: short story of a diagnosis. an opinion. *Annuaire Roumain d'Anthropologie*. 59 (7), 33-39. ISSN 0570-2259.
- 32) LIMA-RODRÍGUEZ, J. , et al., 2018. Intellectual disability in children and teenagers: Influence on family and family health. Systematic review. *Enfermería Clínica*. 28(2):89-102, doi: 10.1016/j.enfcli.2017.10.005
- 33) MÁCHAL, P., et al., 2015. *Světové standardy projektového řízení: pro malé a střední firmy : IPMA, PMI, PRINCE2*. Praha: Grada. Manažer. 144 s. ISBN 978-80-247-5321-8.
- 34) MÁCHAL, P., et al., 2017. *Mezinárodní standard projektového řízení IPMA ICB v. 4 2017*. Praha: IPMA Czech Republic Publikace (IPMA). 121 s. ISBN 978-80-7326-285-3.

- 35) MALÍK HOLASOVÁ, V., 2014. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-4315-8.
- 36) MARTINEZ, L., et al., 2020. More Than Just a Room: A Scoping Review of the Impact of Homesharing for Older Adults. *Innovation in Aging*. 4(2), <https://doi.org/10.1093/geroni/igaa011>
- 37) MATOUŠEK, O. et. al., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.
- 38) MATOUŠEK, O., 2011. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál. 200 s. ISBN 978-80-262-0041-3.
- 39) MOJŽÍŠOVÁ, A., ed., 2019. *Sociální práce s osobami se zdravotním postižením*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 73 s. ISBN 9788073947385.
- 40) MOLEK, J., 2019. *Řízení organizací sociální práce – vybrané problémy z oblasti marketingu a managementu*. ZSF JU v Českých Budějovicích. 258 s. ISBN 978-80-7394-732-3.
- 41) MUSETTI, A., et al., 2021. Parental Quality of Life and Involvement in Intervention for Children or Adolescents with Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review. *Journal of personalized medicine*. 11(9):894, DOI: 10.3390/jpm11090894
- 42) NISHA, M., et al., 2019. Parenting preschoolers with autism: Socioeconomic influences on wellbeing and sense of competence. *World Journal of Psychiatry*. 9(2): 30–46, doi: 10.5498/wjp.v9.i2.30
- 43) *Nurturing a global network Homeshare in action 2014 – 2019*, 2019. [online]. Homeshare International [cit. 2022-12-11]. Dostupné z: <https://homeshare.org/wp-content/uploads/Review-2019-FINAL.pdf>
- 44) PELIKÁNOVÁ, A., 2016. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada. 320 s. ISBN 978-80-247- 5699-.
- 45) *Postavení krajů v České republice*, 2017. [online]. ČSÚ [cit. 2023-02-06] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/62353431/0600001804.pdf/84150e08-d17a-46c5-9b9d-c96bd03bedcc?version=1.11>
- 46) PUDLOVSKÁ, A., et al., 2021. *Začínáme s homesharingem*. [online]. Středočeský kraj: Naděje pro děti úplňku, z. s. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z:

https://homesharing.cz/wp-content/uploads/2021/11/METODIKA-Homesharing-pro-ONLINE-2021_11.pdf

- 47) *Scaling up Community-based models of care in Northern Ireland*, 2019. [online]. Social Care Institute for Excellence (SCIE) [cit. 2023-02-06] Dostupné z: <https://homeshareuk.org/wp-content/uploads/2019/07/SCIE-Innovative-Models-of-Care-Support-May-2019.pdf>
- 48) SCARPA, A., et al., 2019. *Dítě s autismem a emoce: program pro práci s dětmi*. Přeložil Petra DIESTLEROVÁ. Praha: Portál. 160 s. ISBN 978-80-262-1435-9.
- 49) SHAW, A., et al., 2021. Sleep and Cognition in People with Autism Spectrum Condition: A Systematic Literature Review. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 9 (416–426), doi: 10.1007/s40489-021-00266-7.
- 50) SLAVÍK, J., 2014. *Marketing a strategické řízení ve veřejných službách: jak poskytovat zákaznický orientované veřejné služby*. Praha: Grada. Manažer. 192 s. ISBN 978-80-247-4819-1.
- 51) *Slezská diakonie Úsek Brno*, 2023. [online]. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: <https://www.sdbno.cz/>
- 52) SVOZILOVÁ, A., 2016. *Projektový management: systémový přístup k řízení projektů. 3., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). 424 s. ISBN:978-80-271-0075-0.
- 53) ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O., 2017. *Úspěšná nezisková organizace..* Praha: Grada. 154 s. ISBN 978-80-247-2707-3.
- 54) THOROVÁ, K., 2016. *Poruchy autistického spektra. Rozšířené a přepracované vydání*. Praha: Portál. 488 s. ISBN 978-80-262-0768-9.
- 55) VALENTA, et al., 2018. *Mentální postižení. 2., přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Grada. Psyché (Grada). 392 s. ISBN 978-80-271-0378-2.
- 56) VASILOPOULOU E., NISBET J., 2016. The quality of life of parents of children with autism spectrum disorder: A systematic review. *Research in Autism Spectrum Disorders*. 23:36–49. doi: 10.1016/j.rasd.2015.11.008.
- 57) VÍT, P., 2015. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, a.s. 160 s. ISBN 978-80- 247-5477-.
- 58) Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 164. s. 7021–7048. ISSN 1211-1244

- 59) *Výroční zpráva 2020*, 2020. [online]. Naděje pro děti úplňku, z.s. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: https://detiuplnku.cz/wp-content/uploads/2023/01/VZ_2020_Deti_uplnku_pro_MPSV.pdf
- 60) *Výroční zpráva 2021*, 2021a. [online]. Mikasa z.s. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://mikasazs.cz/wp-content/uploads/2022/06/vz-2021-f.pdf>
- 61) *Výroční zpráva 2021*, 2021b. [online]. Centrum Orion, z.s. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://centrum-orion.cz/wp-content/uploads/2022/02/V%C3%9DRO%C4%8CN%C3%8D-ZPR%C3%81VA-2021.pdf>
- 62) *Výroční zpráva 2021*, 2021c. [online]. Naděje pro děti úplňku, z.s. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: https://detiuplnku.cz/wp-content/uploads/2023/01/Vyrocní_zprava_2021_Deti_uplnku_pdfweb.pdf
- 63) *Výroční zpráva 2021*, 2021d. [online]. Abakus - nadační fond zakladatelů Avastu. [cit. 2023-01-31] Dostupné z: https://abakus.cz/file/ke-stazeni/2021_Vyrocní_zprava-Abakus_nadacni_fond.pdf
- 64) *Výroční zpráva CPKP střední Čechy, 2019*. [online]. Kolektiv autorů CPKP střední Čechy. [cit. 2022-12-10]. ISBN:978-80-87809-78-5.
- 65) *Výroční zpráva za rok 2021*, 2021a. [online]. Rodinné Integrační Centrum z.s. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://www.ric.cz/files/ke-stazeni/9/679/Vyrocní-zprava-RIC-2021-WEB.pdf>
- 66) *Výroční zpráva za rok 2021*, 2021b. [online]. Zet-My, z.s. [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: <https://ef5a86df7b.clvaw-cdnwnd.com/44fb4263e674fae5d021f68ab48f1de6/200000158-014c6014c8/V%C3%9DRO%C4%8CN%C3%8D%20ZPR%C3%81VA%202021.pdf?ph=ef5a86df7b>
- 67) *Výzva o předkládání žádosti o podporu*, 2022. Operační program Zaměstnanost plus. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/18604561/Text+v%C3%BDzvy+%C4%8D.+014+OPZ%2B.pdf/790c42f2-cc91-4d77-ae66-eccf7ad9bf71>
- 68) *Wohnbeihilfe einmal anders*, 2023. [online]. Wohnen für Hilfe - Graz [cit. 2023-02-07] Dostupné z: http://www.wohnenfuerhilfe-oehgraz.at/wp-content/uploads/Wohnen-f%C3%BCr-Hilfe_Presstext_1011.pdf
- 69) *Wohnen für Hilfe*, 2023. [online]. Studierendenwerk Koblenz [cit. 2023-02-07] Dostupné z:

file:///C:/Users/krist/Downloads/Flyer%20Wohnen%20f%C3%BCr%20Hilfe_DIN-Lang_Anzicht.pdf

- 70) Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 37, s. 1257-1289. ISSN 1211-1244
- 71) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, 2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244
- 72) Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, 2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 34, s. 1370-1482. ISSN 1211-1244
- 73) zPASTi, 2023. [online]. Rodinné Integrační Centrum [cit. 2023-02-08] Dostupné z: <https://www.ric.cz/files/ke-stazeni/9/694/Skladacka-DL-RIC-RP-10-2022.pdf>

8 Seznam příloh

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Příloha č. 2: Otázky pro pracovníky nezapojených NNO

Příloha č. 3: Otázky pro programovou manažerku NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu

9 Seznam tabulek a obrázků

9.1 Tabulky

Tabulka 1: Mentální postižení dle ICD-11

Tabulka 2: Jednotlivé typy poruch autistického spektra dle ICD-11 (2023)

Tabulka 3: NNO poskytující homesharing v České republice

Tabulka 4: Identifikační údaje NNO a pracovnících

9.2 Obrázky

Obrázek 1: Financování NNO

Obrázek 2: Časový harmonogram výzkumu

Obrázek 3: První kontakt pracovníků s homesharingem

Obrázek 4: Situace poskytovaných SS v NNO a krajích

Obrázek 5: Finanční stránka homesharingu

Obrázek 6: Homesharing a legislativa

Obrázek 7: Pozitiva a negativa homesharingu

Obrázek 8: Připravenost NNO na službu homesharing

Obrázek 9: Zájem NNO o službu homesharing

Obrázek 10: Organizace homesharingu v ČR

Obrázek 11: Potřebnost homesharingu v nezapojených krajích

Obrázek 12: Paradigmatický model

10 Seznam zkratek

HANZA – Homeshare Australia & New Zealand alliance

NNO – Nestátní nezisková organizace

PAS – Poruchy autistického spektra

I – Informant

ČR – Česká republika

NHSN – National Home Sharing and Short Breaks Network

EU – Evropská unie

USA – Spojené státy americké

ČSÚ – Český statistický úřad

NSHRC – National Shared Housing Resource Center

NGOs – Non-participating non-governmental organisations

Příloha č. 1: Informovaný souhlas

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Vaníčková a jsem studentkou 2. ročníku magisterského studijního programu Management sociální práce v organizacích na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Pracuji na diplomové práci na téma „Homesharing pohledem nezapojených nestátních neziskových organizací“. V rámci mé diplomové práce budu zpracovávat výzkum, jehož cíle jsou: 1) Zmapovat, jaký je názor pracovníků nezapojených nestátních neziskových organizací (NNO) na potřebnost služby homesharing v krajích, kde není homesharing zastoupen. 2) Zjistit názor pracovníků nezapojených NNO na organizaci homesharingu v České republice.

Dovoluji si Vás touto cestou požádat o účast v mém výzkumu a zodpovězení otázek v rámci polostrukturovaného rozhovoru. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. Všechny osobní údaje budou zpracovány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

Pokud budete mít zájem o výsledky výzkumu, kontaktujte mě na této emailové adrese: kristyvanickova@seznam.cz

Vážím si Vaší spolupráce, Bc. Kristýna Vaníčková.

Příloha č. 2: Otázky pro pracovníky nezapojených NNO

- 1) Identifikační údaje
 - jaká je Vaše působnost
 - cílová skupina
 - pracovní pozice
 - poskytované SS
 - další aktivity
- 2) Jaké máte kapacity služeb a jak je to s jejich obsazeností?
- 3) Jak vnímáte množství služeb poskytovaných pro osoby s PAS ve vašem regionu?
- 4) Jak jste se homesharingu dozvěděl/a?
- 5) Jak vnímáte české pojetí homesharingu?
- 6) Jak vnímáte potřebnost homesharingu ve Vašem kraji?
- 7) Přemýšlela Vaše organizace nad poskytováním služby homesharing?
- 8) Jaké jsou podle Vašeho názoru nejvýznamnější výhody a nevýhody homesharingu pro společnost?
- 9) Jak hodnotíte propagaci homesharingu v České republice?
- 10) Vnímáte zázemí Vaší organizace jako odpovídající realizaci homesharingu?

Příloha č. 3: Otázky pro programovou manažerku NNO Abakus – nadační fond zakladatelů Avastu

- 1) Jaké jsou organizační a personální podmínky, které musí zastřešující organizace splňovat?
- 2) Jak vypadá vhodný kandidát na zastřešující organizaci?
- 3) Homesharing poskytuje 8 NNO v 8 krajích ČR, jaký je důvod této organizační struktury homesharingu?
- 4) Jaké jsou plány homesharingu a vaší NNO v následujících letech?
- 5) Jak je to s finanční stránkou homesharingu?